

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav českých dějin

Diplomová práce

Bc. Adriana Rubešová

Česká Sibiř v letech 1918-1939

Czech Siberia 1918-1939

Praha 2022

prof. PhDr. Milan Hlavačka, CSc.

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé práce panu prof. M. Hlavačkovi za rady a čas, který mi věnoval při psaní této diplomové práce. Děkuji také všem, kdo mi poskytli prameny a pomohli mi při jejich hledání. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat mé rodině za podporu a pomoc při celém studiu.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 10.1. 2022

Adriana Rubešová

Abstrakt:

Diplomová práce se zabývá historií České Sibiře v době mezi světovými válkami. Česká Sibiř je pojmenování oblasti nacházející se na hranicích středních a jižních Čech, patří do většího celku nazvaném Podblanicko. Česká Sibiř má několik vymezení. Tato práce se věnuje především užšímu vymezení České Sibiře, tedy obcím Miličín, Zahoří, Malovice a Petrovice a jejich osadám.

Hlavním cíle práce je popsat každodenní život obyvatel a dění v obcích v meziválečné době. Práce se bude zabývat komunální politikou, hospodářstvím, sociálními podmínkami a spolkovým životem. Opomenuté nezůstanou ani významné osobnosti tohoto kraje. V úvodu se práce bude věnovat vzniku názvu, který je připisován novináři Janu Herbenovi, který si zde vystavěl rodinné venkovské sídlo. Dalším důležitým tématem diplomové práce je místní příroda, především její drsné klima, které stojí za pojmenování celého kraje. Práce se bude reflektovat v přiměřeném měřítku další vývoj tohoto kraje a jejího obyvatelstva až do dnešních dnů.

Práce bude obsahovat také didaktickou část. V té bude vytvořen didaktický materiál, kde se budu usilovat o využití historických poznatků ve výuce na základních školách, především pak ve výuce regionálních dějin. Práce se tak bude pohybovat na pomezí dějin každodennosti, regionálních dějin a vlastivědy a také didaktiky dějepisu.

Klíčová slova: Česká Sibiř, každodenní život, škola, spolkový život, obec, příroda

Abstract:

Diploma work is focused on history of Česká Sibiř in time between world wars. Česká Sibiř is the name of an area located on the border of Central and Southern Bohemia, it belongs to larger part called Podblanicko. Česká Sibiř has several delimitations. This work focuses mainly on selected villages in Česká Sibiř, namely Miličín, Zahoří, Malovice, Petrovice and their settlements.

The main goal of this work is to describe everyday life of residents and the days in villages in time between world wars. Work will be dealing with local politics, economy, social conditions and their association. Also what must not be missed out in this work, are prominent people of this region. The beginning of the work is dedicated to journalist Jan Herben, to whom goes attribute for bringing origin of name. Here he built his family residence. Another important

topic of my Diploma work is local nature with harsh climate to which carries name of its entire region. The work will reflect further development of this region and its population to this day.

The work includes didactic part. In this part, I'll strive to use historical knowledge taught in primary school, particularly tuition of regional history. This work will therefore touch on the subject matter regarding day-to-day history, regional history, homeland history and geography and also didactics of history.

Key words: Česká Sibiř, everyday life, school, association, village, nature

Obsah

1. Úvod.....	4
1.1 Prameny	5
1.2 Literatura.....	6
2. Česká Sibiř a její okolí.....	7
2.1 Vymezení České Sibiře.....	7
2.2 Česká Sibiř a okolí.....	7
2.2.1 Blaník.....	7
2.2.2 Jankov.....	8
2.2.3 Votice.....	8
2.2.4 Mladá Vožice.....	9
3. Vznik názvu Česká Sibiř.....	11
3.1 Jan Herben.....	11
3.2 Miličín – Česká Sibiř.....	12
4. Charakteristika České Sibiře	14
4.1 Podnebí.....	14
4.2 Vodstvo.....	14
4.3 Povrch.....	14
4.4 Příroda.....	14
4.5 Zemědělství	15
4.6 Doprava	16
4.7 Zdravotnictví	17
4.8 Obyvatelstvo.....	17
4.9 Průmysl a obchod.....	17
4.10 Politické poměry.....	18
4.11 Poštovní úřad.....	18
4.12 Život na vsi.....	18
5. Obec Miličín.....	20
5.1 Historie Miličina do roku 1918.....	20
5.2 Kostel Narození Panny Marie v Miličíně	23
6. Miličín v meziválečném období.....	24
6.1 Vzpomínky na první válku	24
6.2 Miličín za první republiky	25
6.2.1 První roky po Velké válce.....	25
6.2.2 Miličín ve 20. letech	26

6.2.3 30. léta v Miličíně.....	32
7. Miličín za druhé světové války a události po ní.....	38
7.1 Miličín za druhé světové války	38
7.2 Po válce.....	41
7.3 Miličín dnes.....	42
8. Obec Petrovice.....	43
8.1 Historie Petrovic do roku 1918.....	43
8.2 Petrovice po roce 1918	44
8.3 Život za války.....	50
8.4 Život v obci po válce.....	51
9. Obec Malovice.....	53
10. Obec Záhoří (dříve Německé, poté České).....	56
11. Školství a dětství na České Sibiři	57
11.1 Obecná škola v Miličíně.....	57
11.2 Měšťanská škola v Miličíně.....	60
11.3 Obecná škola a Měšťanská škola v Miličíně	62
11.4 Živnostenská škola pokračovací.....	64
11.5 Lidová škola hospodářská	64
11.6 Miličínská knihovna	64
11.7 Škola v Petrovicích	65
11.7.1 Škola v Nové Vsi u Mladé Vožice.....	65
11.7.2 Škola v Petrovicích	66
11.8 Škola v Malovicích.....	66
11.9 Dětství na České Sibiři	69
12. Spolkový život.....	71
12.1 Spolkový život v Miličíně.....	71
12.1.1 Spolek vojenských vysloužilců.....	71
12.1.2 SDH Miličín.....	71
12.1.3 Tělovýchovná jednota Sokol Miličín.....	74
12.1.4 Spolek divadelních ochotníků.....	76
12.1.5 Spořitelni a záložní spolek v Miličíně „Kampelička“.....	77
12.1.6 Okrašlovací spolek.....	77
12.1.7 Sportovní klub S. K. Miličín.....	78
12.1.8 Včelařský spolek pro Miličín a okolí	78
12.1.9 Spolek rodáků a přátel z Miličina a okolí.....	78
12.2 Spolkový život v obcích Petrovice a Malovice.....	79

12.2.1 SDH Petrovice.....	79
12.2.2 SDH Malovice	82
12.3 Myslivost na České Sibiři.....	84
13. Zvyky, tradice a pověsti	87
13.1 Mikuláš a jeho družina	87
13.2 Plesy a zábavy	87
13.3 Maškara neboli masopust.....	88
13.4 Posvícení.....	88
13.5 Poutě	88
13.6 Pověsti.....	89
14. Didaktická část	91
14.1 Didaktický projekt: Na České Sibiři za první republiky	91
14.1.1 Navrhovaný postup práce:.....	92
14.1.2 Jednotlivé části projektu:.....	92
15. Závěr.....	98
16. Seznam pramenů a literatury:	101
16.1 Prameny:	101
16.2 Literatura:.....	102
16.3 Tisk	103
16.4 Internetové zdroje:	104
17. Příloha č. 1: Významné osobnosti z České Sibiře	105
18. Příloha č. 2: Pracovní listy	108
19. Příloha č. 3: Obrazy z České Sibiře	154

1. Úvod

Tato diplomová práce se věnuje regionu nazvanému Česká Sibiř v době mezi světovými válkami. V práci jsou i přesahy do doby před vymezené období a také co následovalo po roce 1939 až do současnosti. V práci se nachází i didaktická část, která se zabývá tím, jak toto téma využít na středních a základních školách.

Hlavním cílem této práce je popsat vznik názvu a přiblížit události v dané oblasti ve stanovených letech. Práce se zaměřuje na život lidí v této oblasti, nejen tedy na politický život v jednotlivých obcích, ale i na další významné děje v jejich životě jako byla škola, přírodní události nebo jejich zapojení do spolkové aktivity.

Práce je rozdělena na několik kapitol. Na začátku práce je věnována pozornost fenoménu Česká Sibiř, jejímu vymezení a také vzniku samotného názvu. Poté následuje charakteristika této oblasti. Jádrem práce tvoří především vývoj v jednotlivých obcích, popis dění ve školách a spolkové činnosti v jednotlivých obcích. Závěr je věnován zvykům, tradicím a pověstem z dané oblasti a didaktické části.

Regionální dějiny v této práci jsou pojaty jako popis vývoje výše zmíněných fenoménů v oblasti. Práce tedy obsahuje vývoj názvu oblasti, vývoj v obcích, dění ve školách a také dění v spolcích. V popisných kapitolách jako je charakteristika oblasti a kapitola věnující se zvykům, tradicím a pověstem přináší popis toho, jaké jsou zde přírodní poměry a jak to zde vypadalo v některých oblastech (zemědělství, doprava, zdravotnictví nebo rozvržení práce přes den a rok) v době před druhou světovou válkou nebo jaké tradiční obyčeje patřily k různým svátkům a obdobím. V mém pojetí tedy jde o převyprávění událostí, které formovaly dění na České Sibiři v dané době a popis podmínek, za kterých se události děly.

Volba tématu této diplomové práce pramení z několika zdrojů. Mezi ně patří zájem o regionální dějiny Podblanicka probuzený na úplném počátku mého studia na vysoké škole díky knihám historika Petráně. Dalším důležitým faktorem pro mě bylo, že Česká Sibiř je jedno z míst, které dobře znám ze svého dětství, jelikož v tomto místě žijí předci mé rodiny již několik generací. Především to však byla touha dozvědět se o dějinách tohoto kraje víc informací, protože literatura stahující se k tomuto tématu je dosti limitující.

1.1 Prameny

Jelikož jsem již v úvodu zmínila, že literatura zabývající se Českou Sibiří je nedostačující, je tato práce především založena na pramenné základně. Základem pro práci byly kroniky obcí Miličín a Petrovice. Především První pamětní kniha města Miličina byla zdrojem velkého množství materiálu, který pečlivě zapisoval učitel a ředitel škol Ludvík Traxler a po něm stavitel Vojtěch Kraupner, který však v některých částech kroniky přechází od obecní kroniky ke kronice v té době v Miličíně rozsáhlé rodiny Kraupnerových.¹ Miličínská kronika má i občasné zápisy před rokem 1922, po tomto roce je kronika psána soustavně a obsahuje velmi obsáhlé zápisy. O tři roky později, tj. od roku 1925, má soustavné zápisy i kronika obce Petrovice. I v této kronice jsou zmíněny některé události před tímto datem, ale velmi zkratkovitě. Mimo politických záležitostí obce jsou velmi dobře zaznamenány všechny další významné události v obci jako například stavby, slavnosti, počasí, přírodní katastrofy, zmínky o historii obce nebo události v jednotlivých spolcích. Vojtěch Kraupner do kroniky nejen zapisoval, ale ozdobil ji i svými obrázky Miličina. Petrovická kronika také obsahuje nejdůležitější události, které se udály v obce, ale na rozdíl od druhé kroniky se více zaměřuje na zemědělství a přírodní podmínky. Také v ní lze najít hodně informací o spolkové činnosti obdobně jako v kronice obce Miličín. V obci byl jediný spolek, a to sbor dobrovolných hasičů, který se mimo jiné staral o kulturní život v obci. Bohužel se mi nepodařilo získat kroniku obce Záhoří ani Malovic.

Dalším velmi přínosným pramenem byly školní kroniky z obecné a měšťanské školy v Miličíně. Stejně dobrým zapisovatelem školní kroniky byl i učitel Příbyl v Malovicích. Výborným pramenem zhotoveným učiteli ze škol byly i vlastivědné sborníky z konce 20. let 20. století. Učitelé zde popsali místní poměry, přírodu, dopravu, historii, zvyky, pověsti a zapsali mnoho dalších zajímavých informací o kraji, kde žili. Skvělý pozorovatel byl učitel Jan Příbyl (jeden z přízených členů rodiny Kraupnerových), který zaznamenal pro něj možná všední věci jako například jména dětí a jejich hry, obydlí lidí nebo jejich příběhy o strašidlech, které však nám mohou přiblížit dobu první republiky. Bohužel, v době rušení školy v Petrovicích v 70. letech 20. století se kronika školy i sborník sepsaný ve stejné době jako sborníky z okolí nejspíše ztratily. I přes mé velké hledání, do kterého bylo zapojeno několik lidí z osady Petrovice, zastupitele obce i vedení školy, se knihy nepodařilo najít. Malou útěchou mi

---

¹ Vojtěch Kraupner psal kroniku rodné obce po téměř celý svůj život. I v dalších letech psal nejen o událostech v obci, ale také o své rodině. Celkem jeho rukopis můžeme najít v osmi pamětních knihách.

mohla být kronika školy v Nové Vsi, kam děti z Petrovic několik let docházely, než se podařilo zřídit školu v jejich obci.

Z kronik spolků se mi podařilo získat kroniku SDH Malovice, SDH Petrovice a kroniku MS Česká Sibiř. Informace ke spolkům z Miličina jsem čerpala především z kroniky obce.

Při hledání primárních zdrojů jsem využívala především zdigitalizovanou kroniku obce Miličina.² Originál této kroniky je uložen na Obecním úřadě obce Miličín. Školní kroniky a vlastivědné sborníky se nacházejí v Okresním archivu v Benešově. Jedinou výjimkou je školní kronika z obce Nová Ves, ta se nachází v archivu v Táboře. Zbytek kronik je v soukromém držení kronikářů spolků nebo kronikářů vesnice či zaniklé obce (Petrovice). V archivu jsem bohužel kroniky Záhoří ani Malovic nevypátrala. Myslím si, že kroniky obcí, ale i dalších spolků, o kterých se v práci zmiňuji, mohly zůstat v soukromém držení, ale bohužel dnes spousta lidí původem z České Sibiře oblast opouští a prodává své domy. Kroniky si buď odnáší s sebou nebo ji nechávají v domě, kde pro nové majitele nemají většinou žádný význam a mohou být brány jako zbytečné smetí. Tímto způsobem tedy mohou být ztraceny.

1.2 Literatura

Jediná kniha vydaná v posledních letech zabývající se historií České Sibiře je kniha z roku 1998 nazvaná Miličín. Kniha se zabývá historií Miličina především dvěma obdobími, a to historií do raného novověku, ale hlavně historií po roce 1948. Doba první republiky je zmíněna jen velmi krátce v rozsahu cca jedné strany v knize. Navíc poznámkový aparát knihy je podle mě nedostačující, zmíněny nejsou dle mého názoru všechny prameny, se kterými autorky pracovaly. Z těchto důvodů jsem knihu použila jen v malém rozsahu.

Mezi literaturu, kterou jsem při práci využila ve větší míře bych zmínila knihu od Jana Herbena: Hostišov, dále to byly knihy o Voticku od Čenka Habarta a kniha o Ouběnicích od Josefa Petráně. Z článků mi nejvíce pomohl při pátrání po vzniku názvu oblasti článek od Tomáše Zahradníčka. V neposlední řadě jsem použila informační brožury, které vydaly spolky při příležitosti jejich výročí nebo brožura popisující historii kostela.

---

² Dostupné na: <http://www.ceskasibir.cz/milicin/kronika/kroniky.php>. Podle stavu ke dni 15.11.2021.

2. Česká Sibiř a její okolí

2.1 Vymezení České Sibiře

Česká Sibiř je území rozkládající se na hranici jižních a středních Čech ve Středočeské pahorkatině. Ve svém nejširším vymezení oblast pokrývá Mladovožicko, část Podblanicka a Jankovska, Voticko a Miličínsko. Užších vymezení je více. V poslední době se lze setkat s tím, že především město Votice je považováno za vstupní bránu do České Sibiře, jelikož je situováno poblíž oblíbeného lyžařského centra Monínec. Monínec však patří spíše do oblasti sousedící s Českou Sibiří nazvané Český Merán, která se rozkládá v okolí města Sedlec-Prčice. Při vymezení oblasti se lze setkat s tím, že známější Podblanicko zahrnuje Českou Sibiř do svého vymezení, stejně jako zahrnuje Česká Sibiř pod sebe některé obce okolo Blaníka. Dalo by se tedy říct, že Česká Sibiř je součástí Podblanicka, jelikož Podblanicko by mělo zahrnovat vše, co je vidět z Blaníku. I přes nejednoznačné geografické vymezení se jedná o oblast, která má shodné ekonomické a přírodní podmínky.³ Termín Podblanicko používal významný historik nejen našeho kraje Josef Petráň. Ve své knize o rodných Ouběnicích region popisuje takto: *V běžném pojetí lze oblast označit jako lesnatou pahorkatinu „přechodnou“ (asi 300-600 m. n. m, převážně kolem 400 m. n. m.), i co do úrodnosti půdy, produktivity a sociální skladby mezi nížinnými „krajem“ a „horami“, jak kdysi tyto končiny hodnotili berní komisaři.*⁴ Na rozdíl od jiných podobných míst, se v této oblasti nerozvinul průmysl a díky tomu zde lidé nikdy neměli peněz nazbyt. Samotná Česká Sibiř navíc patří do oblasti s vyšší nadmořskou výškou a znatelně chladnějším podnebí, než je v průměru běžné pro Tábořsko a Benešovsko.

2.2 Česká Sibiř a okolí

Pokud budeme brát Českou Sibiř v širších souvislostech, najdeme zde mnoho historických míst, jejichž historie se zapsala nejen do místní krajiny a osudu lidí, ale také do mnohdy do dějin celé naší země.

2.2.1 Blaník

V první řadě lze jmenovat asi jednu z nejznámějších hor u nás, Velký Blaník, který hraje hlavní roli v legendě O blanických rytířích. V Miličíně je známá variace této pověsti. V Miličíně je

---

³ Dokazují to například citáty z knih od Karla Nového: „Kam se Blaník dívá, tam je bída.“ nebo od Jana Herbena: „Odkud je vidět z Blaník, tam nepůjdu hrát. Tam je všechno samá bída.“

⁴ PETRÁŇ, Josef: Dějin českého venkova v příběhu Ouběnic, Praha: NLN, 2011, s. 18.

legenda spojena s Miličínským lvem⁵, který se nachází na Kalvárii. Miličínský lev je skalní útvar připomínající lva. Naproti Velkému Blaníku, který měří 638 m. n. m., se nachází menší a tolik turisticky nenavštěvovaný Malý Blaník s pozůstatky barokní kaple Máří Magdalény.

2.2.2 Jankov

Další významné místo, nacházející se nedaleko Blaníku, je městečko Jankov. O Jankovu pochází první zprávy z roku 1352. V Jankově se nacházela vodní tvrz stejně jako v nedalekých Popovicích. Tvrz založili rytíři z Vlašimi. Později si začali psát jako Jankovští z Vlašimi. Po tři století Jankov patřil rodu Talmberků, kteří ho koupili v roce 1418. Tvrz byla opuštěna v 18. století po vybudování zámku v blízkých Ratměřicích. Do učebnic dějepisu se městečko Jankov a jeho okolí dostalo díky událostem, které se zde odehrály v březnu roku 1645. Místo se stalo dějištěm jedné z významných bitev třicetileté války. Došlo tu ke střetnutí císařských a švédských vojsk. Na hrozící katastrofu měl podle pověsti upozornit sv. Václav. Jeho socha v místním kostele držela korouhev, která měla před bitvou vypadnout z ruky a rozbít se. To mělo věštít nadcházející pohromu. Mnoho místních vesnic a osad bylo vypáleno a opuštěno. Na bitvu se v okolí vzpomínalo dlouhá léta díky legendám a pověstem, které v kraji kolovaly, ale dnes je již většina zapomenuta. Z Jankova také pochází přísloví: Dopadnout jako Kec (Götz) u Jankova. Na místě bitvy je dnes památník a souvisí s ní některé turistické akce jako třeba rekonstrukce bitvy. V Jankově si kromě bitvy také každoročně připomínají svého rodáka Josefa Šustu staršího, českého rybníkáře a otce historika Josefa Šusty. Mimo zámku v Ratměřicích se další zámek nachází v Odlochovicích. Oba zámky najdeme pár minut chůze od památníku bitvy. V Odlochovicích je to novorenesanční zámek, kde sídlí ústav sociální péče. V Ratměřicích stojí klasicistní zámek, dnes zařízení funguje jako hotel.

2.2.3 Votice

Votice, někdy označované jako brána do České Sibíře, leží na státní silnici mezi Benešovem a Tábořem. Zakladatelem Votic byl ve 12. století vladyka Ota, původní jméno Votic znělo tedy Otice. Ve Voticích měl založit i hrad, ten se ale do dnešních dnů nezachoval. Dle učitele Habarta se měl nacházet v panské zahradě a jeho zbytky měly být viditelné do začátku 20. století. Otovi potomci se poté psali Otičtí z Otic. První zmínka o místním kostele je z roku 1350. Racek z Otic založil na přelomu 14. a 15. století nedaleko Votic tvrz na Javoře a psal se Racek z Javora. Poslední zmínky o pánech z Otic mizí po roce 1450. V době husitských válek se Votice staly

---

⁵ Legenda říká, že lev patří k družině svatého Václava, která spí naproti v hoře Blaníku. Lev hlídá jižní hranici našeho státu, odkud má do Čech přijít nepřátelské vojsko. Lev má jako první zpozorovat tuto armádu a svým řevem probudit spící rytíře v hoře Blaník.

podporovatelé husitství. Později se velká část místních stala členy Jednoty bratrské. Okolo roku 1508 se v okolí Votic usídlil loupeživý rytíř Jiří Kopidlanský z Kopidlna. Ve stejné době Votice vlastnili bratři Burjan a Jan. Jan sídlil na Javoře, po jeho smrti tvrz zanikla. Burjan také neměl dědice. Votice se tak dostaly do vlastnictví Kryštofovi Skuhrovskému ze Skuhrova, který již vlastnil Popovice a Louňovice. Za jeho držení vzniká pivovar. Po Skuhrovských přichází do Votic Šternberkové. Před třicetiletou válkou jsou Votice koupeny Evou, manželkou Kašpara Kaplíře ze Suletic na Neustupově a Miličíně. Během třicetileté války vyhořel zámek. Dědicům Evy byl zabrán majetek, protože se její manžel podílel na stavovském povstání na začátku války. Během války odešlo několik rodin z Votic, jelikož se odmítly vzdát své víry. V roce 1625 založil Sezima z Vrtby františkánský klášter, údajně plnil slib, který dal Bohu za to, že se mu narodil syn. Díky své poloze se Votice několikrát staly obětí vojsk. Po válce v roce 1661 zničil město požár, další zničení města ohněm přišlo v roce 1693. Ještě před prvním požárem roku 1658 iniciovala Marie Františka z Vrtby stavbu kaple Božího hrobu. Vyslala dva františkány do Jeruzaléma, aby ve Voticích mohla vzniknout přesná kopie Božího hrobu, díky tomu je kaple unikátní. Dokončena byla roku 1689. Na hřbitově stojí dodnes. Roku 1680 byla vystavena kaple svatého Vojtěcha na Větrově. V dalších letech město opět postihlo několik požárů. V roce 1771 byl postaven nový klášter, jelikož ten starý již nestačil kapacitně. Poslední potomek Vrtbů ve Voticích zemřel roku 1807 a odkázal svůj majetek Josefovi Františkovi Vratislavovi z Mitrovic, který vedl s místními několik sporů například o vlastnictví věže Václavky. Roku 1836 se proti němu vzbouřili obyvatelé vesnic kvůli robotě. Důležitým mezníkem pro Votice byla stavba železnice v letech 1867-1870, nádraží se nachází kousek za městem.

Od 15. století se ve městě nacházela židovská komunita. Usadila se zde kvůli dobré poloze Votic, která byla příznivá pro obchod. To se zlepšilo ještě v 19. století modernizací státní silnice a stavbou dráhy. Konec komunitě přinesla druhá světová válka.

2.2.4 Mladá Vožice

Mladá Vožice se nachází v Jihočeském kraji, asi 17 kilometrů od města Tábor. Mladá Vožice byla královské město. Za nejstaršího známého držitele je považován Stanimír z Vožice, první zmínka pochází z roku 1273. V Mladé Vožici se nacházel hrad, který se do dnešních dnů nezachoval. V blízkosti města stojí zbytky hradu Šelmberk, který vznikl ve stejné době jako hrad ve Vožici. Šelmberk se stal sídlem rodu Buziců. Ještě před vypuknutím husitských válek se u Vožice na kopci Beránek scházeli podporovatelé přijímání z kalicha. V době husitských válek byla Vožice dvakrát dobytá a byl zničen hrad ve městě. Roku 1579 je Mladá Vožice

prodána Michalu Španovskému z Lisova na Pacově, spolu s Vožicí koupil i hrad Šelmberk a městečko Miličín. Výše zmíněná bitva u Jankova roku 1645 se zapsala i do dějin města Vožice, které se nachází asi 15 kilometrů od Jankova. Ve Vožici se švédské vojsko utábořilo po bitvě. Od roku 1678 až do 20. století patřila Mladá Vožice rodu Küenburgů.

V okolí města se těžilo v minulosti stříbro. První, kdo měl z těžby výnosy, byl slavný jihočeský rod Rožmberků, ale až vlády Petra Voka. Doly byly zavřeny v polovině 19. století. Jako upomínka na dolování slouží pro pozorné pozorovatele vyvozené haldy, tedy uměle vytvořené kopce, které se v okolí města nacházejí. K slavným rodákům patří jistě Matěj z Janova, Jan Jeník z Bratřic, August Sedláček a generál František Slunéčko.

3. Vznik názvu Česká Sibiř

3.1 Jan Herben

Za autora názvu Česká Sibiř je považován Jan Herben. Jan Herben byl český spisovatel, novinář, politik a historik, který se narodil 7.května 1857 v Brumovicích na Moravě. Po absolvování Slovanského gymnázia v Brně odešel do Prahy, kde na univerzitě vystudoval historii, zeměpis a češtinu. Na univerzitě se setkal s mnoha významnými jmény české vědy například Janem Gebauerem nebo Jaroslavem Golem, velký vliv na něj mělo setkání s Tomášem Garrigueem Masarykem. Masaryk však k Herbenovi neměl stejnou náklonost jako měl Herben k němu. Psal do Národních listů, které musel opustit kvůli sporu o Rukopisy, poté do Času, ten nějakou dobu i vlastnil. Byl členem několika politických stran. Za první války se zapojil do odbojového hnutí Maffie. Po válce se věnoval politice. Zemřel na Štědrý den roku 1936 v Praze.

Herben je v literatuře řazen mezi představitele českého realismu. Ve svém nejznámějším díle *Do třetího a čtvrtého* pokolení se vrátil na rodnou Moravu. Tato románová kronika popisuje osudy rodiny Hrabců. Začíná v době vládnutí Marie Terezie a končí v polovině 19. století. Další díla inspirovaná Moravou jsou například *Moravské obrázky*, *Na dědině* nebo *Slovácké děti*. Mimo beletrii se věnoval i historickým pracím. Dětem věnoval knihu *Bratr Jan Paleček*, kde převyprávěl Palečkovy příběhy.

Spojení Jana Herbena a místní oblasti je díky malé vesničce Hostišov, která se nachází mezi Miličínem a Voticemi. Herbenovi zde od roku 1897 vlastnili dům, který využívali jako letní byt, ještě před tím si jeden z domů ve vesnici pronajímali. A právě jeden z Herbenových fejetonů stojí za názvem celé oblasti. Fejeton z roku 1907 nesl název *V české Sibiři*. Své další zážitky z kraje v témže roce vylíčil v knize, nesoucí stejné jméno jako vesnice, *Hostišov*. Herben v knize popsal nejen místní přírodu a její spojení s člověkem, ale věnoval se i jiným tématům. Věnuje se místní slavné, především husitské minulosti, ale také své méně slavné přítomnosti, kdy jsou slavné minulé dny zapomenuty. Místo toho zde nalézá, jak píše Čas v roce 1907, *miniaturní hromádku nuzných chalup ukrytou mezi lesy na jihočeských horách. Je tam zimavo, kamenito, neúrodno. Lidé jsou tam uzavření, málomluvní, vážní, strašně chudí, závislý zcela na panských dvorech, vzdálení všeho duševního a obecného ruchu.*⁶ Podle Tomáše Zahradníčka, však Herben není autorem názvu, v jednom z článků v roce 1903 měl napsat, že

---

⁶ Po letech, in Čas, r. XXI, č. 178, 30.6. 1907 s.1

se takto říkává oblasti okolo Miličína.⁷ On sám raději používal označení severní Táborsko než Česká Sibiř.

Hostišov se stal oblíbenou knihou uvnitř realistické strany. Vtipně okomentoval situaci okolo *Hostišova* Jaroslav Hašek v Karikaturách v roce 1911: *Hostišov jest totiž nejen kniha pana Dr. Herbena, Hostišov jest vůbec všeobecný pojem pro stranu realistickou. Ať se děje cokoli; dovede to Dr. Herben obratně převéstí vždy na Hostišov. A tak Hostišov, letní sídlo Dr. Herbena na Voticu, jest duševním pojítkem mezi realisty. Každý pořádný Mohamedán musí být alespoň jednou za svého života v Mekce, jinak nepřijde do ráje. Každý pořádný realista aspoň jednou za svého života v Hostišově a musí napsat o tom do nějakého realistického listu vzpomínku.*⁸ Samotný Masaryk do Hostišova přijel pouze jednou v roce 1919.

3.2 Miličín – Česká Sibiř

V roce 1907 tedy poprvé širší veřejnost mohla objevit krajinu a obyvatele žijící na území nazvaném Česká Sibiř, vázal se však především na Hostišov a jeho okolí. Po první válce *Hostišov* začali číst i místní. Jistě k tomu přispěla i návštěva prezidenta. V prvních letech po válce se název Česká Sibiř používal málo. To se změnilo v roce 1928, kdy učitel Čeněk Habart z Votic název použil ve své knize o místním kraji. Ve třicátých letech v Miličíně si vzal především, bývalý starosta a organizátor místního kulturního života, Čeněk Kraupner název Česká Sibiř za svůj a přenesl ho právě do Miličína. Název použil k propagaci turismu. K tomu, aby se název opravdu vžil i místním pod kůži, využil stavbu nové sokolovny, kterou finančně podpořil. Jeho syn Vojtěch navrhl budovu a vyzdobil ji za pomoci dalších umělců nejen z řad rodiny Kraupnerových. V sokolovně Kraupnerovi vyobrazili svou podobu České Sibiře, kde v centru dění není Hostišov, ale právě Miličín. Sokolovnu zdobí fresky zakladatelů Sokola Tyrše a Fügera a freska Jana Žižky, ale také jsou to fresky vesniček z okolí Miličína, a především dva velké obrazy Miličína v létě a v zimě. Nad výjevy z Miličína najdeme spojení Miličín – Česká Sibiř. Spojení, které Miličínsku a jeho okolí zůstalo dodnes. Sdělení budoucím generacím skrze fresky v sokolně je dle mého názoru funkční dodnes.

Po druhé světové válce se název začal rozšiřovat mezi místní spolky a organizace. Myslivci si do dnešních dnů ponechali název MS Česká Sibiř, stejný název neslo i JZD Česká Sibiř. JZD s tímto názvem vzniklo v roce 1960, kdy se začaly slučovat menší JZD z okolí do jednoho velkého celku, proto byl asi zvolen název, který nepreferoval žádnou vesnici, ale podpořen

---

⁷ ZAHRADNÍČEK, Tomáš: Objevení České Sibiře: Chalupář Jan Herben v Hostišově, in Dějiny a současnost, roč. 29, č. 2, 2007, s. 16-19.

⁸ HAŠEK, Jaroslav: Karikatury 1911, seriál Galerie karikatur č. XVIII-XIX.

obrazy ze sokolovny ukazoval, že pod název patří všechny vesnice. Dodnes název Česká Sibiř nese i hotel otevřený v roce 1970. Je zajímavé, že místní jeho název nepoužívají a místo toho se v dobách největší slávy zařízení říkalo, že se jde na „hotel“. Jak upozorňuje ve svém článku Tomáš Zahradníček, pro většinu lidí mimo oblast však hotel Česká Sibiř byl moment, kdy si opravdu uložili do paměti název ve spojitosti s Miličínem. Mimo to v Miličíně fungovala kapela Sibiřanka.

Dnes si málokdo z místních spojí název s Hostišovem, se stejně nazvanou knihou nebo dokonce s jejím autorem. Česká Sibiř je pojmenování, které se v oblasti pevně zachytilo nejen díky Čeňku Kraupnerovi a jeho výzdobě, ale také díky tomu, že se zde často měnila správa. To se ustálilo až po druhé válce, a především po zrušení menších obcí, škol, JZD, kdy všichni přešli pod obec Miličín, do jednoho JZD, do jedné školy. A byl potřeba jednotící prvek, který však již všichni znali z tanečních zábav a plesů, které se konaly ve zdejší sokolovně. Navíc každý, kdo mohl prožít nějakou zimu v místních podmínkách, určitě potvrdí, že název místní počasí vystihuje skvěle.

4. Charakteristika České Sibiře

4.1 Podnebí

Podnebí je hlavní důvod, proč se zdejšímu kraji dostalo pojmenování Česká Sibiř. Může za to vysoká nadmořská výška, která v Miličíně na Kalvárii dosahuje až 698 m. n. m. V širším vymezení České Sibiře jsou nejvyšším bodem Mezivrata s 713 m. n. m. Jara se tak místní obyvatelé dočkají až jako poslední v okolí a sněhu si zde mohou užít přes zimu více než kde jinde. Sníh také v minulosti způsoboval, že vesnice bývaly odříznuté od okolního světa několik dní. Naposledy byli obyvatelé odříznutí v zimě 1996/1997. O místní zimě v období první republiky se zmiňuje i Vlastivědný sborník miličínské školy: *Zima trvá poměrně dlouho, od konce října až do začátku dubna. Sníh tvoří velmi často závěje, které znemožňují komunikaci.*⁹ Pravou Českou Sibiř ještě mimo sněhu doplňuje prudký vítr.

4.2 Vodstvo

Česká Sibiř sice leží na hranici středních a jižních Čech, ale do jižních Čech má, co se týče vodstva, daleko. Větších vodních toků nebo rybníků je zde málo. Převažují především menší či střední rybníky a z nich vedoucí menší potoky. Jedním z větších potoků je Novoveský potok, který se vlévá do Blanice. Celé povodí České Sibiře patří povodí řeky Blanice (Vlašimská Blanice), ta se později vlévá do Sázavy.

4.3 Povrch

Celá oblast patří pod geomorfologický celek nazvaný Vlašimská pahorkatina, která je součástí Středočeské pahorkatiny. Vlašimská pahorkatina se dále dělí na další podcelky, kde Česká Sibiř patří do Votické vrchoviny. Nejčastější horninou, která utváří místní krajinu je rula a křemen. V Monografii malovické školy se vyskytuje zmínka o granátech, které se v malém počtu měly nacházet v okolí.

Nejvyšší vrch Miličína je Kalvárie dříve nazývaný Holý nebo Vysoký vrch. Ke Kalvárii vede křížová cesta zakončená kaplí. Kalvárie je opředena několika místními pověstmi. O něco menší, než Kalvárie je Babí hora a třetí nejvyšší bod je Šibeniční vrch, kopec viditelný ze státní silnice.

4.4 Příroda

V lokalitě najdeme několik lesních komplexů i menších lesů. Dnešní lesy byly vysázeny nejspíše v době před druhou světovou válkou. Monografie z malovické školy o lesech udává takovéto svědectví: *Lesy se rovněž pěstují. Užitek z nich však dosud není příliš veliký, neboť*

---

⁹ Vlastivědný sborník Miličína, strana 6-7, uloženo ve Státním okresním archivu v Benešově.

*mnohé z nich jsou mladé, starší pak nejsou schopny lepšího úžitku pro špatné dříve pěstování.*¹⁰ V lesích dříve bylo několik hájenek. Většina z nich dnes už neexistuje. Dodnes se dochovala například hájenka Nuzov. Jan Herben popsal lesy a stromy následovně: *Lesy při nich řvou (při vichřicích) a trpí hojnými vývraty; ovocné stromy v zahradách a při silnicích všechny jsou nahnuty od západu k východu, starší slívy zrovna se až plazí, jak je vítr zohýbal k zemi.*¹¹

Mimo jehličnatých lesů, které však v důsledků nedávné vichřice a kůrovcové kalamity mizí z oblasti, můžeme nalézt olše a břízy. Na jaře na Miličínsku rozkvétají chráněné bledule jarní.

V minulosti se v okolí prohánělo mnoho zajíců, to je již minulostí. Naopak díky skladbě polí se ve větší míře objevuje černá zvěř, která dříve bývala výjimkou. Podobně je na tom dančí zvěř. Běžně se vykytuje srnčí zvěř.

4.5 Zemědělství

*Nikde není plodné ornice na žulovém podkladě ani píď. To oseníčko se někde násilím zarává do země a drží se těžce mezi kamením, jen jen že živoří. Ale dá Bůh, že přece povyroste! Tu však číhají na ně prudké deště a živelné pohromy, po nichž celé stráně zůstávají kamenité a holé jako dno vyschlého řečiště. Louky bývají mokré, půda houpá se v nich pod nohama nebo se zanořuješ do slatinné měkoty.*¹² Takto vylíčil podmínky k zemědělství před první světovou válkou Jan Herben. Zemědělství zde bylo až do nedávných dob hlavním zdrojem obživy. Především po útlumu přepravy po silnicích se většina obyvatel musela začít věnovat práci na poli a péči o dobytek. Jak už napovídá popis výše, nepatří krajina do nejúrodnějších krajin, daří se a dařilo se zde především méně náročným plodinám. Pěstovaly se tady brambory, pšenice, žito, oves, jetel, vojtěška. Občas se tu zkoušela i nějaká méně známá plodina. V Petrovicích se ve třicátých letech v malých výměrách pěstovalo zelí nebo cukrovka. Dodnes na Miličínsku hospodaří několik soukromníků, kteří se po rozpadu JZD navrátili k původní rodinné profesi. Výjimkou je malé družstvo obhospodařující především bývalé petrovické panství. Častým jevem bývali donedávna tzv. kovorolníci.

Ze zemědělských zvířat se choval především skot a prasata, u lidí bez pozemků se držely kozy. Koně se chovali jen málo, jelikož pro ně nebyla práce a chov byl nákladný. Chov ovcí se v době po první válce téměř vytratil. Velmi oblíbený byl chov králíků. A samozřejmě byly na

---

¹⁰ Malovice: Monografie obecné školy, strana 25, uloženo ve Státním okresním archivu v Benešově.

¹¹ HABART, Čeněk: Sedlčansko, Sedlecko a Voticko, díl první, Sedlčany strana 106

¹² Tamtéž, strana 106.

každém dvorku slepice, případně se mohly chovat husy nebo kachny. Dále se chovaly včely a ryby.

Zemědělci bojovali v meziválečných časech s různými nemocemi a chorobami, ty postihovaly dobytek i plodiny na polích. U hlavního místního produktu brambor hrozila především při špatném počasí hniloba. U jetele se vyskytovala kokotice, obilí bývalo poškozeno sněží a plísní. Dobytek postihla velká epidemie slintavky na konci 30. let. V některých letech se u prasat objevovala červenka.

Ještě před vznikem JZD, někteří rolníci sdružení v Domovině domkářů a maloročníků využívali principy družstevnictví. Domovina vlastnila některé stroje, které se půjčovaly mezi jednotlivými členy. Většina členů pocházela z Miličina, ale zastoupení byli i lidé z Reksyně, Červeného Újezda, Nových Dvorů a Horního Borku.

Mezi největší zemědělce v oblasti patřily velkostatky, v Německém Záhoří to byl velkostatek Adolfa Křemena, v Petrovicích před válkou koupil bývalé panství Karel Bachrach. V Miličíně největší statek vlastnila Růžena Pilzová. Hospodáři, kteří se dokázali uživit jen na vlastní půdě, vlastnili pozemky okolo 20 ha.

4.6 Doprava

Vesnice České Sibiře stejně jako i některé jiné osady na jižním Benešovsku neměly žádný užitek z železnice, která spojovala Benešov a Tábor, jelikož je železnice obchází. Zdejšími vesnicemi před stavbou železnice projížděly formanské vozy, po jejím dokončení však toto období skončilo a s ním zaniklo i mnoho zájezdních hostinců, kterých bylo ve vesnicích několik.

V období mezi válkami spojovalo Českou Sibiř několik silnic. Hlavní spojnicí byla a dodnes je státní silnice spojující Tábor-Votice-Benešov. Další významná silnice byla a je vedoucí přes Zahoří a Petrovice do Mladé Vožice. Autobus z Miličina do Tábora začal jezdit v roce 1928. Zastávka stávala 4 km od vesnice. V druhé obci Petrovice začal autobus jezdit až o čtyři roky později.

Hlavní cesta spojující Prahu a České Budějovice byla samozřejmě udržována, stejně tak další cesta z Miličina přes Zahoří a Petrovice do Mladé Vožice. V mnohem horším stavu však byly cesty vedoucí do menších vesnic. V miličínské kronice jsou jako velmi špatné udávány cesty do Mezna, Dolního Borku nebo Malovic. Učitelství sbor si ve sborníku stěžuje na špatný stav silnice do Mladé Vožice.

Pokud chtěl někdo cestovat železnicí, tak nejbližší zastávka byla v Borku, tam musel pešky, koňmo nebo od roku 1928 autobusem, který jezdil z Miličína. Dále občané využívaly stanice Sudoměřice, Stupčice nebo Votice.

Udržování silnic býval v některých zimách docela problém. Silné zimy dokázaly odříznout oblast na několik dní od okolního světa.

4.7 Zdravotnictví

Lidé obývající Českou Sibir měli vždy „tuhý kořínek“, možná i díky podnebí, které zde vládlo. To si myslel i miličinský kronikář Traxler, když psal následující větu: *Lidé dožívající se zde dlouhého věku přes to, že jest s podivnem, jak mohou si zachovati tak dlouho zdraví v nezdravých bytech, v nichž žijí.*¹³ Dlouholetým lékařem v Miličíně byl Mudr. Jan Toužimský, který se v roce 1935 odstěhoval s rodinou do Poděbrad. Na jeho místo přišlo několik lékařů, velmi často tu však pobýli jen pár měsíců a brzy se z Miličína odstěhovali. Nakonec po dlouhé době se stal ke konci 30. let stálým doktorem Mudr. Dvořák. Očkování a přeočkování dětí se provádělo hromadně ve škole na konci školního roku.

4.8 Obyvatelstvo

Většina lidí žijící na České Sibir se živila zemědělstvím, menší část pak řemeslem. Největší počet obyvatel měl a dodnes má Miličín, v roce 1921 měl Miličín a jeho osady 1 165 obyvatel, celá politická obec (Miličín, Horní Borek a Třetužel) měla 1 364 obyvatel. V Záhoří žilo 232 obyvatel. V politické obci Malovice to bylo celkem 317 obyvatel. V Malovicích žilo podle sčítání 189 obyvatel, v Chlistově 65 a v Kahlovicích a Kahlovské Lhotě 63 obyvatel. V poslední politické obci Petrovice mělo bydlet 303 lidí, v samotných Petrovicích to bylo 218 obyvatel a na Nových Dvorech 85.

4.9 Průmysl a obchod

Průmyslová výroba v kraji neexistovala, mezi hlavními důvody byla uváděna vzdálenost od železnice a nedostatek vodních zdrojů. V Miličíně byly v době mezi válkami menší a střední obchody. Obchod byl také v Petrovicích nebo v Chlistově. Nejvíce obchodů bylo v Miličíně, kde bylo několik obchodů s potravinami, pekařství, řeznictví, železářství, obchody s látkami, oděvy a galanterií, obuví, cukrářství, nebo papírnictví.

---

¹³ První pamětní kniha města Miličína, str. 114, uložena na OÚ Miličín.

4.10 Politické poměry

Českou Sibiř tvořily čtyři politické obce v meziválečném období. Byly to obce Miličín, Petrovice, Malovice a Německé Záhoří. I přestože se jednalo o čtyři obce, spektrum politických stran, které se volily, bylo velmi podobné. V Miličíně vytvořily tři strany své pobočky, byli to lidovci, živnostníci a Domovina domkářů a malorolníků, která patřila k agrárářům. Agráráři byla nejsilnější strana v Petrovicích, zásluhu na tom jistě měl jistě Karel Bachrach, člen strany a majitel petrovického statku. Díky svým aktivitám pro obec získal sympatie a také hlasy pro svou stranu. Stejně jako v Miličíně i v Petrovicích se po agrárářích volili lidovci, socialisté nebo živnostníci. Obdobné výsledky voleb byly i v okolních obcích, například v Nové Vsi, kde také vyhrávali agráráři.

4.11 Poštovní úřad

Jedna z institucí, která spojovala obce, osady, vesnice a samoty na České Sibiři byl poštovní úřad. Poštovní úřad sídlil v Miličíně, ale jeho doručovací okresek byl mnohem větší. Poštu musel donášet i do dalších obcí a jejich osad jako Malovice, Petrovice, Záhoří a Nasavrky.

4.12 Život na vsi

Učitel Příbyl z Malovic vylíčil v monografii školy denní rytmus v hospodářství. Letní a zimní den se od sebe velmi lišily. Den v létě začínal už ve tři hodiny ráno, v zimě si mohli lidé přispat až do šesti nebo sedmi hodin ráno. Den začínal úklidem dobytka, pracemi v domácnosti a děti vyháněly zvířata na pastvu, poté odcházely do školy, pokud byl školní rok. Hospodář zamířil na pole, kde byl mimo oběda celý den, pokud bylo potřeba obstarat různé práce a bylo vhodné počasí. Den končil opět starostmi o zvířata. V zimě se dělaly různé práce v domácnosti, které se přes rok nestihly.

V neděli nastal klid, samozřejmě se musela domácnost postarat o zvířata. Členové domácnosti mohli jít do kostela nebo jen do jiné vesnice, aby zjistili, co nového se za týden událo. Většinou odcházel jen muž a na ženě zbyla starost o domácnost. Odpoledne byl hospodář většinou doma, kdy četl noviny nebo knihu. V této době žena odcházela z domu nebo naopak mohla přijít nějaká návštěva. Večer následoval opět úklid zvířat.

V zimě přicházel večer dříve, a tak bylo i více času na scházení se v některých staveních. *Tam se vypravuje vše: o obilí, o dobytku, o válce i cizích zemích.*¹⁴

---

¹⁴ Malovice: Monografie obecné školy, strana 65.

Typický dům venkově, kde se lidé scházeli, měl většinou dvě hlavní místnosti. První byla světnice, kde se jedlo, spalo, pracovalo a v zimě i vařilo, druhá důležitá místnost byla kuchyň. V ní se vařilo v létě, aby ve světnici nebylo zbytečně horko. Dům mohl mít i další místnosti a pokoje. Do domu se vcházelo síní, ta byla chráněna lísou.¹⁵ U hospodářského stavení nemohly chybět chlévy, stodola a kůlna.

---

¹⁵ Lísou se označují dveře z dřevěných planěk.

5. Obec Miličín

Miličín leží na státní silnici spojující Prahu s Českými Budějovicemi mezi Benešovem a Tábořem. Z Miličína vede silnice do nejbližšího města, tím je Mladá Vožice, která je vzdálena asi 14 kilometrů. Vesnice je položena docela vysoko, nadmořská výška se pohybuje okolo 617 m. n. m.

5.1 Historie Miličína do roku 1918

Poloha Miličína je nejspíše důvod, proč právě zde vznikla osada. Miličín sloužil jako křižovatka obchodních a vojenských cest. První zmínka o majiteli pochází z roku 1283 a byl jím Vilém z Miličína. O několik let později se objevuje nejspíše Vilémův syn Heřman, ten se účastnil s Janem Lucemburským několika bitev například bitvy u Mühldorfu, díky tomu rozmnožil mnohonásobně svůj majetek, který ale také zadlužil. Heřmanův syn také nosící jméno Heřman padl v bitvě u Kresčaku. Jeho smrtí nejspíše končí rod pánů z Miličína. Vedlejší moravská větev vymírá roku 1600. Novými vlastníky panství se stávají Rožmberkové, přesněji Petr z Rožmberka. Miličín se tak stává součástí velkého územního celku, který vlastnil tento slavný jihočeský rod. Zda Rožmberkové Miličín zdědili nebo koupili není doložitelné. Je možné, že existovala vzdálená příbuznost mezi rody. Miličín po Petrovi zdědili jeho dva synové Petr a Jan. V roce 1358 tvořilo miličínské panství vesnice Barčov, Horní Borek, Dolejší Borek, Ješetice, Oldřichov, Juřetín, Baňov, Třetužel, Rexíně, Zechov, Žibkov a Záhoří. Z let, kdy drželi Miličín bratři Jan a Petr, pochází také miličínský kostel.

Ještě před začátkem husitských válek byl Miličín roku 1399 vypálen. Hned v roce 1420 byl Miličín vypleněn husitskými vojsky. Díky své poloze Miličínem často procházela vojska, což pro městečko nebylo nijak výhodné. Po skončení válek držel Miličín Jan Malovec z Pacova, později jej opět získali Rožmberkové. A právě díky Vilémovi z Rožmberka, který do Miličína zajížděl při cestách do Prahy, byl opraven zámek, kde pro něj byly upraveny komnaty. Jeho bratr Petr Vok Miličín prodal roku 1593 Michalu Špánovskému z Lisova. Ten však za městečko nezaplatil a Miličín se tak navrátil zpět Rožmberkům. Problém byl, že Špánovský se stále považoval za vlastníka. To vyvolalo spor mezi Miličínskými a Špánovským. Obyvatelé ho nikdy neměli moc v lásce, jelikož Rožmberská éra znamenala pro městečko rozkvět obchodu a řemesel a postavení obyvatel bylo na úrovni královských měst. Spor byl ukončen roku 1600, kdy Miličín kupuje Eva Kaplířová ze Sulevic. Petr Vok si ponechal právo jezdit do zámku, kdykoliv chtěl. Později Eva Kaplířová koupila Votice. Eva zemřela roku 1618 a odkázala své statky vnukům Zdeňkovi a Oldřichovi, její vůle nebyla naplněna, protože její manžel Kašpar

Kaplíř byl jeden z účastníků stavovského povstání a byl popraven 21.6.1621 na Staroměstském náměstí. Rodině byl zabaven majetek.

V Miličíně se tak během třicetileté války vystřídalo několik majitelů. Kromě majitelů se objevilo i několik pohrom, které Miličín postihly. Mimo armád procházející a rabující městečko to byl v roce 1640 mor, o čtyři roky později 25.7. na den sv. Jakuba zapálil blesk celý Miličín. Ohněm byly zasaženy domy, kostel, fara, škola, radnice a špitál.

Po válce na Miličín přichází hrabě František Eusebius Pötting. Ten se těšil v Miličíně oblíbenosti za to, že nechal obnovit vyhořelý kostel a také podporoval cechy a obchod. Jeho bratranec Jan Sebastián prodal v roce 1681 Miličín Františku Ferdinandovi Kuenbergovi, ten se později stává pražským arcibiskupem. V této době byl již tři roky vlastníkem Mladé Vožice. V roce 1681 se mimo Miličina mladovožické panství rozrostlo také o Horní Borek, Žibkov, Reksyni a Lažany. O pět let později kupuje František Ferdinand i nedaleké Záhoří, Barčov, Dolní Borek, Chlistov, Kahlovice a Malovice. Později v roce 1699 se panství rozrostlo o Třetužel a Nuzov. Mimo Petrovic a jejich osad Kuenbergové poprvé propojili pod svou správou většinu vesnic a osad, které později dostávají pojmenování Česká Sibiř. Ještě za jeho života se správy panství ujal jeho synovec Maxmilián Josef, kterému panství po smrti strýce připadlo. Jeho syn František Josef zdědil panství ještě jako nezletilý, správu tedy vykonávala jeho teta Antonie Černínová. To přineslo do Miličina problémy. Správce Miličina František Josef Waldherra spolu s hraběnkou Antonií nejdříve požadovali obnovu magistrátu a slib člověčenství. To však obyvatelé Miličina odmítli, jelikož se již od dob Rožmberků považovali za svobodné. Roku 1738 vypuklo na panství Kuenbergů povstání, do kterého se vzhledem k panující situaci přidali i Miličínští. Nepokoje se uklidnily až po dvou letech, kdy byl Waldherra zbaven správcovského úřadu a panství převzal František Josef od své tety.

Po nástupu Marie Terezie na trůn se Miličín stal opět místem rabování armád, které tudy procházely. V červnu 1743 přivítali obyvatelé samotnou Marii Terezii, která se v Miličíně zastavila po své korunovaci. O pět let později naposledy vyhořel zámek, který už nebyl opraven o 40 let později byla budova rozprodána na byty. Spolu se zámek shořela půlka města. Za doby vlastnictví Františka Josefa byla také zhotovena křížová cesta a kaple na Kalvárii, přestavby se dočkal i kostel. Křížová cesta neměla v této době ještě kamenné zastavení jako dnes, kamennou podobu dostala až v roce 1814. Kaple sloužila až do roku 1897, kdy do ní uhořel blesk. Díky peněžní sbírce byla kaple obnovena. Po smrti Františka si jeho tři synové rozdělili panství v Čechách, mladovožické panství obdržel Leopold Maria Josef Kuenberg. I za Napoleonských válek se Miličínu nevyhnuly armády, které tudy táhly. Roku 1813 přišlo

nařízení, že se v Miličíně přesune silnice z náměstí pod rovnější svah kalvárie, to se obyvatelům nelíbilo a protestovali proti stavbě, to jim však nebylo moc platné, ještě téhož roku se začalo stavět a další roku byla silnice hotová. Okolo silnice rychle vyrostla nová zástavba. V říjnu 1834 zasáhl Miličín poslední větší požár, před ohněm se nepodařilo zachránit 78 domů. O pět let později shořelo už jen 12 domů. V druhé polovině 19. století se Miličín rozšířil, jeho politickou obec tvořily okolní vesnice, samoty a hájovny. Za rakousko-pruské války se na několik dní usadili v obci Prusové. Větší pohromu než pruské vojsko, které museli žít, přinesl následující rok (1867). Právě dostavěná dráha se vyhnula městu a tím se změnil status Miličina. Silniční doprava se omezila, formanské řemeslo začalo zanikat. Po několika staletích, kdy Miličínem projížděli kupci, armády či dokonce králové země, se obchodní městečko mělo proměnit na zemědělské.

Miličínu se nevyhýbaly ani trestní činy za účelem obohacení, kronika v druhé polovině 19. století udává tyto případy:

V roce červnu 1874 zaznamenal kronikář vraždu četníka Václava Noháčka, který byl nalezen v rybníku v Sudoměřicích. Nejspíše se jednalo o vraždu z důvodu krádeže, jelikož se u mrtvého nenašly peníze cennosti ani některé části oblečení. Jeho hledání se účastnilo 500 lidí z okolí.

Na začátku dubna 1893 se zloději vypravili do budovy radnice, kde se dodnes nachází obecní úřad. Zloděje zajímala městská kancelář a především pokladna, dřevěnou část si odnesli a vypáčili na poli za budovou. Tam se také našli některé dokumenty jako třeba plány na stavbu školy. V dřevěné pokladně se však žádné peníze nenacházely, ty zloději objevili ve stolu. Peníze měly být v železné pokladně, ale nezaplacení jednoho poplatku zdrželo odevzdání do pokladny. V kanceláři po sobě zanechali rozházené spisy a vypáčené dveře. Zloději si odnesli přes 100 zlatých. Nezaplacený poplatek byl v ceně 12 krejcarů.

Radostnější událost se odehrála v Miličíně v roce 1897, kdy byla instalována telegrafní stanice. Velkou měrou na novou stanici přispěli nejen obyvatelé města, ale i okolní vesnice a města a jejich obyvatelé, například město Vožice, baron Peche z Petrovic nebo obec Chlistov. Celkem se vybralo 121 zlatých.

Záznamem o pořízení telegrafu je poslední záznam pocházející před první válkou. Další záznamy pocházejí až z roku 1922.

5.2 Kostel Narození Panny Marie v Miličíně

Římskokatolický kostel Narození Panny Marie je dominantou obce Miličín. Bílá střecha jeho věže je vidět z celého okolí. Ne všechny obce náležící k České Sibiři však spadají do miličínské farnosti. Kahlovice, Malovice, Nové Dvory a Petrovice náleží k farnosti Nová Ves, kde je kostel sv. Kateřiny. Obě farnosti patří do táborského vikariátu.

Datum založení kostela není známo, první zmínka o kostelu pochází z roku 1326, kdy panství vlastnil Heřman mladší z Miličina. Za vlády Rožmberků v roce 1379 se mluví o dřevěném kostelíku v Miličíně. Právě za dob vlády jihočeského rodu dochází k velké přestavbě kostela. Přestavba kostela byla zahájena roku 1380. Gotický kostel se podařilo postavit za čtyři roky. Na kostele lze do dnešních dnů vidět výrazné gotické prvky.

Během husitských válek byla část kostelní výbavy zachráněná farářem Heřmanem, který před vpádem husitů utekl na hrad Příběnice. Zbytek vybavení byl nejspíše zničen. Během následujícího století utrpěla nejvíce věž kostela, která byla v letech 1552, 1568 a 1593 zasažena bleskem. Nejvíce byl kostel poničen při požáru na den sv. Jakuba 1644, kdy opět od blesku vyhořel téměř celý Miličín. Rok nato se Miličín dostává do rukou Františka Eusebia Pöttinga, který začíná s opravou.

S další významnou přestavbu kostela je spojen František Ferdinand Küenberg, opět zmizely některé připomínky gotického původu kostela. Naopak přibyla barokní výzdoba. Fresky, obrazy a řezbářská výzdoba kostela. Ke konci 19. století prošel kostel renovací, kdy byly obnoveny především vnitřní prostory a jejich výzdoba. V roce 1838 byl zrušen hřbitov u kostela a nové místo našel v blízkosti začátku křížové cesty. O devět let později se stal farářem Alfréd hrabě Rindsmal. Díky němu se do Miličina dostala hra kuželky, kterou měl velmi rád. Ke konci 19. století přišel na farnost František Teplý, mimo jiné také archivář, který sepsal nejstarší dějiny Miličina. Stal se také iniciátorem založení kempeličky.

Během první války byly z kostela odvezeny zvony Petr a Pavel. V této době byl farářem Matěj Layer, po jeho odchodu v závěru roku 1922 a následné brzké smrti, se stal novým farářem František Krákora. Krákora byl farářem po celou dobu první republiky i následných letech, umírá v roce 1972. Layer vystupoval ze začátku proti Československé církvi. Oba faráři se postupně vzdali některých farních pozemků ve prospěch občanů. Layer nechal na pozemcích vybudovat jeden z osmi parků, které vytvořil okrašlovací spolek. Krákora zase věnoval pozemky na rozšíření silnice.

6. Miličín v meziválečném období

6.1 Vzpomínky na první válku

První kronikářem po dlouhém období se stal místní učitel Ludvík Traxler, jmenován byl roku 1922 a z tohoto roku pocházejí první zápisy do kroniky po dlouhých letech. V počátku zaznamenal nedávné události první světové války.

Kronika Miličina a školní kronika obecné školy udává následující počty mužů, kteří odešli. Z vesnic Miličín, Horní Borek a Třetužel bojovalo celkem 250 mužů na frontě. Z Horního Borku narukovalo 6 mužů. Reksíně, Žibkov a Lažany vyslaly celkem 32 mužů do boje a z Německého Záhoří odešlo na bojiště 53 mužů.

Odchod mužů zapříčinil problémy ve všech domácnostech. Válka začala v létě, to způsobilo potíže v zemědělství. Stejně dopadly i živnosti v Miličíně, odkud odešli uředníci i mistři. Muži ze zemědělských rodin později dostávali dovolené, aby doma pomohli při setí a žních. Do těchto rodin byli také přidělováni zajatci pocházející především z Ruska a Srbska, ale v Německém Záhoří a v Lažanech byli také italsí zajatci. Někteří ruští zajatci dokonce po konci války zůstali v Miličíně. Úroda byla první dva roky války dobrá, v roce 1916 však hodně přšelo a objevily se i kroupy. To mělo za následek, že nejen obilí zůstalo po krupobití na polích, ale také díky dešti začaly hnit brambory. Ovoce bylo dostatek, ale ve velmi špatné kvalitě.

Na začátku války byli v Miličíně umístěni haličští uprchlíci. V kronice je soužití s místními popisováno následovně: *Třebas obyvatelstvo cítilo s uprchlíky, stěžováno si obvykle na jejich haličskou nečistotou, čímž nejvíce spolunájemníci a sousedé trpěli. Ostatně tito uprchlíci dostávající značné podpory státu, přepláceli ceny potravin, čímž trpělo zdejší obyvatelstvo.*¹⁶

Některé rodiny zpočátku dostávaly velkou podporu, později však nikdo neměl peněz nazbyt, jelikož zboží zdražilo. A to hlavně po neúrodném roce 1916. Velmi se rozšířilo úplatkářství během války. Nejen obyvatelé zdejší krajiny, ale i jinde si museli zvykat na přidělové lístky, bezmasé dny (pondělí, středa a pátek) i bezmastnou sobotu. Mimo základní potraviny, chyběl i tabák a *pivo*, dle kronikáře, *byla přečka, z různých tajemných bylin vařená.*¹⁷ Taneční zábavy i posvícení byla zakázaná.

---

¹⁶ První pamětní kniha města Miličina, str. 61.

¹⁷ Tamtéž, str. 64.

Na jaře 1918 se do oblasti dostala španělská chřipka. Pár dní před koncem války 8.11. se v Miličíně symbolicky rozloučili se starými časy, hasiči a sokolové pořádali průvod na kopec Šibeník, kde byly spáleny obrazy Habsburků.

6.2 Miličín za první republiky

6.2.1 První roky po Velké válce

Den vzniku republiky popisuje kronika následovně: *28. října odpoledne prosakovaly v Miličíně neurčité zprávy o převratu v Praze, ničeho určité však nikdo nevěděl.*¹⁸ K večeru se zprávy zpřesňovaly a další den se již na náměstí konala slavnost s hudbou, proslovy a výzdobou v národních barvách. Zábava pokračovala až do večerních hodin, kdy vrcholila lampiónovým průvodem. Slavnost se odehrávala v době, kdy v Miličíně vrcholila chřipková epidemie. Pár dní na to na Šibeníku hořely portréty Habsburků.

Tím však euforie z nového státního zřízení nekončila, na jaře nového roku se po celém státě sázely lípy svobody. V Miličíně se slavnostní zasazení lípy odehrálo 4. května na náměstí za účasti všech spolků. Mimo toho se také konaly první volby do obecního zastupitelstva. Kandidátky sestavila strana národně demokratická a agráři. Agráři získaly sedm mandátů a 11 získal soupeř. Z jeho tábora byl také starosta Čeněk Kraupner. V tomto roce se také zrodila myšlenka, že by si Miličín zasloužil zbudovat spolkový dům, kde by našly zázemí všechny spolky. Každý spolek měl fond, kam ukládal peníze na stavbu domu.

Následující rok 1920 pokračoval v nejrůznějších oslavách a přednáškách pro veřejnost i pro děti navštěvující místní školu. Některé jako například oslavy narozenin prezidenta Masaryka, oslavy Mistra Jana Husa nebo slavení vzniku republiky se připomínaly každoročně. Tento rok byl významný tím, že v Miličíně mohli lidé na vlastní oči spatřit prezidenta Masaryka, který Miličínem projížděl na oslavy 500 let založení nedalekého města Tábor.

Mnohem významnější událostí pro budoucí generace se však stala jiná událost, od roku 1920 začala fungovat v Miličíně měšťanská škola. Hlavním argumentem pro zřízení školy byla velká vzdálenost potřebná pro docházku do nejbližších měšťanek, které se nacházely ve Voticích nebo v Táboře. Děti, jejichž rodiče si pro ně přáli další vzdělání, strávily na cestě čtyři hodiny. A hlavním protiargumentem byla velká finanční náročnost celého podniku. Potřeba byla stavba nové budovy školy. A to byl problém. Z kroniky lze vyčíst velkou žalobu na ostatní obce, které odmítly přispět na novou školu: *Přiškolené i okolní obce nechtěly se ničím zavázati ku*

---

¹⁸ Tamtéž str. 77.

*novostavbě ani ku vydržování měšť. školy.*¹⁹ Nová školní budova se nakonec nepostavila, ale zastupitelstvo se dohodlo na tom, že měšťanka bude. Nakonec se rozšířila dosavadní budova školy. A v září 1920 byla škola otevřena. Neshoda jednotlivých obcí a vesnic ohledně školy však měla mít v budoucnu ještě jednu dohru.

6.2.2 Miličín ve 20. letech

Miličín se pomalu ve dvacátých letech vyrovnal s proběhlými změnami. Nezapomněl však na své padlé, kterým občané zbudovali pomník v centru vesnice. Po válce největší problémy se sháněním práce měli především řemeslníci. Hlavně ševcům, kterých bylo v Miličíně dosti, přidělala úskalí se sháněním práce továrna Bati ve Zlíně. Jelikož mnozí občané z Miličina i okolí pracovali v zemědělství, které přes zimu potřebuje minimum lidí, tak mnoho lidí pracovalo v lesích přes zimní období, avšak výdělek nebyl moc dobrý. Přes léto se dalo přivydělat braním si nájemníků na letní byt, ti zaplatili za pronájem velmi dobrou cenu.

Jedna ze živých vzpomínek na válku byla dle kroniky i ve 20. letech podvýživa dětí i dospělých.

Stejně jako nové oslavy a nově oslavované osobnosti přišla s novou dobou i nová církev. A to Církev československá, ta se v Miličíně objevuje rok po svém založení, v roce 1921. Hlavními propagátory církve se stal starosta Kraupner a řídící učitel Smrčka. V prvním roce měla církev 300 členů. Církev se nejprve snažila získat pro své bohoslužby kapli na Kalvárii, její snažení nebylo úspěšné. Nakonec našla zázemí ve škole. První bohoslužba i křest se tu odehrál 6.3. 1921. Asi není potřeba zdůrazňovat, že hlavním kritikem této církve byl místní děkan Matěj Layer. Do církve se mimo některých Miličínských přihlásili i obyvatelé okolních obcí z Malovic, Petrovic, Německého Záhoří nebo Horního Borku. Samotný Miličín spadal do obvodu náboženské obce Chotoviny. I když ze začátku usiloval o vlastní obvod, to však bylo zamítnuto Biskupskou radou. Ve škole se konaly bohoslužby až do roku 1943, kdy vyšel zákaz o konání bohoslužeb ve školách. Bohoslužby se poté přesunuly do sokolovny.

Ve stejném roce si celá země připomínala 300 let od popravy českých pánů na Staroměstském náměstí. Při této příležitosti byla v Miličíně odhalena deska jednomu z popravených, který měl přímou návaznost na zdejší obec, Kašparu Kaplířovi ze Sulevic. Slavnostní odhalení desky se odehrálo 19. června za účasti všech spolků a představených obce, ale také přespolních řečníků z Prahy a Tábora. Oslava přinesla další roztržku s děkanem Matějem Layerem.

---

¹⁹ Tamtéž str. 88.

To, že Miličín má určité rozpory uvnitř samotné obce, bylo vidět i na oslavách 28. října, kam dorazilo málo lidí. V noci před slavností se v Miličíně objevily plakáty: *Že nějaký padouch, štítící se světla, vyvěsil v noci anonymní, hanlivé, sprostotou oplývající plakáty, není ovšem pak nic divného – měly za účel znechutit pokrokovým lidem osvětovou práci.*²⁰

Rok 1921 nebyl také moc úspěšný pro zemědělce, jelikož se neurodilo dost plodin, aby se mohl dobytek vyživit i přes zimu, bylo nutné ho odprodat. Samozřejmě za nižší cenu.

Doslovné rozdělení obce se stalo realitou další rok, od Miličina se odtrhly vesnice Horní Borek a Třetužel. Dle kroniky bylo pomyslnou poslední kapkou financování školy. Tím se v rozpadlo místní zastupitelstvo a musela být zřízena obecní správní komise, která plnila do voleb práci zastupitelstva. Nové volby se konaly 13. srpna, tyto volby byly však prohlášeny za neplatné a znovu se šlo k volbám 26. listopadu. Spor se opět rozhořel kvůli stavbě školy, jeho vrcholem byla podaná stížnost na kandidátní listinu Jednoty československých malozemědělců, kteří nepodali kandidátku ve stanovené lhůtě. Ani ve správní komisi v tuto dobu nepanovaly dobré vztahy a komisi opustil bývalý starosta Kraupner. Volby nakonec vyhrála strana živnostenská, získala osm míst v zastupitelstvu. Lidovci měli o dva hlasy méně a poslední strana Domovina domkářů a malozemědělců přidružená organizace agrárníků čtyři mandáty. Novým starostou se stal Jan Chytra. Jeho náměstkem byl bývalý starosta Kraupner. Mimo volených zastupitelů se o chod obce starali další lidé. Do roku 1926 to byl tajemník, po odchodu posledního tajemníka do penze, jeho práce přešla na starostu, dále to byl cestář, polní a lesní hlídač, ponocný a městský strážný.

Mimo politických těžkostí v obci nekončily ani ty, které se vedly na poli náboženském. V noci po oslavách Mistra Jana Husa někteří občané navracející se ze slavnosti ukradli dřevěnou sochu Jana Nepomuckého. Svatého z jiného tábora, než byl Jan Hus. Socha se brzy našla a byla navracena do výklenku na domě Františka Hrubanta. Za krádež padly podmíněné tresty v rozsahu dvou let.

Ke konci roku opustil své místo na faře děkan Layer a odešel do penze do Českých Budějovic, nahradil ho kaplan František Krákora. S kostelem se pojí ještě jedna událost, místní okrašlovací spolek se tento rok rozhodl, že upraví místo bývalého hřbitova vede kostela. Nalezeno bylo několik náhrobků.

---

²⁰ Tamtéž, str. 95.

Jako i v jiných místech i v Miličíně se rozhodli uctít památku těch, kdo se nevrátili domů z bojišť první světové války. Na den vzniku ČSR byl odhalen pomník, který se nachází mezi školou a kostelem. Pomník nese jména padlých vojáků, ale uvnitř v základech byly uloženy ještě další informace. Do základů byly vloženy dobové peníze a pohlednice, list od ředitele školy a seznam padlých, ale i zemřelých na následky války. Mimo obvyklých slavností se v roce 1923 slavilo i trochu jiné výročí, 75 let od konce roboty. Slavnost neorganizoval žádný spolek, ale místní i přespolní hospodáři. Dožínková slavnost se skládala z průvodů, proslovů, alegorických vozů, koncertu a večerní zábavy.

Z roku 1923 pochází jedna změna, která se do dnešních dnů ujala spíše jen na úředních dokumentech. V tomto roce totiž Miličín dostal své úřední jméno, dodnes však lze slyšet z úst místních obyvatel zkrácené jméno Milčín docela často.

Rok 1924 nebyl pro místní rolníky moc příznivý. Začátek přinesl zimu, která poškodila zaseté ozimy. Studenou zimu nahradilo studené jaro. Ani léto nepřineslo hospodářům lepší počasí, jelikož bylo velmi deštivé. Lepší počasí přišlo až při vybírání brambor. Menší sklizeň znamenala zvýšení cen potravin.

Jinak se rok 1924 nesl ve znamení kulturních akcí, kterých bylo několik od přednášek, po divadla až po různé výstavy. Slavilo se neobvyklé výročí 46 let fungování sboru dobrovolných hasičů. Kam dorazily i okolní sbory z Mitrovic, Petrovic, Votic a Ješetic. Vybraným členům byly předány diplomy za 25 let členství.

Nejen kulturní život se zlepšoval, ale také se uklidnily náboženské a politické spory, jež v Miličíně vznikly v posledních letech. Mimo římských katolíků a členů Československé církve v Miličíně bydleli i členové Církve bratrské. V září bylo založeno Okreskové sdružení agrárního dorostu strany československého venkova. Sdružení nebylo jen pro Miličínské, ale pro celou oblast. Předsedou byl Jaroslav Matoušek z Nasavrku. A bylo docela pokrokové na místní poměry, jelikož ve výboru byly zastoupeny dvě ženy a Marie Pětivlasová ze Žibkova byla dokonce místopředsedkyní. Další rok vznikl obdobný spolek, jen jiné politické strany, Okreskové sdružení agrárního dorostu. I zde byla místopředsedkyní žena Marie Raková z Lažan.

Největší událostí roku 1925 byly listopadové volby do Národního shromáždění. Volby vyhrála v Miličíně Republikánská strana. Mezi další strany, které dostaly nejvíce hlasů, patřila Strana československých socialistů, Strana živnostensko-obchodnická a lidovci. Objevili se i voliči komunistů nebo sociální demokracie.

Elektrina. To bylo slovo, které rezonovalo nejen v Miličíně, ale i v okolí od roku 1924, kdy se lidé v Miličíně seznámili s prvními plány na přivedení elektřiny. Proud se měl vést z Mladé Vožice, přes Novou Ves, Petrovice a Německé Záhoří až do Miličina. V Miličíně vzniklo v roce 1925 Družstvo pro rozvoj elektrické energie, členy a budoucími odběrateli se stalo 106 obyvatel Miličina, celek shromáždily částku 41 100 Kč. A rok 1926 přinesl tolik očekávanou elektřinu. Ve městě se rozsvítily první elektrické lampy, nejen v domácnostech, ale i na ulicích.

Radost z elektřiny mnohým kazila letošní úroda. Díky srážkám se nedalo posekat včas seno, díky tomu byla jeho výživová úroveň slabá. Žně dopadly obdobně, obilí postihla plíseň. Nevydařily se ani brambory, kterých bylo málo. Kronikář Traxler neúrodu zdůvodňoval tím, že lidé v okolí nevěřím moderním metodám v zemědělství, například moření obilí.

Přelom roku 1926/1927 se vyznačoval tuhou zimou, nános sněhu byl tak velký, že polámal i některé stromy. V lednu a únoru zaútočila především na školáky chřipková epidemie. V květnu se odehrály obecní volby a došlo ke střídání v čele města. Novým starostou se stal Ladislav Šabatka, který kandidoval za Občanskou stranu sdruženou s Československou stranou národně socialistickou. Na obci dále zasedali zástupci Lidové strany, živnostníci a členové Domoviny. Nové zastupitelstvo řešilo především silnice. Opravena byla silnice vedoucí přes náměstí, bylo požádáno o stavbu silnice do Dolního Borku a další silnice. Zakoupeno bylo také 33 ha lesa.

V získávání lesů obec pokračovala nadále, v roce 1928 získala obec další komplexy lesů, které dříve náležely velkostatkům. Spor o lesy trval několik let a Miličín bezplatně zastupoval místní rodák Dr. Slabý. Obec zaplatila za lesní porost 165 000 Kč. Dr. Slabý byl za svoji práci jmenován čestným občanem. Opravou prošla budova radnice. I přes velké výdaje obecní dluh u záložního spolku činil 80 000 Kč. Ve volbách do zemského a okresního zastupitelstva zvítězili v Miličíně agráři za nimi skončili lidovci a pomyslnou třetí příčku obsadili národní socialisté. V zemském zastupitelstvu zasedali z Miličina František Haupt a z Petrovic Dr. Karel Bachrach, oba byli zvoleni za Republikánskou stranu zemědělského a maloroľnického lidu.

Velkou změnu prošla tento rok i osobní doprava. Cesta k vlaku se zmodernizovala, v Miličíně se začalo jezdit autobusem. Autobus nahradil koně, které do té doby vozili poštu a cestující k vlaku a od něj. Jedna cesta vyšla na tři koruny. Autobus jezdil třikrát denně.

Tohoto roku slavil 50. let existence hasičský sbor. Oslavy byly spojené se župním sjezdem. Oslav se zúčastnilo 400 hasičů nejen z Mladovožicka, ale i z Tábora, Votic a Sedlcka. Ze zakládajících členů se oslav dožili dva členové. I sokolové letos uspořádali svou velkou akci, okrskový sjezd v Miličíně.

Největší oslava tohoto roku připadla na 28.10., kdy si celá země připomínala desáté výročí nového státu. Miličín se oblékl do národních barev, děti vyzdobily školu, kde z oken shlížely na dění významné postavy naší historie. Oslavy započaly už 27. 10., kdy se z věže *kostelní ozvaly se krásné zvuky fanfár.*²¹ Slavnost pořádalo obecní zastupitelstvo. Pohledávky za akci platila nejen obec, ale také spolky a organizace, které se zúčastnily. Součástí oslav byly divadla, proslovy, koncerty, sokolská akademie, průvody, ale také vzpomínka na padlé na bojištích první války.

Krutými mrazy, které byly výjimečné i pro místní oblast, začal rok 1929. Mrazy trvaly první dva měsíce roku. V Miličíně naměřili -28 °C. V nedalekých Petrovicích o 12 stupňů nižší teplotu. Není proto divu, že život na České Sibiři se takřka zastavil. K mrazům se přidaly závěje, což znamenalo, že lidé byli uvězněni ve svých vesnicích. Do oblasti několik dní nechodila pošta, jelikož se k vlakům nikdo nedostal. Pro přesporní děti bylo nemyslitelné, aby v tomto počasí chodily několik kilometrů do obecné i měšťanské školy Miličíně. V únoru pro nedostatek uhlí byly nakonec všechny školy zavřené. Stejně jako v okolí i v Miličíně mnohé stromy i lesní zvířata zimu nepřežila. Počasí své extrémy ukázalo i v létě, kdy se celou oblastí prohnala první bouře 4. července. Miličín stihla ještě druhá stejně ničivá 25. července. Bouřku doprovázely kroupy a vichřice. Miličín a jeho okolí mělo štěstí, protože bouře zničily úrodu především na Táborsku a Česká Sibiř už tolik poničená nebyla, tak mohly zemědělci sklídit docela dobrou úrodu i přes špatné počasí. Bouřky zničily především stromy, poslaly k zemi elektrické dráty a poničily střechy.

Volby do Národního shromáždění vyhráli jako i v minulých letech agráři. Druhé místo uhájily lidovci, ale s odstupem téměř sto hlasů. Další oblíbené strany v Miličíně, živnostníci a národní socialisté, se dělily o třetí příčku. V Miličíně se od tohoto roku začaly konat týdenní trhy. Na trhu se prodávalo každé pondělí. Zakoupit se zde mohla drobná zvířata jako slepice nebo kachny a hospodářské výrobky.

V Táboře se v letních měsících konala Jihočeská výstava, na kterou se přes Miličín vydal i prezident Masaryk. Do Miličina se zpráva dostala večer 29.6. Přes noc se Miličín vyzdobil do národních barev, byl vytvořen alegorický vůz i slavobrána. Prezident se v Miličíně opravdu na chvíli zastavil. Starosta Šabatka nazval návštěvu „pohádkou“. Jaký dojem udělala návštěva na obyvatele ukazuje věta z kroniky a obdobná byla použita i v novinovém článku, který sepsal starosta: *Ohromné nadšení a opravdová láska je zřejmá i z toho že jedna stará babička*

---

²¹ Tamtéž, str. 167.

spokojeně zvolala: „A teď již mohu klidně zemřít, když jsem viděla pana prezidenta Masaryka.“²²

Nadšení z návštěvy nevyprchalo ani další rok, celá republika v roce 1930 slavila prezidentovy 80. narozeniny a Miličín nebyl výjimkou. Oslavy začaly již 6. března lampionovým průvodem. Další den se členové zastupitelstva, představení spolků a organizací vydali do školy, která byla vyzdobena a kde se recitovalo, zpívalo a ředitel Traxler vedl přednášku. Prezidentovi byla odeslána blahopřání, jedno z obecního úřadu, druhé ze školy. Zastupitelstvo schválilo přejmenování ulice Tábořské na T.G. Masaryka.

Mimo oslav probíralo se na zastupitelstvu vypracování dlouholetého lesního plánu nebo pronajmutí lomu na hoře Kalvárii společnosti Schlosser-Felix-Winterwitz. Kámen byl použit na opravu státní silnice, která prochází Miličínem a spojuje Prahu a České Budějovice. Spory ve městě především se řezníky, ale i celou Živnostenskou stranou středostavovskou vyvolal zamýšlený poplatek, který měl posílit příjmy do obecní pokladny, kdy by se za každý poražený kus dobytka měla platit částka 1 Kč.

V tomto roce zasáhla už krize do osudu Miličínských více. Kronika si stěžuje na pokles ceny zemědělských produktů, tedy příjem většiny obyvatel kraje. Naopak ceny jiných produktů zůstávaly stejné. To mělo za následek šetření a kupování jen potřebných věcí. Konec roku navíc do Miličina přinesl další hospodářské těžkosti. Těžký sníh napadnutý již v začátku října zničil stromy v lesích. Na úplný konec roku se vyskytla nemoc u skotu, kdy měli chovatelé problém se zabřeznutím krav.

Zajímavý případ týkající se peněz se odehrál v Miličíně právě v tomto roce. V Miličíně zemřel bývalý horník František Švanda, který celý život strávil v dolech v zahraničí a na staří se vrátil domů. Po jeho smrti se našla závěť, kde měl 80 000 Kč odkázat místní škole na podporu chudých dětí. Problém byl v tom, že chyběl jeho podpis na závěti, tím byla neplatná. Sporná závěť se řešila u soudu, vedení obce se nakonec dohodlo na smíru a pro školu získalo 35 000 Kč.

Po autobusu přišla další technická novinka, kterou do té doby vlastnila jen četnická stanice, poslanci Adolf Křemen v Německé Záhoří a Dr. Bachrach v Petrovicích. Telefon. Pošta zavedla v nové budově veřejnou telefonní stanici.

---

²² Tamtéž, str. 174. Věta je zaznamenána i v dalších pramenech, například v kronice školy v Malovicích.

6.2.3 30. léta v Miličíně

Další dekáda začala v Miličíně stejně bouřlivě jako ta předchozí. Tentokrát se lidé museli vyrovnat s finanční krizí, která s sebou přinášela mnoho problému. Na začátku třicátých let přibývají akce na pomoc chudým a nezaměstnaným. V kronice se také často objevují počty nezaměstnaných a výdaje na jejich podpory. I přes neveselou dobu v Miličíně stále žije spolkový život, který se snaží svými akcemi povzbudit místní i přespolní.

Obecní volby roku 1931 se nesly v trochu jiné atmosféře než v minulých letech: *Předvolební kampaň byla dosti prudká a bylo několik hlučnějších schůzí politických stran.*²³ Volby vyhrála opět Domovina s velkým rozdílem hlasů, získala šest míst na obci. Druzi byli tentokrát sociální demokraté, těm nově patřila čtyři místa v zastupitelstvu, stejný počet získali lidovci. Živnostníci měli tři mandáty a poslední národní socialisté jeden. Starostu Šabatku vystřídal nový starosta Karel Špaček z Domoviny.

Vznik místní organizace Československé sociální demokracie souvisel s opravou státní silnice, která začala minulý rok. Firma neměla povinnost zaměstnávat místní, což se lidem v Miličíně a okolí nelíbilo. Vznikla tedy odborová skupina, která se dostala do sporu s firmou, spor se vyhrotil a k uklidnění poměrů bylo povoláno místní četnictvo. V listopadu před volbami dělníci iniciovali vznik místní pobočky odborů.

Dalším založeným spolkem v listopadu byl Český červený kříž v Miličíně, opět to byl spolek, kde se ve větším počtu účastnily na chodu ženy. Jeho první akcí byl sběr šatů a obuvi pro chudé.

I přes pokračující krizi by se rok 1932 v Miličíně dal nazvat rokem sportu. Sokolové slavili 100 let od narození Dr. Miroslava Tyrše. V Miličíně k tomuto výročí zbudovali sokolové koupaliště, stavba začala již několik let zpět. Do stavby dali veškerou svoji peněžní hotovost i volný čas. Velká rána přišla pro sokoly na podzim, kdy museli vyklidit svou tělocvičnu, kam byla umístěna jedna třída obecné školy. Další rána přišla v květnu, kdy vznikl v Miličíně Sportovní klub Miličín. Tento klub se věnoval především fotbalu a mnozí sokolové se stali členy klubu a více se věnovali fotbalu než sokolskému cvičení. První rokem měl klub 40 členů a dvě fotbalová mužstva.

Rokem 1933 se stal novým kronikářem Vojtěch Kraupner, který vystřídal Ludvíka Traxlera, ten psal kroniku 11 let. Vojtěch Kraupner byl synem výše zmíněného Čenka Kraupnera. Byl to architekt, i když on sám se podepisoval jako stavitel a v Miličíně i mimo něj postavil několik

---

²³ Tamtéž, str. 201.

budov. Nejznámější je asi jeho stavba sokolovny v Miličíně. Ale Kraupner stojí i za trochu exotickým názvem pojmenování louky nad státní silnicí „Favel“, kde stojí další jeho dům. Kraupner si tehdy myslel, že staví základ nové výstavní čtvrti v Miličíně a jelikož procestoval s ženou část Evropy, tak ji nazval podle dánského pozdravu, který se sice píše farvel, ale vyslovuje se favel. Žádné další domy nevznikly na tomto místě, ale název přetrval. Tento rok byly odhaleny pamětní desky dvěma osobnostem Miličina, které v poslední vůli pamatovali na obyvatele Miličina. Byl to Rudolf Fantyš, který Miličínským odkázal přes 100 000 korun a již zmíněný František Švanda a jeho dar škole.

Jelikož léto bylo velmi suché, v Miličíně to způsobilo problémy s vodou, ze které se stalo nedostatkové zboží. Mnozí tedy jezdili pro vodu do studánky do místa zvaného Sychrava, které je na cestě do Žibkova. Místní záložna se rozhodla pomoci a na podzim začala budovat v těchto místech studnu. Při výkopu bylo odhaleno, že studánka, jejíž vodu si místní chválili, pramenila na skládce a byla tím pádem plná nečistot jako starého oblečení, nádobí, bot nebo kostí zvířat.

Následující rok zavládla ta pravá sibiřská zima, na čemž místní především obchodníci tentokrát vydělali. V Miličíně se totiž obnovil lyžařský oddíl místních sokolů, ale nejen ti lyžovali na místních kopcích. Do Miličina se vydávali především lyžaři z Tábora, pro které byl místní kraj levnější než výlet do příhraničních hor. Po vydařené zimě byl pro lyžaře v listopadu vybudován lyžařský můstek pro další lyžařskou sezónu.

Ani zima roku 1935 nebyla jedna z těch mírných, ale naopak jedna těch nejdelších. Poslední sníh a mráz zaútočil na Českou Sibir v půlce května. Léto bylo suché a s podzimem také větší zima nepřišla. Krátkou dobu v Miličíně jezdila autobusová linka Miličín-Praha, která se neudržela v místě pro malou vytiženost a opět se přestěhovala do Votic.

Tento rok byl opět volebním rokem, konaly se volby do Poslanecké sněmovny a Senátu. Tentokrát volby s malým náskokem vyhráli sociální demokraté, těsně za nimi skončili agrárníci, ani třetí lidovci neměli moc velký náskok před čtvrtými živnostníky. První čtyři příčky tedy dělily jen malé rozdíly. Dále se v Miličíně našli voliči Národního sjednocení, komunistů nebo fašistů.

Mimo voleb se asi největší událostí roku stal dar od Čenka Kraupnera. Ten se rozhodl změnit situaci Sokola v Miličíně, který neměl vlastní prostory a nemohl tak rozvíjet svou činnost. Kraupner věnoval svému spolku stavební pozemek a materiál na stavbu sokolovny, ale dal podmínku, že se stavbou musí ihned začít. Jelikož darovaný pozemek nebyl dostatečně velký, tak další z Kraupnerových dětí přispělo částí své zahrady. Byla to jeho dcera Ludmila

s manželem Vojtěchem Králem. Syn Vojtěch Kraupner celou stavbu projektoval a řídil. Tím však neskončil výčet rodiny Kraupnerových, kteří se podíleli na stavbě. Dalo by se říct, že stavba sokolovny byl rodinný projekt této rodiny. Mimo již jmenovaných byli dále v čele řízení stavby další členové rodiny. Starostou sokolů byl syn Jiří, ve finančním výboru zasedala dcera Anežka provdaná Příbylová²⁴, stavební výbor tvořili otec Čeněk (v té době mu bylo okolo 70 let), synové Vít a Vojtěch, zeť Vojtěch Král a další dva členové. První práce na pozemku začaly v září a v říjnu se již hloubily základy. Stavba se stala i místem tzv. nouzové práce, na stavbě pracovali nezaměstnaní, kteří do té doby pobírali dávky od státu. S povolením od ministerstva sociální péče byl však problém, jelikož sokolové nedoložili všechny dokumenty, ale díky vlivu poslance a člena sokola Adolfa Křemena ze Záhoří byla věc vyřízena a ministerstvo poslalo peníze na výplaty. I přesto bylo potřeba na tak velký podnik spousta peněz, které sokolové neměli, proto byla vyzvána veřejnost, aby přispěla do stavby sokolovny. Již na začátku stavby byly namalovány pohlednice s budoucí sokolovnou a nich byl nápis: „Stavíme sokolovnu – pomozte nám“. Pohlednice se prodávaly za jednu korunu.

Kraupnerův dar byl primárně určen sokolům, ale nakonec z jeho daru měli užitek všichni, jelikož sokolovna se stala největším sálem v okolí, který má do dnešních dnů využití nejen pro sokoly, ale je to tělocvična pro děti ze školy a také místo většiny plesů, zábav, divadelních představení a dětských karnevalů různých spolků. Místo spolkového domu tedy vznikla sokolovna, která slouží stejným způsobem a složili se na ni lidé z Miličína a okolí.

Oslavy 28. října tentokrát proběhly v nezvyklém ochotnickém duchu, jelikož místní ochotníci slavili 60 let od založení Spolku divadelních ochotníků. Spolek nacvičil hru, se kterou začínala jeho historie, Chudý písničkář. Bohužel, původní režisér, člen mnoha jiných spolků a zakladatel místní kapečky František Červencel se premiérou nedomohl, zemřel necelé dva měsíce před svátkem.

Dluh obce činil přes 213 000 Kč, proto sama obec se do žádné větší investice pustit nemohla.

V roce 1936 řešil Miličín a další obce v okolí neustálé střídání lékařů. Jelikož v roce 1935 se odstěhoval doktor Toužimský, jeho nástupce Mudr. Zirko ani Mudr. Dědina v Miličíně dlouho nevydrželi a ani v roce 1936 se nepodařilo najít stálého lékaře pro tuto oblast. Na chvíli zde ordinoval Mudr. Dvořák, který však odešel stejně rychle jako jeho předchůdci. Nejbližší lékař byl v Mladé Vožici, kam také po odchodu doktora Dědiny spadala oblast.

---

²⁴ Její manžel Jan Příbyl učil na školách v Malovicích a v Miličíně.

Chladné počasí trvalo až do letních dnů, kdy spadlo velké množství srážek. Což mělo za následek chudou sklizeň, jak zmiňuje výroční zpráva místní kapličky²⁵. Počasí se umoudřilo až v půlce června.

Díky tomu mohla proběhnout oslava položení základního kamene v sokolovně, jelikož ale základy již byly položeny a zdi už pomalu rostly, tak základní kámen byl dán právě do jedné ze zdí. Kámen pocházel z bývalého zámku, a před slavností byl používán pod žentourem ve stodole. Dodnes je kámen možné vidět po pravé straně při vstupu do budovy. Slavnost se odehrála 14. července a přítomni byly nejen osobnosti Miličína, ale i okolních obcí. Nemohla chybět rodina Kraupnerových, především otec projektu i rodiny Čeněk, který den předtím provázal hosty slavnosti po okolí, dále přijel Dr. Karel Bachrach z Petrovic, Judr. Emanuel Slabý nebo Adolf Křemen z Německého Záhoří. Mimo nich měli slavnostní slovo i představitelé spolků v Miličíně. To, že sokolovna bude spojovat lidi a důležitost spolků pro oblast, si uvědomil při svém proslovu miličinský rodák doktor Slabý, který o nové budově hovořil jako *o druhé nejužitečnější budově*, ta první pro něj nebyla radnice, ale škola.

Téhož roku před Vánoci se na ještě nehotové sokolovně se objevil poprvé smuteční prapor. Bohužel ne celá rodina Kraupnerových se dožila dostavění sokolovny, v 26 letech zemřel Stanislav Kraupner. Ten se zabil při nehodě na motocyklu, jeho sestra Anna nehodu přežila.

Ani v roce 1937 práce na sokolovně neubývala, tohoto roku se začalo s vnitřní výzdobou sokolovny. Autorem obrazů z okolí České Sibiře je již několikrát zmiňovaný Vojtěch Kraupner, maloval často zvoničky, dřevěné budovy, stodoly či statky z okolí. Na několika obrazech jsou zachyceny i budovy již ve 30. letech 20. století neexistující např. větrný mlýn v Miličíně. Komentář k většině vyobrazeným freskám v sokolovně se nachází v kronice. Na zdech jsou většinou zachyceny vesnice, jejichž obyvatelé přispěly na stavbu především pomocí povozů, ty svázely materiál na stavbu. Některé výjevy, ale zachytil jen z důvodu, že mu připadaly hezké nebo třeba výjimečné a zapadaly do české krajiny. Kraupner také namaloval obraz Jana Žižky a husitů pod Miličínem, který je za podiem a většinou je zakrytý, takže při běžném provozu není vidět. Autorem dvou portrétů Miroslava Tyrše a Jindřicha Fügnera byl akademický malíř Rudolf Budský, který v létě bydlel u učitele Jana Příbyla a jeho ženy Anežky. Oba pomáhali s malováním obrazů, především s výzdobou okolo obrazů, vyrytými lipovými listy. Nejistá doba, která se pomalu přibližovala, prodloužila malování obrazů, protože Vojtěch Kraupner

---

²⁵ Zpráva z Kampeličky, spořitelního a záložního spolku v Miličíně za roky 1935-1936 je vlepena v První pamětní knize města Miličína na straně 277.

odešel do Prahy pracovat na stavbě opevnění pro ministerstvo obrany a do Miličína jezdil jen o nedělích.

V Miličíně si připomínali 20. leté výročí bitvy u Zborova velkou společenskou událostí, na niž nemohly chybět velké osobnosti kraje jako doktoři Slabý a Bachrach a poslanec Křemen. Navíc pozvání do Miličína přijal i plukovník Klofec, který se bitvy účastnil. Slavnost se musela odehrát na podruhé, jelikož první termín 11. července se pro déšť musel zrušit. Druhý pokus 25. července již vyšel. Po proslovech, čestných strážích a kladení věnců k pomníku se průvod tentokrát vydal na Kalvárii, kde se odehrál vrchol slavnosti. V přírodním divadle byla sehrána hra Bitva u Zborova, kterou zrežiroval Ladislav Šabatka a Mikuláš Ohnesorg. Ve hře se objevilo přes 100 herců.

Po smrti bývalého prezidenta Tomáše G. Masaryka se 20. září ve škole konala tryzna. Zúčastnili se ji žáci i obyvatelé.

Na jaře 1938 začaly oslavy republiky sázením stromů, které k 20. letitému výročí republiky zakoupil Vojtěch Kraupner, 2 000 stromů (převážně hrušní) bylo vysázeno na jaře nejen v Miličíně, ale i v okolních vesnicích, protože část stromů byla rozprodána, aby se zaplatila cesta vlakem z Prahy. Málokdo asi tušil, že hlavní oslavy na podzim se nebudou konat, jelikož se naprosto změnila situace a náladu na oslavu většina lidí mít nebude.

Mezitím se však v Miličíně všichni těšili z přítomnosti, která slibovala velké události. První touto velkou událostí byl průjezd prezidenta Edvarda Beneše Miličínem. Miličínem projížděl 21. května cestou do Tábora. Ulice byly vyzdobeny chvojím, prapory v národních barvách a zbudovány byly dvě slavobrány. Po obou stranách silnice stáli děti ze školy, zástupci spolků a obyvatelé.

Po třech letech se 17. července slavnostně otevřely brány sokolovny. Na událost zvaly nejen plakáty, pozvánky, tisk, ale dokonce rozhlas. Otevření bylo opět součástí oslav trvání republiky. Na programu byla sokolská cvičení, akademie, koncerty a večer se konal taneční věneček. Mimo obvyklých hostů Křemena, Slabého a Bachracha se na otevření dostavil i okresní hejtman František Macháček.

I přesto nad těmito událostmi visely stíny jiných problémů, které se tento rok zmnohonásobily. Na jaře došlo k částečné mobilizaci, která byla vyhlášena ve stejný den jako byl průjezd prezidenta a také k výskytu slintavky a kulhavky. Šíření těchto chorob zabránilo prvnímu otevření sokolovny 22. května.

Na říjnové oslavy republiky již nikdy nešlo, poslední zápis z kroniky roku 1938 končí slavnostním otevřením sokolovny. O tom, jak Miličín prožíval Mnichovské události, se kronikář nezmiňuje.

Počasí roku 1939 začalo docela mírně, v únoru už roztál sníh a lidé mohli pracovat v lesích. V březnu však jako by odrazilo pocity lidí, 15. března se přehnala silná vánice, nasněžilo třičtvrtě metru sněhu. Počasí se uklidnilo až další den. Poté bylo deštivé počasí. Jen přes období žní, sen a otavy se umoudřilo a mohla se tak sklidit úroda.

V únoru zemřel majitel velkostatku v Záhoří a bývalý poslanec Adolf Křemen, pohřben byl v Miličíně. Jeho pohřbu se zúčastnilo mnoho lidí, ale sokolové a hasiči se již účastnili bez uniforem.

Německá armáda pobývala v Miličíně několikrát po dobu války, poprvé ihned po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava dne 17. března. Vojsko zabralo školu, sokolovnu a hostince. Armáda odešla až před Velikonocemi 6. dubna. *Před tím však v Miličíně stihla vykoupit obchody: Jako kobylky hladové vtrhli něm. vojáci do krámů v Miličíně, které byly vesměs a vpravdě přeplněnými zbožím.*²⁶ Němci vykoupili především čokolády, cukroví, uzeniny, oblečení nebo třeba plnicí pera. Nákupy posílali do Německa. Miličínem tak jako v minulosti projížděli vojáci.

---

²⁶ Tamtéž 474.

7. Miličín za druhé světové války a události po ní

7.1 Miličín za druhé světové války

Po vyhlášení válečného stavu se mnoho věcí změnilo. Začalo se zatemňovat, opět byly zavedeny lístky na potraviny, látky a oblečení. Zábavy a plesy byly povolovány pouze na žádost, maškary byly zrušeny. Hospodáři museli odvádět povinné dávky ze své úrody. Ať už to bylo obilí, vejce nebo mléko. Po celou dobu války se o chod obce staral předválečný starosta Karel Špaček. Spousta svátků byla zrušena nebo posunuta na neděli. Došlo k zakrytí znaků ČSR na nové sokolovně, které tam byly namalovány u hlavního vstupu, později došlo i na obraz Jana Žižky. Nápis a státní znak musely být v dalších letech války zničeny. Stejný osud měl čekat i tři velké obrazy, ale ty byly zachráněny díky Kraupnerovi a malíři pokojů Korfovi. Obrazy jen přemalovali hlinkou, když se sál zahřál, tak obrazy byly opět vidět. Po válce byla hlinka umyta a obrazy jsou tak zachovány dodnes. Některé desky na kostel psané česky musely být také zakryty. Za dobu války byla často navštěvována ochotnická divadla. Opět se začalo hrát i loutkové divadlo. V sokolně fungovalo kino. Divadlo a kino byly tedy kulturní akce, které fungovaly po celou dobu války. Taneční zábavy a plesy byly omezeny a na konci války zakázány. Za války se rozšířil chov králíku a také koz, jelikož jejich mléko se nemuselo odvádět. A pokud koza nedojila, tak rodina dostala i lístky na mléko kravské. V Miličíně tou dobou bylo nahlášeno spousta „nedojících“ koz.

Některé obyvatele Miličina a okolních vsí čekala pracovní povinnost v některých továrnách doma nebo v Německu. Miličínští mimo Čechy pracovali v Berlíně, Vídni či Štýrském Hradci. Ve Štýrském Hradci byl při náletu zabit místní ochotník Jiří (Jurij) Zahálka.²⁷

V době války v Miličíně až na jednu výjimku Židé nežili, poslední rodina Klepetářů se odstěhovala v roce 1934 do Prahy za lepším výdělkem a dům v Miličíně pronajímala. Posledním Židem byla stará paní Roubíčková.

Zima prvního válečného roku byla podobná té před deseti lety, pravá sibiřská. Dařilo se turistickému ruchu, lyžaři opět našli místní svahy. Ale jinak sníh a mráz zabíjel zvěř, která si nemohla vyhrabat ve vysokém sněhu potravu. Také mnoho stromů zahynulo. Jednak okusem zvěře hledající potravu a jednak díky silným vichřicím.

Druhý rok války lidé museli odklidit polomy z lesů, počasí jim letos vůbec nepřálo a také přes léto nebylo pěkně. Začátek roku byl provázen silnou zimou a také nedostatkem uhlí. Tuhá zima

---

²⁷ Podle kroniky se jednalo o syna legionáře generála Otakara Zahálky.

měla za následek nesjízdnou státní silnici, ale v době války byl takový stav nepřípustný, a tak se obyvatelé „zahřívají“ odklizením sněhu ze státní silnice. Radost z této zimy měli hlavně lyžaři, kteří 4. února pořádali závody ve skoku na můstku na Kalvárii. Se stejně tuhou zimou se rok 1940 i rozloučil.

Pracovní povinností, úklidem silnice, začal i rok 1941. Povinnost odklízet sněh byla pro každého od 18 do 50 let věku. Tohoto roku napadl sněh všude, tak se moc lyžařů do Miličina nevydalo, naopak i místní se učili na lyžích, protože jen díky nim se mohli ve vysokém sněhu pohybovat. Po Velikonocích se německá armáda opět vrátila do Miličina, vojáci byli ubytováni v sokolovně. V květnu se konalo armádní cvičení v lese „V Perkách“. Pro hospodáře to opět nebyl moc dobrý rok, jelikož poslední obilí se sklídilo z polí až na konci září. První sněh a studený vítr přišel v době, kdy ještě nebyly sklizeny brambory a řepa. Od října jezdil na státní silnici sněhový pluh, který táhly čtyři páry koní. Brambory se sklídily až na konci listopadu. Poté začala další sibiřská zima, kdy zavládl opět nedostatek uhlí. V tomto roce byl zakázán Sokol, takže činnost místních sokolů na několik let utichla. Okrašlovací spolek však slavil velký mezník, Kalvárie se dostala pod správu Státního památkového úřadu Praze.²⁸

Rok 1942 byl už pro zemědělce mnohem lepší, úroda se sklídila včas a nemusela se hledat pod závěsemi. Na celé Benešovsko i do Miličina a jeho okolí přišlo několik nových obyvatel pocházejících z Neveklova, kde byla vybudována střelnice. O rok později se přistěhovali lidé ze zabraných Sedlčan. Miličinský kostel a kaple na Kalvárii přišly o své zvony, které byly roztaveny. Po atentátu na říšského protektora se v Miličíně a jeho lesích několikrát objevili vojáci. Nakonec jejich úlovek místo atentátníků byly košile a svetry u doktora Dvořáka, který jich měl nepovolený nadbytek.

Počasi se roku 1943 vrátilo téměř do normálu, bylo slunečné, ale suché léto, které mělo za následek malou úrodu brambor a vyschnutí studen. Opět nevyschla jen studna Na Sychravech, kam lidé jezdili pro vodu. Náladu v Miličíně mimo nedostatku vody také kazily povinné protipožární a protiletectké hlídky. Do té doby je drželi pouze hasiči. Každou noc se v radniční budově scházelo pět mužů, kteří měli hlídkovat.

Předposlední rok války se počasí vydařilo, sena bylo dostatek a žně se také povedly. Jen přemnožení chroustů dělali problémy na zahradách. Nedostatek pohonných hmot měl za

---

²⁸ V kronice je uvedena tato věta: *Nesmí si zde obec nadále nerozumně hospodařit – lámat kámen jako se dosud dělo – neboť tyto skály mají být neporušené zachovány dobám budoucím.* (str. 575) Bohužel, se opak stal pravdou, pod Kalvárií vznikl po druhé světové válce lom, který část těchto skal vytěžil.

následek útlum dopravy. Místo aut začaly do Miličina jezdit tanky. Mladí vojáci se na volné státní silnici cvičili v jízdě tankem. To mělo za následek několik nehod.

Válka se nachýlila ke svému konci a pro Miličín a okolí mělo brzy nastat nové období. Již v lednu se v Miličíně opět ubytovala německá armáda. V tomto měsíci také zemřel Judr. Emanuel Slabý, jeho žena se poté nastěhovala do Miličina, kde bylo bezpečněji než v Praze. V dubnových měsících se do Miličina a okolních obcí začali vracet lidé, kteří pracovali v německých továrnách. V Miličíně se objevili mimo Němců i Maďaři, kteří začali tvořit zákopy na Kalvárii. Brzy však odešli. Kopání se nevyhnuli ani Miličínští, kteří ke konci dubna museli jít kopat protitankové příkopy. Místní poštovník Jaroslav Fridrych si zakopal se všech nejvíce, jelikož se u něho na poště zastavovali důstojníci projíždějící Miličínem ku Praze, kteří telefonovali vedení, z útržků hovorů dostal takový strach, že začal budovat kryt před domem. V květnu se do Miličina dostali Chorvati, kteří mířili zpět do vlasti, ale díky bombardování vlaků se museli přesouvat pěšky. Miličínem v těchto dnech projíždělo a procházelo spousta německých vojáků. V den začátku Pražského povstání uposlechli i v Miličíně výzvu z rozhlasu a odpoledne se několik mužů v čele se starostou Karlem Špačkem, Ladislavem Šabatkou a vrchním strážmistrem Slancem vydali ke škole, kde vyzvali Němce, aby se vzdali. Jejich velitel to však odmítl. Nakonec Němci z Miličina odešli bez jakéhokoli násilí. Maďaři zůstali a vzdali se. Po těchto událostech se nad Miličínem opět ukázaly československé vlajky a dav se přesunul od školy k památníkům, kde se mezitím vytvořilo malé hudební těleso, která zahrálo hymnu a jiné české písně. O den později již tak veselo nebylo, mezi místními se šířila informace, že má být Miličín rozstřílen. Okolo Miličina se však doopravdy střílelo, v Mladé Vožici a v Nové Vsi několik lidí včetně ředitele měšťanky v Miličíně Václava Pavlíka přišlo o život. Ani 8. května nebyl Miličíně klid, naopak zde panoval čilý dopravní ruch, kdy se zbytky německé armády úprkem přesouvaly do americké zóny. Další den se obec připravovala na uvítání Rudé armády a samozřejmě všichni oslavovali konec války. Den nato ve čtvrtek 10. května opravdu Rusové dorazili. Uvítaly je ozdobené ulice a také po tolika letech schované uniformy sokolů a hasičů. Rudá armáda zde pobyla delší dobu a teprve v listopadu a prosinci začali vojáci odjíždět zpět domů. V červnu zemřel bývalý miličínský kaplan František Teplý. František Teplý byl nejen místní kaplan, ale i iniciátor založení kempeličky a také byl činný v hasičském sboru, kterému začal psát vlastní kroniku. A především sepsal v Miličíně nejstarší dějiny. Později se stal jindřichohradeckým archivářem. S některými lidmi z Miličina si dopisoval do konce svého

života. V jednom dopisu z roku 1943 napsal následující: *Já na Miličín nejvíce a nejradši vzpomínám s velikou radostí a přítulností.*²⁹

V květnu byli zastřeleni dva učitelé měšťanské školy v Miličíně, byl to ředitel Václav Pavlík, kterého zastřelili v rodné Nové Vsi u Mladé Vožice a František Prokop, ten zahynul na železnici v Sedlci. Na barikádách v Praze byl zabit Ladislav Paleček řečený námořník³⁰, který přes týden pracoval v Praze ve skladu.

7.2 Po válce

Miličín se pomalu začal vracet do běžného bezválečného života. Na své místo strážníka se vrátil Josef Vinduška i vrchní strážmistr Kolář. Oba bývalí legionáři byli v roce 1941 vyhozeni od četnictva. Místní národní výbor v prvních letech neustále měnil své předsedy. I jinak se měnil život v obci v prvních poválečných letech. Zpět se vrátily staré slavnosti jako oslava narození prvního prezidenta, na masopust obcházely stavení po letech zákazů maškary, činnost spolků se začala vracet do normálu a opět se lidé mohli chodit bavit na plesy a zábavy. Objevilo se i mnoho nového, byla založena mateřská školka, volilo se poprvé do Národního výboru nebo se slavilo první výročí osvobození. Obyvatele trápil nedostatek potravin i uhlí. V roce 1946 se najedli aspoň velké úrody hub, ale o rok později se dle staré pověry objevilo katastrofální sucho, které zničilo úrodu.

Po roce 1948 přišlo ještě více změn do obce stejně jako do jiných obcí po celé zemi. Zmizeli malí i velcí sedláci a s nimi i políčka, která se stala součástí větších celků. Založeno bylo v roce 1952 JZD v Miličíně, které se několikrát rozrostlo o okolní JZD. V roce 1976 se skládalo z 19 bývalých JZD a neslo název JZD Česká Sibiř. Se vznikem a fungováním JZD je spojena celá řada staveb od zemědělských staveb po ubytovací jednotky. Mimo JZD v Miličíně byla také Státní traktorová stanice. Od roku 1974 začal fungovat lom na Kalvárii.

Hodně ožil i místní stavební ruch. Vybudována byla kanalizace, vodovod i nové byty, vydlážděny ulice, opravena škola, postavena budova jídelny se školkou. V obci vyrostla jediná továrna, která zaměstnávala především ženy, ELKO Miličín. Původně výroba pod názvem výrobní družstvo Směr se zabývala plastovými výrobky. Poté se výroba několikrát změnila. Sportovci, především fotbalisté, dostali v 50. letech hřiště, vedle kterého později vznikla prostorná budova hasičárny. V roce 1970 byl otevřen hotel Česká Sibiř a samoobsluha. Opraveny a vyasfaltovány byly silnice vedoucí i do těch nejmenších vesniček. I přesto, že

---

²⁹ Opis dopisu pro Čeňka Kraupnera, v kronice na str. 907.

³⁰ Přeždívka odrážela jeho bývalé povolání, kdy pracoval na zaoceánských lodích.

stavební ruch ve druhé polovině 20. století byl na vrcholu, dodnes trápí Miličín jeden nedostavěný projekt. Jedná se o stavbu tzv. Pentagonu, která je vidět ze státní silnice. Stavba budovy, kde měli sídlit lékaři i kanceláře MNV a JZD, se podařilo rozestavit těsně před sametovou revolucí, poté na dostavbu nezbyly peníze.

Miličín několikrát změnil po druhé válce okresní příslušnost. Do roku 1949 patřil k okresu Tábor, poté změnil i kraj, jelikož patřil k okresu Votice a poslední změna se odehrála v roce 1960, kdy připadl Benešovu. Pod Miličín v průběhu druhé poloviny 20. století spadaly postupně jednotlivé obce z okolí. Dnes tedy obec Miličín tvoří bývalé obce Miličín, Záhoří, Petrovice a větší část obce Malovice.

Ke konci 80. let měl Miličín dvě samoobsluhy, kadeřnictví a holičství, obchody s drogerií, obuví a textilem. Děti z Miličina i okolí chodily do školy i školky v Miličíně. Ordinaci zde měly tři lékaři. Dětský, zubní i obvodní lékař. Autobusy ČSAD jezdily z Miličina do Tábora, Votic, Benešova a Prahy. I přesto spousta lidí začala odcházet z Miličina do větších měst.

7.3 Miličín dnes

Po roce 1989 přišly opět velké změny do života obyvatel obce. Některé podniky zanikly, včetně JZD. V průběhu 90. let se zrodily nové, ne všechny však přežily do dnešních dnů. Některé rodiny se navrátily zpět k původní zemědělské profesi. Jiné rodiny z kraje odešly za lepším životem jinde. Větší stavební činnost je již minulostí. Stejně tak několik druhů obchodů. V obci stále funguje školka i škola, lékař pro děti i dospělé tu ordinuje několik dní v týdnu.

8. Obec Petrovice

8.1 Historie Petrovic do roku 1918

Nejstarší zmínka o vesnici Petrovice a jejím majiteli Václavovi z Petrovic pochází z roku 1318, kdy Václav žaluje své sousedy Peška, Martina, Jaroše ze Střetužele, Chvalatu z Oujezda, Zdislava z Kahlovic a Zbislava z Borku za škody způsobené ve vesnici. Celkem požadoval 300 kop grošů. Další známý držitel vsi byl Mrakeš z Petrovic, vstoupil do služeb rodu Rožmberků a roku 1382 se stal purkrabím na hradě Příběnice. Mrakešovi byl v červnu 1394 svěřen ke střežení zajatý král Václav IV. Mezi další členy rodiny patřili Petr a Bušek z Petrovic, kteří věnovali nedalekému kostelu v Šebířově dvě kopy grošů na mše svaté jako odkaz Buzka z Petrovic. Roku 1415 se objevuje oblíbené jméno rodu Mrakeš z Petrovic na stížném listu české šlechty proti upálení Mistra Jana Husa. Pro nedostatek pramenů je obtížné vypátrat další členy rodu a tím i osudy Petrovic.

Petrovice se opět objevují v pramenech díky dvěma katastrofám. První se odehrála v květnu roku 1556, kdy blesk zapálil panský dvůr a požár zabil dvě dívky a 30 krav. Druhá se odehrála o několik let později roku 1585 také v květnu. Petrovice byly zasaženy krupobitím, které zničilo úrodu, stromy a zabilo mnoho zvířat. V této době již v Petrovicích původní rod nefiguruje, místo něho se objevuje Jan Malovec z Malovic. Statek i vesnice byly rok po krupobití prodány Elišce z Lobkovic. Její manžel Jiří z Talmberka vlastnil Jankov a Nemyšl. Díky tomu se Petrovické panství propojilo s Nemyšlí, a to až do roku 1718. Toho roku koupila panství Viktorie Morlanová, rozená Věžnická z Věžník. Neoponechala si však vesnici dlouho o sedm let později ji prodala Františku Voračickému z Paběnic.

František Voračický přestavěl původní sídlo. Zámek tak získal nové patro a okolo zámku byl založen park. Připomínka na tohoto majitele se v Petrovicích dochovala téměř do dnešních dnů. A to v nedávno zničené zámecké kapli zasvěcené Panně Marii, kde se nacházel latinský nápis: *Illustrissimi Domini Francisci Leopoldi Woračický de Pabienitz, Domini in Petrowitz*, tj. Nejjasnějšího pána Františka Leopolda Voračického z Paběnic na Petrovicích. V kapli byl i další nápis připomínající jeho manželku Eleonoru Renatu Františku a vyobrazen jeho erb.

Poté se majitelé vesnice rychle střídali. Stálejší majitelé, rodina Peche, kupují Petrovice roku 1829. Prvním členem rodiny vlastníci vesnici byl Hermenegild rytíř Peche, kontrolor vrchní stavovské pokladnice v Praze. Jeho syn Karel se statku ujal v roce 1858. Petrovický statek tehdy tvořily samotné Petrovice dále vesnice Nové Dvory a Slapsko a část Horní Strážce. Statek se skládal ze tří dvorů a myslivny a celkem měl výměru 301 ha. V době, kdy rodina Peche vlastnila

statek, se Petrovice stávají obcí. Samostatnou obcí byly od roku 1848. Mimo samotných Petrovic obec tvořily osady Nové Dvory, Nasavrky a Horní Střítež. V roce 1878 vyhořel místní pivovar.

Roku 1911 statek Petrovice spolu se zámkem kupuje Dr. Ing. Karel Bachrach. Jeho jméno se ze všech majitelů statku zapsalo do historie obce asi nejvíce. Karel Bachrach se mimo hospodaření v Petrovicích věnoval především lihovarnickému průmyslu, v roce 1925 se stal předsedou Družstva hospodářských lihovarů, dále se jeho aktivity soustředily především na šlechtění brambor a pojišťovnictví. Od roku 1913 začal působit jako člen okresního výboru v Mladé Vožici. V Petrovicích bydlel s manželkou Olgou a dětmi Karolínou, Jiřím, Viktorem Hugem a Věrou. Do dějin malé obce Petrovice se však zapsal naprosto jiným způsobem. Stal se totiž iniciátorem dodnes jediného spolku ve vesnici, Sboru dobrovolných hasičů Petrovice. Často přednášel na různých slavnostech ve vsi a také místní samosprávu a sbor finančně podporoval.

V pamětní knize SDH Petrovice se objevují zprávy o osudech jednotlivých členů sboru za války. Na frontu odešlo postupně 15 členů sboru. Z války se nevrátili následující členové: František Krampera, František Dolejš. S těžkým zraněním se vrátil Vojtěch Sova. Mimo členů sborů se zpět domů nevrátili další obyvatelé: K. Kuneš, K. Dvořák a K. Alberovský. Brzy po návratu domů podlehl svým zraněním Josef Strašík. Ochromena byla činnost sboru i celkový život ve vesnici. *Rodinám, jímž odešli živitelé, bylo mnohdy zakusiti i bídy, jelikož vyživovací podpory naprosto nedostačovali při drahotě, která se stále zvětšovala.*³¹ Další problémy způsobovaly rozmarný počasí, především velké sucho a následná neúroda. Hospodářství trpěla nedostatkem pracovních sil a také dodávkami, jež musely odevzdávat z nařízení rekviziční komise. Starostou obce byl v době války již zkušený starosta František Dvořák z Horní Stříteže. K legiím se z Petrovic připojili Josef Blecha, František Buřič, Josef Mikula a Antonín Rubeš. Z Nových Dvorů to byl Václav Miller a z Nasavrky František Slunéčko (Slunečko).

8.2 Petrovice po roce 1918

O tom, jak obyvatelé obce slavili vznik republiky a následné události, nemluví žádný z dostupných pramenů. Pamětní kniha hasičů se zabývá především fungováním sboru a obecní kronika se začala psát až v roce 1925.

---

³¹ Pamětní kniha Sboru dobrovolných hasičů v Petrovicích (1911-1928), uložena u kronikáře SDH Petrovice. Neustránkováno.

Po válce nastaly v Petrovicích velké změny, především to byl zánik dosavadní obce, kdy se od Petrovic oddělily Nasavrky a Horní Střítež. Mezi důležitý mezník pro obec v prvních poválečných letech patřilo dokončení silnice Petrovice – Miličín. Postaveno bylo hasičské skladiště a také byl založen Spolek divadelních ochotníků při SDH Petrovice. Činnost spolku byla v prvních letech obrovská, za dva roky odehráli ochotníci deset divadelních her.

Největší voličskou základnu měla v obci Republikánská strana. Jejímž členem byl velkostatkář Bachrach, který nabádal své spoluobčany k následování agrární strany. Dokazuje to následující věta z hasičské kroniky: *(starosta p. Bachrach) Poučil nás po stránce politické, jak máme se hlásiti k ryze venkovské straně agrární, která nejlépe hájí zájmy našeho zemědělce.*³² V obci se měla nacházet i místní organizace agrárníků. V roce 1933 vzniklo Místní sdružení republikánského dorostu. Druhá nejsilnější strana ve vesnici byla Československá strana lidová. Své voliče v obci našly Československá sociálně demokratická strana dělnická a Česká strana národně socialistická. Dále byli v obci zastoupeni voliči Československé živnostensko-obchodní strany a Komunistické strany Československa. Ve třicátých letech se ve volbách v Petrovicích objevily hlasy pro Národní obec fašistickou. Starostou obce byl po téměř celou dobu trvání republiky Vojtěch Brožek. Dr. Bachrach se angažoval v okresním zastupitelstvu, nejprve v Mladé Vožici a poté v Táboře, ale dostal se i do celostátní politiky.

Obec patřila k početně menším. Podle sčítání obyvatel v roce 1933 obec obývalo 277 lidí. Obec tvořily osady Petrovice, Nové Dvory a Váchův nebo někdy nazývaný Křivánkův mlýn.

Obecní kronika začíná rokem 1925. Tento rok byl na velkostatku zřízen první telefon v obci. V průběhu roku se slavily různé slavnosti, které patřily k době trvání republiky a v následujících letech se budou opakovat. Jednalo se o oslavu narozenin T. G. Masaryka, v červenci na ní navázaly oslavy k připomínce upálení Mistra Jana Husa. Zapálení slavnostní hranice se odehrálo na menším kopci nad vesnicí zvaném „Homolka“. Zvyk pálení slavnostních ohňů na tomto kopci se přerušovaně dochoval až do začátku 21. století. Obě tyto slavnosti pořádal hasičský sbor. Poslední významná oslava byla spjata se vznikem republiky, tu tento rok pořádalo obecní zastupitelstvo. V listopadu se odehrály volby do Národního shromáždění, kde se silnou převahou zvítězili agrárníci.

Následující rok byla oslava vzniku státu spojena s divadelním představením „Žena legionářova“. Téhož roku se i nejmladší generace zapojila do ochotnických aktivit a děti v zámecké zahradě hrály hru „Když hračky oživnou“. Konec roku spadal pod režii opět

---

³² Pamětní kniha Sboru dobrovolných hasičů v Petrovicích (1911-1928), uložena u kronikáře SDH Petrovice.

ochotníkům, kteří uspořádali silvestrovský večírek. Rok 1926 se však nejvíce zapsal do paměti lidí tím, že do části obce byl zaveden elektrický proud. V Petrovicích vzniklo družstvo pro rozvoj elektrické energie. Podobná družstva vznikla i v okolních obcích jako Miličín nebo Nová Ves.

Rok 1927 nezačal pro obec příznivě. Ještě v zimních měsících oheň zachvátil zámek a stodolu. Následující měsíce byly na události mnohem příznivější. V červenci byl odhalen pomník padlým v první světové válce, akci inicioval sbor dobrovolných hasičů. Po projevu starosty hasičů a odhalení pomníků následovala divadelní hra v zámeckém parku. Ještě významnější událost pro obec se odehrála 26.10., kdy v obci byla otevřena jednotřídní obecná škola. Oslava otevření školy byla spojena se svátkem 28.10. Nová škola našla své místo v budově patřící k velkostatku. Prvním místním učitelem se stal František Kolář. Místní školní rada byla zvolena již v únoru a tvořili ji: Dr. Bachrach jako předseda, Alois Dvořák, Karel Brožek, Josef Žbánek a Josef Trachta jako náhradník.

Následující rok navázali občané ve svých aktivitách na rok minulý. Ochotníci se hráli tři divadelní představení, výnos z prvního byl věnován škole na zakoupení školních pomůcek. Peníze vybrané na druhém představení byly věnovány na zřízení zahrádky u pomníku. U pomníku se odehrála také oslava desátého výročí vzniku státu, i na tuto událost nacvičili ochotníci hru a za výtěžek byly pořízeny knihy do obecní knihovny. Poslední události tohoto roku patřily volbám, kde jako v minulých drtivě zvítězila agrární strana. Dr. Bachrach byl zvolen do okresního zastupitelstva. Jelikož byl okres Mladá Vožice zrušen, spadaly nově Petrovice pod tábořský okres. Zemědělce potrápilo suché léto, díky tomu nemohli sklídit dostatek sena pro zvířata. Úroda brambor a obilí poškozena nebyla a sklizeň byla v průměrná.

Rok 1929 už pro místní rolníky tak příznivý nebyl. První trápení přinesla tuhá zima, kdy se nejnižší teplota přiblížila k -40°C . *Mnoho zvíře i ptactva pomrzlo. Krutu zimou přišlo i mnoho stromů pryč.*³³ Pomrzlo 175 jabloní, 88 třešní, 69 švestek, 64 hrušní, 30 sliv a 12 ořechů. Další pohroma se přihítala 4. července, kdy kraj zasáhla vichřice a povodně. Nevíce poškozeny byly lesy, ovocné stromy a lesní zvíř. I přes nepřízeň počasí se úroda vydařila. *Pravé zděšení nastalo při prodeji hospodářských produktů.*³⁴ I petrovské hospodáře zasáhla krize, která se přelila z USA do celého světa. Na dalších pár let se začalo šetřit, kde se dalo. Mimo první příznaky krize obec žila i veselejšími věcmi. Hasiči opět uspořádali okrskové cvičení. V červnu se také

---

³³ Kronika obce Petrovice od roku 1925 (1925–1983), strana 21, uložena u kronikáře bývalé obce Petrovice.

³⁴ Tamtéž, strana 20.

uskutečnily volby do obecního zastupitelstva. Staronovým starostou se stal Vojtěch Brožek. Náměstek byl zvolen Alois Dvořák. Obecní zastupitelstvo se ještě skládalo z Antonína Cikharta, Antonína Koutského, Františka Krajíce, Rudolfa Formánka, Karla Votápka, Josefa Vrtišky, Josefa Trachty, Josefa Koláře, Josefa Džbánka a Vojtěcha Kukly. Druhé volby do Národního shromáždění dopadly jako vždy, zvítězila Republikánská strana. Díky ochotnickému úsilí se i letos rozrostla knihovna o několik svazků.

V následujícím roce se velkou událostí pro celou republiku staly narozeniny T. G. Masaryka, který oslavil již své 80. narozeniny. Mimo přednášky Dr. Bachracha se v obci uskutečnila dětská besídka a divadelní představení k uctění narozenin prezidenta. Velkou část místa pro rok 1930 i následující roky zaplňuje v obecní kronice zpráva o zemědělských těžkostech obyvatel vzhledem k hospodářské krizi. Opět se dostavila velká sucha a díky tomu byla úroda obilí, jež zaschlo, sena i brambor, menší než v minulém roce. Klesaly výkupní ceny a hospodáři byli nuceni prodávat svou úrodu i zvířata lacino.

I rok 1931 byl spojen se zemědělstvím. Petrovice se dostaly i na „mezinárodní scénu“. Do petrovického velkostatku se vydali účastníci XV. Mezinárodního zemědělského kongresu. Stejně jako minulý rok se nesklidilo díky počasí dostatek sena a slámy. To měla za následek odprodej zvířat, avšak za minimální ceny. *Nedostatek slámy byl tak veliký, že v obci není pamětníka podobného zjevu.*³⁵ Těžkosti doby si lidé ulehčovali obvyklými slavnostmi ve vsi. Letos ozvláštněné výročí 20 let fungování sboru SDH Petrovice. Volila se také nová školní rada. Předsedou byl opět zvolen Dr. Bachrach, dále byli zvoleni Antonín Cikhart a Karel Brožek.

Další významná návštěva přijela do obce 2. října 1932, kdy přijel tehdejší ministr obrany Dr. Karel Viškovský a spisovatel Bohumír Zahradník Brodský. Jinak vše pokračovalo v rytmu minulého roku. Kvůli nedostatku slámy a sena se musela podestýlka kupovat z Německa, což přineslo další peněžní zatížení. Žně se vydařily na výbornou, i přesto to nebyl důvod k radosti, jelikož úrodu nešlo dobře prodat. To dokládá i obecní kronika: *Litovati dlužno jen toho, že veliká tato sklizeň je katastrofa pro zemědělce, pokud se týče jejího zpěnění.*³⁶ Do Petrovic přišla díky opravě silnice z Mladá Vožice do Sudoměřic jedna novinka. Poprvé do vesnice zajížděl autobus.

---

³⁵ Tamtéž, strana 28.

³⁶ Tamtéž, stran 31.

Ani další rok 1933 nebyl chudý na politické události. Sice nepřijel do obce žádný člen vlády, zato o sobě dala vědět mladá generace. V březnu se zde ustanovilo Místní sdružení republikánského dorostu, jejímž předsedou se stal Jan Peřina, hospodářský adjunkt. Ještě téhož roku v červnu, kdy v Mladé Vožici mladí agrárníci slavili 25. výročí, se odpoledne konal výlet do Petrovic. V jeho rámci se nejprve uskutečnil závod na kole z Mladé Vožice do Petrovic. Jízdní kola se neodložila ani v dalším programu. Následoval totiž závod o přejetí Silničního rybníka po úzké lávce právě na kole. Zakládací aktivity neustrnuly, Jan Peřina též založil Odborovou jednotu zemědělských a lesních zemědělců. Mimo slavnosti agrárníků se uskutečnil Okrskový sjezd sboru dobrovolných hasičů. Ke konci roku místní početnou voličskou základnu agrárníků zasáhlo úmrtí Antonína Švehly, ve škole se den po úmrtí konala smuteční schůze, kterou vedli zaměstnanci velkostatku Jan Peřina a agronom Stanislav Mikula. Krize stále útočila na místní obyvatele, ti omezovali jednak své osobní zážitky jako návštěvy divadel a zábav, tak i mnohdy své hospodářství jako třeba nákup umělých hnojiv. Mnoho zemědělců se zadlužovalo. Nijak tomu ani nepomohla dobrá sklizeň obilí. Trávy se letos díky suchému létu moc neurodilo. Brambory byly ohroženy bakteriální chorobou, jež se vyskytovala v okolí. Sucha v letních měsících zničila úrodu i další rok. Opět utrpěly především sena, ale i sklizeň obilí byla slabá. Déšť se objevil až v srpnu, to zachránilo úrodu brambor. Teplé počasí vládlo v tomto většinou studeném kraji nezvykle dlouho, sníh se objevil až lednu dalšího roku. Ochotníci se hráli dvě divadelní hry na nově zakoupeném jevišti, to také využili školáci při sehrání hry a dětské besídce v prosinci.

Rok 1935 byl v Petrovicích volebním rokem. První volby se odehrály v březnu do místní školní rady. Již potřetí byli zvoleni Dr. Bachrach a Karel Brožek, dále to byli Alois Dvořák a František Kolář. Druhé volby do Národního shromáždění tradičně opanovali agrárníci. Poslední volby ke konci roku byly opět obecní záležitostí, do obecního zastupitelstva byli zvoleni následující: Vojtěch Brožek, Antonín Cikhart, Alois Dvořák, Jan Peřina, František Augusta, Václava Vácha, František Krajíc, Josef Vrtiška, Josef Trachta, Antonín Koucký. Všichni kandidovali za Republikánskou stranu zemědělského a maloroľnického lidu. Narozeniny prezidenta republiky se slavili netradičně průvodem na kopec „Homolka“ a zapálením hranice. Mimo ochotníků z SDH a dětí ze školy se hráli divadelní představení i mladí agrárníci. Po několika letech se i zbytek osady Petrovice (kopec) dočkal zavedení elektrického proudu. Už v minulém roce zemědělci museli prodávat svou úrodu obilovin za pevné ceny, jelikož byla zřízena Československá obilní společnost, tzv. obilní monopol. Stejně tomu bylo i letos. Vývoj počasí

byl obdobný jako v minulém roce, velmi suché léto bez dešťů a mírný podzim až do vánočních svátků.

Nový rok začal i s novým vedením obce, novým starostou se stal Antonín Cikhart. Vystřídal tak po 18 letech odcházejícího Vojtěcha Brožka, který v obci působil už před válkou, podporoval stavbu silnice a přesvědčoval o jejím významu obyvatele. Se stejným zápalem bojoval o založení školy nebo elektrizaci vesnice. Zapojoval se i do aktivity dobrovolných hasičů, inicioval stavbu pomníku padlým v první světové válce, založil ochotnický odbor a byl prvním velitelem sboru. V čele obce dále stáli Josef Trachta jako náměstek starosty a dva radní: František Krajíc a Antonín Koucký. Nové obecní zastupitelstvo jmenovalo v listopadu prvního čestného občana, stal se jím Dr. Karel Bachrach, slavností předání diplomu se uskutečnilo u příležitosti jeho 60. narozenin. Letošní narozeniny bývalého prezidenta se slavili opět zapálením hranice tentokrát však u lesa Javorného. Další významná událost, především pro členy hasičského sboru, se udála při oslavě 25 let sboru. Zakládající členové (Vojtěch Brožek, Josef Vaniš, František Suchopár a Josef Džbáněk) dostali od mladovožické hasičské župy diplomy. Divadelní odbor secvičil k této příležitosti hru s tematickým názvem „Žháří“. Oproti suchému loňskému létu, léto roku 1936 celé popršelo. Zima byla opět neobvyklá pro tuto oblast, bez sněhu.

Mírná zima pokračovala i v zimních měsících nového roku se sníh ukázal jen sporadicky. Celkově počasí hospodářům v kraji přálo a urodilo se jak seno, obilí, brambory i ovoce. Škola letos uspořádala dětský den v zámeckém parku na konec školního roku. Naopak začátek nového školního roku začínal ve škole tryznou za zemřelého prvního prezidenta Československa. Smuteční slavnost se uskutečnila v den jeho pohřbu 21.9. Mimo dětí byli přítomni i další občané.

Poslední předválečný rok začal již v předznamenání blížící se katastrofy. Osvětová komise uspořádala v lednu a únoru přednášky o úkolech civilní protiletické ochrany. V květnu bylo z obce povoláno několik mužů ze záloh čsl. branné moci. Na květnové cvičení navázala 23.9. mobilizace čsl. branné moci. Tentokrát se týkala více mužů. Celkem narukovalo 15 mužů. Mimo oslav narozenin prvního prezidenta a vysázení lip k 20.leté existenci státu, jež vysadily děti ze školy, se v obci žádné slavnosti nekonaly. Z hospodářského hlediska byl rok docela příznivý. Počasí se v zimě vrátilo do místního běžného stavu, nastala tuhá zima se závějemí sněhu. Po teplém březnu byl duben pravý opak, navíc na začátku dubna byly velmi silné větry, po kterých zůstaly škody. V létě se počasí umoudřilo a díky tomu bylo dosti sena i dobrá úroda obilí. Závěr žní pokazily silné deště, díky kterým zůstalo obilí na poli. Ke konci léta se v obci

Chotoviny vyskytla slintavka, ta se i přes různá opatření rozšířila do okolí. První případ nakažení se objevil 1.9. a postupně zasáhl celou obec.

8.3 Život za války

Zápisem o Mnichovské dohodě a dalších politických událostech roku 1938 skončilo na dlouho psaní do kroniky, jelikož kronika musela být odevzdána. První poválečné zprávy pocházejí z pera nového kronikáře a učitele Vladimíra Bělohlava. Petrovice již v začátku války přišly o významnou osobnost pro obec. Velkostatkář Bachrach i jeho syn Viktor byli zatčeni, ani jeden se konce války nedožil.³⁷ Karel Bachrach se v Táboře oběsil a jeho syn zemřel v roce 1943 v koncentračním táboře. Na statek byla uvalena německá správa a zbytek rodiny byl přestěhován do školy a z té odešla téměř celá rodina do Terezína. Škola byla přesunuta do bývalé hospody u Formánků. Ani návštěva ministra školství Emanuela Moravce nepomohla škole k přesunutí do lepších prostorů. Nejlepší prostory v obci, zámecké komnaty, zabrala rodina německého správce Hausama. Mimo rodiny Bachrachových byly postiženy i další rodiny v obci. Rodina Krajčova ze mlýna přišla o syna Jaroslava, který taktéž zahynul v koncentračním táboře, kam byl poslán za odbojovou činnost. Jeho bratr Josef byl odsouzen na tři roky, ale trest mu byl nakonec odložen. Další rodiny byly násilně roztrženy kvůli totálnímu nasazení v Německu. Na všechny dopadlo řízené hospodářství a přidělový systém. Po celou dobu války byl v úřadu starosty Antonín Cikhart. Na úplný závěr války se i v Petrovicích odehrály dramatické události. Pod vedením účetního ze statku Wolfa se menší skupina několikrát postarala o přerušování telefonního spojení, důvodem této činnosti měl být dle kroniky zájem, aby se zámku nebyly odvezeny věci z inventáře. Zvláštní situace nastala v den vypuknutí Pražského povstání, o němž se dozvěděli místní z rozhlasu. Zámek byl opuštěn, správce odjel do Tábora. Správu obce převzal revoluční národní výbor v čele se starostou, byly ustanoveny hlídky, zataraseny silnice a navázáno spojení s okolím. Strážníci byli ozbrojeni loveckými puškami, které dobu války většinou strávily zakopány pod zemí a pistolemi, ty byly uloženy u třetího bratra ze mlýna Františka. Ráno však byla situace naprosto opačná. Vrátil se správce s vojenskými posilami a ihned bylo po „Petrovickém povstání“, zbraně ze zámku byly vráceny zpět a ostatní opět uschovány. Dalo by se říct, že v zámku tedy ještě vládla Třetí říše, ale celá vesnice, už pomalu vítala zpět republiku, byla vyzdobena, vlály vlajky a prapory ČSR. Nakonec Němci odjeli a správce byl zatčen v Táboře. Desátého května se do obce dostala Rudá armáda.

---

³⁷ Starší syn Jiří zemřel ještě před válkou v roce 1936. Zbytek rodiny, tj. matka Olga, sestry Karolína i Věra, válku přežil. Stejně tak Viktorova dcera Jana i jeho žena Marie.

8.4 Život v obci po válce

Po válce nastala doba plná kulturních a společenských akcí, kdy si lidé vynahrazovali to, co za okupace nebylo povoleno. Opět se začalo hrát divadlo. K pomníku padlých byla připojena deska, aby připomínala oběti druhé války. K dalším důležitým milníkům obce patří jistě rok 1949, kdy se Petrovice stávají součástí okresu Votice. Kolektivizace a zakládání JZD změnilo vlastnické vztahy, z velkostatku se stalo JZD v roce 1952. Ještě téhož roku začalo rozorávání mezí. O dva roky později družstevníci hromadně z JZD odcházeli jako v celé republice, pod marnou nadějí, že kolektivizace se ruší. Ke konci 50. let se navraceli zpět. K Petrovickému JZD bylo připojeno JZD Kahlovice a Nasavrky. V šedesátých letech se v začalo ve velkém stavět, nejen hospodářské jednotky, ale i obytná budova pro zaměstnance JZD, nová požární zbrojnice či autobusové zastávky. Postupně se měnilo i zařízení domácností, přibývaly televizory a automobily. V obci fungovalo kromě hasičského sboru ještě myslivecké sdružení, které zaniklo v 70. letech nuceným spojením s myslivci z Miličina. Nové sdružení nese dodnes název MS Česká Sibiř. V roce 1974 zaniká i JZD Petrovice, také sloučením s okolními JZD. Nově vzniklé JZD neslo stejný název jako myslivecké sdružení – Česká Sibiř. Další instituce, která v Petrovicích byla zrušena, byla místní škola, děti tak dojížděly do Miličina. Tím však rušení neustalo, naopak posledního března 1976 došlo ke zrušení obce Petrovice, připojena byla k obci Miličín. V druhé polovině 70. let byla svépomocí postavena prodejna. Na začátku 80. let byl postaven kulturní sál. Kulturní akce pořádá jednak tradičně sbor dobrovolných hasičů a také myslivecké sdružení. Občané zvelebovali různými způsoby okolí, kde žili, jako například výsadbou růží, stromků nebo rekonstrukcí objektů.

Po roce 1989 se Petrovice zařadily k vesnicím, které vymírají. Byla uzavřena prodejna a objekt prodán, stejně dopadla i místní hospoda. Ve vsi vzniklo zemědělské družstvo, sídlící ve dvoře. V restitucích potomci Olgy a Karla Bachrachových získali zpět bývalý velkostatek, nikdy se však natrvalo nevrátili zpět do republiky z Austrálie, kde nyní žijí. Pozemky využívá zemědělské družstvo Klas a. s., zchátralé budovy velkostatku před několika lety opustilo a většina družstva se přestěhovala do bývalého velkostatku v Záhoří. Rodina si odmítla převzít zpět zámek, avšak nechala si pozemek pod zámkem. Tím se stal zámek neprodejným a zátěží pro obec, která do zámku musela investovat prostředky. V roce 2017 se podařilo vymanit zámek z památkově chráněných objektů a zámek byl v roce 2019 zbořen. Rodina se snaží několik let bývalý velkostatek prodat, překážkou jsou neudržované budovy.

Dominanta obce, která přežila věky, nakonec nepřežila moderní dobu. To však neznamená, že by se v Petrovicích nenašly připomínky na minulost obce. V roce 2002 se hasiči inspirovali

rodovým znakem Voračických z Paběnic a podle něho si zhotovili vlajku a znak. Jako připomínka na obec Petrovice vychází KANAPE – nezávislý občasník Svobodné obce Petrovice, který vznikl v roce 2004 a název je složen z prvních názvů osady KAhlovice, NAsavrky a PEtrovice.

9. Obec Malovice

V Malovicích se v 15. století měla nacházet tvrz, v této době měl Malovice vlastnit vladyka Radslav z Malovic nebo Maloviček. Po jeho smrti se vesnice dostala bratrům Petrovi a Zikmundovi z Hodonic. V 16. století patřila vesnice k Vitanovicům. Ctiboř a Arnošt Vitanovští z Vlčkovice roku 1523 Malovice prodali Václavovi z Miličina. Ves byla rozdělena na dvě poloviny, první tvořily domy svobodníků a druhou dvůr nazvaný Červený Újezd. Druhá část byla prodána spolu s mlýnem Podmalovice roku 1686 panství Mladé Vožice, které vlastnili Küenbergové. Monografie školy ještě připomíná jedno velké neštěstí v Malovicích: *Roku 1867 vypukl ve vsi obrovský požár, jemuž téměř celé Malovice padly za obět.*³⁸ Do doby první republiky v Malovicích bydleli už jen dvě původně svobodnické rodiny Slunečkové a Jenčíkové.

Druhá vesnice náležící do obce byl Chlistov. Nejstarší zmínky o Chlistovu pocházejí ze 14. století. V té době patřila část vsi k Miličinu. Vesnice měla několik vlastníků, v 16. století patřila stejně jako Malovice k Vitanovicům, v roce 1543 je Arnošt Vitanovský prodal Ondřejovi z Hojšína. Část patřící k Miličinu byla roku 1601 koupena Štěpánem Jiřím ze Štenberka. Celá ves byla na krátký čas sjednocena pod Neustupov v roce 1652, ale již roku 1686 byla vesnice opět rozdělena část patřila k mladovožickému panství. Ve vesnici kolovala legenda, že zde při své cestě kázal Mistr Jan Hus.

Poslední vesnice patřící do obce byly Kahlovice se samotou nazvanou Kahlovická Lhota nebo Lhotka. První písemné zprávy o Kahlovicích souvisejí s nedalekými Petrovicemi. Roku 1318 měl Zdislav z Kahlovic vtrhnout do Petrovic a způsobit v nich škodu. Další majitel je zmiňován roku 1442 Budil z Kahlovic, který věnoval 4 kopy grošů na dobročinnost a lázeň v Miličině. O pár let později pochází první zmínka o Lhotě, Anna ze Lhoty pod Kahlovicemi měla roku 1466 vlastnit v zástavě vesnici Styrov. V 16. století Kahlovice i Lhotu vlastnili Lhotkové ze Smyslova. Nejdříve Jan Lhotka poté Adam, ten roku 1582 prodal Kahlovice k Miličinu. Později se tedy dostává k panství Mladá Vožice. Lhota vystřídala ještě několik majitelů, než se také dostala pod vlastnictví Küenbergů.

Za první světové války se se stejně jako v okolí úrodě moc nedařilo, v srpnu 1916 Kahlovice a Malovice zasáhlo krupobití, které poničilo zbytek nesklizené úrody. Se sklizní brambor pomáhali tento rok i děti, které nemusely do školy. I následující rok se úroda nevydařilo,

---

³⁸ Malovice: Monografie obecné školy 1928-1929, strana 58. Uloženo ve Státním okresním archivu Benešov.

poničilo ji velké sucho. To přineslo problémy chudším obyvatelům, kteří začali krást na polích brambory. Navíc do obce bylo přiděleno sedm haličských uprchlíků, o které se obec musela postarat. Stejné problémy s potravinami přinesl i poslední rok války, opět velká dražota donutila lidi vykopávat brambory dříve, než se mělo. Za dobu války byl starostou obce František Křeček.

Z bojišť první světové války se zpět do svých vesnic nevrátili: Karel Jenšík z Chlistova, Antonín Jelínek, František Toušek, Jan Slunéčko, Josef Svoboda a František Novák všichni z Malovic.

Obec Malovice tvořily za první republiky tři osady, byly to samotné Malovice, Kahlovice a Chlistov. Prvním poválečným starostou byl zvolen Antonín Jenšík v roce 1920. Ve 30. letech se stal starostou Antonín Adam vlastník statku v Chlistově. Vzdálenost mezi jednotlivými vesnicemi je malá, do Malovic je vzdálenost z obou vesnic okolo jednoho kilometru. Největší osadou byly a jsou Malovice, na přelomu 20. a 30 let zde žilo 113 obyvatel. V Chlistově a Kahlovicích to bylo okolo 50 obyvatel. Samota Kahlovická Lhota se při sčítání nepočítala samostatně, ale jako součást Kahlovic. Na Lhotě původně žila jedna rodina, které patřil i statek. Ten měl patřit hospodáři Haškovi, ten však polovinu statku propil a jen díky tomu, že umrzl, tak druhou část zachránil a oddlužil jeho čeledín. Dodnes na Lhotě žijí v rozděleném statku dvě rodiny.³⁹

Farně byla obec rozdělena. Chlistov patřil kostelem pod Neustupov. Zbytek obce chodil do kostela do Nové Vsi. Někteří obyvatelé se hlásili k Československé církvi a ti docházeli na bohoslužby do školy v Miličíně.

Jediný obchod v obci byl v Chlistově v hospodě. Na nákupy se proto jezdilo nebo spíše chodilo do nejbližších vesnic a měst jako byli Petrovice, Nová Ves, Neustupov, Miličín, Mladá Vožice nebo Votice. Na výroční trhy se jezdilo ještě dále do Benešova a Tábora, tam se také kupovali koně. Druhá hospoda v obci se nacházela v Malovicích a vlastnil ji dlouholetý starosta dobrovolných hasičů Jan Michálek, v hostinci se konaly hasičské plesy a zábavy.

Nejbohatší vesnicí byla podle učitele z Malovic vesnice Kahlovice. Chlistov a Malovice byly před válkou velmi chudé osady, situace se měla zlepšit ve 20. letech. Převážná část lidí pracovala v zemědělství buď na svém nebo u větších statkářů, zbytek se živil nějakým

---

³⁹ Z vyprávění je známá i verze, že půlka statku byla prohraná v kartách.

řemeslem. Zastoupeni ve vsi byli například zedníci, tesaři nebo ševci a krejčí. Řemeslníci často odcházeli na nějakou dobu z kraje, aby si našli nějakou práci.

V kraji nebylo moc časté opuštění domova a odchod do jiné země, lidé odcházeli pouze v případě úpadku. Místní se nejdále vystěhovali do Ameriky nebo Chorvatska.

V obci nebyl žádný velkostatek, nejbližší dva byly v Německém Záhoří a v Petrovicích, parcelaci po pozemkové reformě připadly Malovicím některé pozemky ze Záhoří.

Na oficiální spolkový život si obec musela počkat docela dlouho. První sbor dobrovolných hasičů vznikl v roce 1935 v Malovicích a o rok později v Chlistově.

V obci byla škola s velmi dlouhou tradicí, první vyučování zde začalo v roce 1830. Jednalo se o jednotřídní školu, kam docházely děti z obce, ale i z Dolního Borku, Leštiny, Sítin, Hojšína a Nových Mlýnů. V roce 1868 se na čas přestalo vyučovat, ale po dvou letech byla škola obnovena. A dočkala se dokonce vlastní školní budovy, která byla postavena v roce 1876.

Pro podporu vzdělanosti byla v roce 1922 zřízena v obci knihovna. V knihovně s nacházely především knihy od českých autorů jako například Jirásek, Němcová, Masaryk nebo Světlá. Mimo knih místní také četli noviny a časopisy, které odebírali.

Dalším krokem ke zvýšení vzdělanosti v obci bylo hraní divadla. V roce 1924 bylo zakoupeno do obce vlastní podium. Místní hráli především české hry. Největšího úspěchu v Malovicích měli dosáhnout s inscenací Maryši. Divadlo hráli i dobrovolní hasiči.

Ze závažnějších nemocí se v obci v meziválečném období objevila vzteklina, a to na jaře v roce 1922, kdy zemřeli tři lidé, kteří se nakazili od svých psů.

10. Obec Záhoří (dříve Německé, poté České)

Obec Záhoří se ve sledovaném období jmenovala Německé Záhoří, obec byla nejmenší a měla velké vazby na Miličín. Obec neměla vlastní školu, proto děti chodily do blízkého Miličina. Stejně tak tam spadali i farností. Vojtěch Kraupner nás v Miličinské kronice upozorňuje, že i přes přívlastek německé – *je ryze česká vesnička*.⁴⁰ Německé Záhoří se po druhé světové válce přejmenovává na České Záhoří, aby se nakonec do dnešních dnů zachoval jen název Záhoří, někdy lze vesnici najít jako Záhoří u Miličina, ale stejně jako Miličín místní nevyslovují název správně, ale krátí ho na pouhé Zahoří.

Místní z okolních obcí však pro obyvatele vymysleli ještě jeden nelichotivý výraz. Turci z Bahňákova. O původu Turka se bohužel nic neví, ale Bahňákov se dá velmi dobře vysvětlit. Nejlépe to asi vysvětluje už zmíněný Kraupner: *Náves není udržovaná v pořádku, vlevo od zvonice jsou zbytky staré pastoušky a často po dešti bláta na rovné návsi mnoho bývá*.⁴¹ Nutno podotknout, že dnes již Záhoří není tak zablácené, ale posměšný název mu zůstal a užíván je především při hasičských soutěžích, kde existuje velká rivalita mezi týmy Petrovic a Záhoří.

Ve vsi za první republiky vznikl hasičský sbor, jehož hasičárna se nachází v místech staré pastoušky. Sbor je dodnes funkční. Mimo hasičských soutěží pořádá například dětský den nebo dětské rybářské závody. Po druhé světové válce zde fungovala myslivecká společnost, která s však brzy spojila s Miličínem.

Velkou osobností Záhoří byl poslanec za agrárníky Adolf Křemen. Celým jménem Adolf Rudolf František Křemen vlastnil místní dvůr a lihovar. Křemen původně pocházel z nedalekých Prudic, takže místní kraj dobře znal. V Miličíně byl příznivcem místních sokolů.

---

⁴⁰ První pamětní kniha města Miličín, s. 325.

⁴¹ Tamtéž

11. Školství a dětství na České Sibiři

11.1 Obecná škola v Miličíně

Škola v Miličíně je ze všech škol v okolí nejstarší, první doklady o škole pocházejí už ze 14. století. Mělo se jednat o dřevěnou budovu na farské zahradě, jejíž místo má kopírovat dnešní budova školy. Škola na svém místě stála až do roku 1644, kdy stejně jako většina jiných budov v Miličíně shořela. Prvním učitelem po třicetileté válce se stal až v roce 1675 Jakub Valchář. Po něm se ve škole střídali jednotliví učitelé. Školní docházka ustala jen na krátkou dobu v roce 1772, kdy učitel Tobiáš Musil i jeho syn Matěj, pomocný učitel, zemřeli na mor. V roce 1780 se objevuje František Novinský. To však měl být jen kočující učitel. Brzy se však našel nový stálý učitel Jan Vatters a jeho pomocným učitelem byl Bernard Kavka, jehož rodina učila na škole v 18. století. Ten se nakonec stal hlavním učitelem. O pět let později obec zajistila novou budovu pro školu, bývalé zámecké stáje. Po Kavkovi celých 60 let od roku 1811 do 1871 stál za katedrou Prokop Hovorka.

V 19. století mohli i chudí chlapci z Miličina pomýšlet na další studium díky Hájkovy nadaci. Nadace se jmenuje podle svého zakladatele Jana Hájka. Hájek byl bohatý kupec, který v Miličíně zdědil po příbuzných velké dědictví. Zemřel bezdětný v roce 1814 na černé neštovice ve věku 36 let. Své jmění odkázal dětem, v té době tedy chlapcům, kteří se věnovali dalšímu studiu. Chlapci samozřejmě museli mít dobrý prospěch a přednost měli děti, které byli s Hájkem příbuzní. Hájek měl jedno zajímavé přání v den jeho pohřbu, mimo to, že se měly rozdělit peníze mezi děti, tak lékař měl jeho srdce propíchnout kovovým hrotem. Chlapci, kterým nadace pomohla vystudovat, působili nejčastěji jako faráři, advokáti a učitelé.

Škola od školního roku 1898/99 sídlí v budově postavené pod dnešní státní silnicí naproti kostelu. Stavba školy začala v roce 1897 z důvodu nevyhovujících prostor staré školy. Ta byla umístěna od roku 1788 v bývalých zámeckých stájích. Od roku 1863 byly další třídy umístěny v radnici. To se nelíbilo školním inspektorům a roku 1894 byla nařízena stavba nové budovy. O rok později byl zakoupen pozemek, tj. část farní zahrady.

Škola v Miličíně sloužila před válkou i po válce dětem z několika vesnic. Mimo samotného Miličina to byly následující vesnice: Horní Borek, Dolní Borek, Třetužel, Lažany, Reksín (Reksyně), Žibkov a Německé Záhoří (Záhoří). První školní válečný rok začínal ve škole s menším počtem učitelů, jelikož tři učitelé byli povoláni do armády. V průběhu roku se vypomáhající učitelé měnili. Hned v prvních dnech roku se učitelé zaměřili především na děti, které doma zůstaly jen s matkami. Snažili se jim pomáhat a dbát na ně, aby chodily stále do

školy. Obdobně jako žáci jiných škol i v Miličíně se sbíraly různé byliny, listy, staré oblečení nebo železo. Děvčata vyráběla zimní i letní oblečení v rámci vyučování předmětu ženské ruční práce. Chlapci vyráběli věci z papíru. Na podporu sirotků a dětí, které trpěly válkou, šly peníze, které děti ze školy vybraly při svých divadelních představeních nebo sbírkách. Jako i v letech před válkou děti a učitelé slavili významné dny vládnoucí rodiny jako narozeniny nebo výročí nastoupení císaře na trůn. Slavnosti se odehrávaly v kostele, kde byla odsloužena k významnému dni bohoslužba, a poté se pokračovalo ve škole. Nově přibýly oslavy při dobytí území. Přes zimní měsíce se ve škole pro chudé a přespolní děti vařily polévky. Obědy se vařily díky darům od lidí z celé školní obce. Ani války nezastavila každoroční stromkovou slavnost. Jak napovídá název, děti při ní sázely ovocné a lesní stromy a keře, ale také se učily o stromy starat a dostaly informace o jejich užitku. Slavnost v roce 1917 se nesla ve slavnostním duchu oslavující nového císaře Karla a byli tedy sezváni představitelé obcí, školních rad a další důležití občané. Další roky, kdy trvala válka, ubíhaly ve škole podobně, projevy oslavující hrdinou armádu nebo císaře se střídaly se sbírkami, oslavami, školní divadlem a samozřejmě s výukou. Během války do školy chodily nejen místní děti, ale také děti uprchlíků z Haliče, kteří žili v Miličíně. Děti také trávily mnohem více dnů mimo školu, například když nebyl dostatek uhlí na vytápění budovy školy, nebyl přítomen vyučující nebo na podzim musely pomáhat doma s vybíráním brambor. Začátkem školního roku 1918/1919 zůstaly děti doma kvůli chřipkové epidemii, díky které byla škola na několik dní zavřená stejně jako školy v okolí. Po návratu do školy 5. listopadu děti oslavily vznik nového státu školní slavností, kde jim byly vysvětleny staré skutečnosti pohledem nového státu. Z čítanek byly vypuštěny některé texty a děti ve své nové sbírce vybíraly na legionáře a sirotky po padlých. Do školy se vrátili učitelé, kteří do té doby plnili vojenskou službu. Připomínalo se výročí Bílé hory, ale i další dosud neslavené výročí a svátky, které se na dlouhou dobu staly součástí školní docházky. Během války každý rok školu navštěvovalo okolo 300 žáků.

Začátek prvního poválečného školního roku přivítal nového ředitele Jana Smrčka, který na škole působil od roku 1893. Nahradil odcházejícího učitele Emanuela Švagra, ten strávil učením v Miličíně 47 let. V zimě pro nedostatek uhlí byla škola zavřená a děti si tak mohly užít tři měsíce zimních prázdnin. Na jaře si děti mohly užít jednu ze slavností, kterou znaly i z minulých let. Stromková slavnost pokračovala, i nadále se děti mohly učit o prospěšnosti stromů a jejich plodů. Učitelé se ve volném čase věnovali historickému bádání, do knihy o Tábořsku, kterou sepisoval jejich kolega učitel z Borotína a místní historik Roman Cikhart, poslal a utřídil sebrané poznatky učitel Václav Voráček.

V tomtéž roce v Miličíně vznikl komitét Československé péče o dítě, jehož úkolem bylo přilepšit potravinami podvyživeným dětem navštěvující především místní školu. Celkem se přihlásilo 196 dětí, z toho bylo 183 dětí povinných školních docházkou. Komitét fungoval z potravin věnovaných americkou vládou a z peněžních darů. Peníze darovali jednotlivci, spolky i jednotlivé vesnice. Jedna z největších částek přišla až z Chicaga od místního rodáka Polze. Různé peněžní částky chodily z Ameriky na pomoc škole ještě v dalších letech. V dalším roce se hrálo i loutkové divadlo, jeho výnosy šly opět na obědy dětem. Pro děti bylo podle učitele Traxlera divadlo velkou atrakcí, první představení se odehrálo v Miličíně na první výročí založení republiky. *Nával dětí, jež loutky málokdy viděly, nebo vůbec ještě neviděly byl ohromný. Děti nemohly se nasytit, děj je zajímal, výprava a loutky je vábily, na prvním místě ovšem Kašpárek.*⁴² První loutkové představení mělo takový ohlas, že se večer muselo opakovat pro rodiče dětí. Divadlo se hrálo i v dalších letech. S přestávkami se vařily polévky pro děti až do roku 1921.

Založení měšťanské školy se stalo hlavní událostí roku 1920, škola sídlila v budově obecní školy. Mimo ni byla v tomto roce založena i lidová škola hospodářská. Před začátkem školního roku se vrátil učitel Štefl, který byl zajat v Rusku a Asii. Ani tři roky po válce si děti ve škole neodpočinuly od různých sbírek, tentokrát děti šily oblečení pro své chudší vrstevníky na Podkarpatské Rusy. Ke konci roku především děti postihly chřipka a příušnice. Z darů od lidí i spolků pořídili učitelé přes sto knih do školní knihovny. Na počátku školního roku 1922/23 se ve škole odehrávaly velké stavební změny. Z bytu řídícího učitele se stala třída pro třetí ročník obecné školy. Jan Smrček se odstěhoval do svého domu. Spolu s měšťanskou školou, lidovou školou hospodářskou zakoupila obecná škola šicí stroj do školy.

Školním rokem 1923/24 se začala na školách vyučovat občanská nauka, nauka o domácím hospodářství a tělesná výchova. Předmět občanská nauka i tělocvik byl nový nejen pro žáky i pro jejich učitele. Rozhodli se vyučovat ho i netypickou formou. Občanskou nauku doplňovaly na škole v Miličíně měsíční besedy a tělocvik vycházky celé školy. Žáci se během nich učili recitovat, přednášet články, zpívali písničky, hráli divadlo a samozřejmě se i cvičilo. Besídky byly veřejné, konaly se ve škole nebo v sálech hostince U Buriánů. Nejen žáci vystupovali, ale i jejich učitelé. Vystoupení nejen učitelů z Miličina, ale i dalších škol se konal o u příležitosti 100. narozenin Bedřicha Smetany. Mimo besídek nebo hraní divadla se děti účastnily i různých přednášek. Byly to jednak přednášky k významným datům, které si připravili učitelé a občas

---

⁴² První pamětní kniha města Miličín, str. 84.

zavítal na školu i nějaký host se zajímavým tématem. Na podzim 1924 musela být škola na týden zavřená, protože se velká část dětí nakazila spalničkami. Na konci školního roku 1924/25 navštěvovalo školu jen 204 žáků.

Další školní rok začal tragédií, když na silnici do Lažan cestou ze školy byla přejeta šestiletá Hanka Adámková, na místě zemřela, pohřbu se účastnila celá škola. Další pohřeb čekal žáky a učitele na jaře, zemřel řídící učitel Jan Smrčka, na jeho místo nastoupil Ludvík Traxler. Traxler byl už ředitelem měšťanské školy, díky tomu byly obě školy spojeny pod jednu správu. V tomto roce bylo opět málo dětí přihlášených ve škole, proto byla zrušena pátá třída, druhá a třetí třída byly spojeny.

11.2 Měšťanská škola v Miličíně

Měšťanka založená v roce 1920 se stala školou, kam chodily děti ze širokého okolí. Vyučovat se začalo 1. října ve volné třídě obecné školy. Do té doby se zde vařilo. Příslib, že bude škola otevřená dostal starosta Kraupner v létě ze zemské školní rady, v létě tedy začal předběžný zápis žáků do školy. Prvními učiteli se stali učitel přírodních předmětů a němčiny Ludvík Traxler, do té doby učitel na obecné škole v Miličíně, a Josef Švec, který učil humanitní předměty v Jistebnici. Do prvního ročníku bylo zapsáno 25 chlapců a 29 dívek. Ženské ruční práce učila Albína Švehlová, brzy ji nahradila Růžena Říhová. Hru na housle učil František Štefl. Tento předmět společně s němčinou byl nepovinný předmět. Hra na housle, ale nebyla na jaře povolena zemskou školní radou, tak se vyučovat přestalo. Náboženství římskokatolické učil kaplan František Krákora a československé František Štefl. Na škole se slavily stejné svátky jako na obecné škole. Samozřejmě byla oslava výročí narozenin Komenského nebo Masaryka a připomínka důležitých momentálních nebo historických událostí. V prvních letech existence se učitelé hodně soustředili na budování knihovny. Na ni přispěli dárci i učitelé. Na závěr prvního roku se třída vydala navštívit důl Roudný, horu Blaník a při dalším výletě žáci vyjeli do Tábora a na Kozí Hrádek a dívky ještě v neděli navštívily s učitelkou Říhovou Příběnice. Na konci školního roku jezdily děti na výlety i v dalších letech. Mezi cíle výletů patřily Písek, Orlík, Konopiště, Benešov, Hluboká, Brno, Macocha nebo České Budějovice. Stejně jako výlety, tak se staly tradicí na konci roku i výstavy výkresů žáků.

Na začátku druhého roku nastoupil na místo ředitele Karel Svoboda, nově také začal učit Karel Pechouš. Do školy přibylo 58 žáků do prvního ročníku. Převážně děti pocházely ze školní obce Miličín, ale třetina byla z okolních obcí. Dívky ze školy stejně jako jejich spolužačky na obecné škole šily oblečení pro chudé děti na Podkarpatské Rusi. Žáci se účastnili několika veřejných

oslav, kde přednášeli básně. Postupně se začaly kupovat nebo byly dány jako dar i další předměty potřebné pro vyučování, byly to hlavně mapy, sbírky nerostů a další potřeby pro výuku přírodních předmětů. Škola pokračovala v tradici nadace Jana Hájka, peníze dostali čtyři chlapci. Začal se taky řešit problém s místem pro školu, místní farář Matěj Layer škole věnoval část zahrady kostela.

Třetí školní rok 1922/23 se pokračovalo ve stejných aktivitách jako loni, mimo výuky se škola snažila rozšířit pomůcky a knihy v knihovně. Byla zde zastoupena jak beletrie, tak i učebnice pro chudé žáky. Ve sbírkách a pomůčkách se našly předměty ze zahraničí: kamínky se stopami zlata z Kalifornie, kokosové ořechy, ale i předměty, které byly potřeba k výuce jako například odstředivý stroj nebo stojany na malování. Děvčata ze školy spolu se svými spolužačkami z lidové školy a obecné školy se složily na koupi šicího stroje, zbytek částky doplatila místní školní rada. Pedagogický sbor také více začal dbát na kontakt s rodiči, ve škole pro ně byly uspořádány dvě besídky a jedna schůzka se sborem. Mimo besídek pro rodiče se škola věnovala i hraní divadla pro veřejnost. Učitelé s kolegy z dalších miličínských škol pořádali přednášky na nejrůznější témata pro veřejnost. Přednášelo se o očkování, historii, cizině, vzdělání, nebo o literatuře.

Ještě, než usedli žáci do školních lavic, bylo zastupitelstvo obce a školní rada „na koberečku“ v Táboře, kde vysvětlovali, proč škola zatím nemá vyhovující prostory, které byly podmínkou pro otevření. A bylo jim uloženo, aby sjednali nápravu. Ředitelem školy se stal Josef Švec. Škola se proměnila na smíšenou školu z dřívější chlapecké s dívčí koedukací. Počet dívek se však v každém ročníku držel na nižších číslech než počty chlapců. Začal se zvedat počet dětí, které do školy přicházely ze sousedních školních obcí. Chlapci na jednu z besídek vytvořili malé loutkové divadlo. Na škole se tento rok podařilo vytvořit kreslírnu, která však pro nedostatek tříd sloužila i jako běžná třída. Tento rok se hodně investovalo do chemického vybavení, zakoupeny byly chemikálie i kahany. Dalšího rozšíření se dočkala i knihovna, která byla rozdělena na žákovskou a učitelskou část.

Školní rok 1924/25 začal jako každý střídáním učitelů. Zástupcem ředitele se stal Ludvík Traxler, ale už v lednu byl jmenován ředitelem. Z obecné školy přešli Marie Pfeiferová, František Štefl, který již na škole učil náboženství a loni příchozí František Haupt. Ženské práce a dívčí tělocvik vyučovaly učitelky z obecné školy. Školní rok probíhal v obvyklém rytmu. Stále se držela tradice hraní loutkového divadla, kterou zavedl Ludvík Traxler. Také pokračovaly schůzky s rodiči, kdy rodiče dostali informace o prospěchu svých dětí, ale i další zprávy. Spalničky uzavřely na podzim nejen obecnou školu, ale i měšťanku. Ke konci roku se

žáci rozjeli se svými učiteli na památky, ale poslední výlet konala společně celá škola na Kalvárii, kde bylo nově zřízeno výletišť. Samozřejmě výlet doplňovaly básně, oslavné písně a tance.

Počet dívek na škole se výrazně zvednul v roce 1925, kdy bylo zapsáno ke studiu 31 dívek a pouze 19 chlapců. Na škole byl zřízen Dorost Československého Červeného kříže, do dorostu se přihlásili všichni žáci školy. Škola na Vánoce uspořádala besídku spojenou s rozsvícením stromečku. Děti se navzájem podarovaly dárky. V únoru bylo ve škole zavedeno rádio, žáci po skupinách chodili poslouchat vysílání. Instalaci rádia doplnila přednáška od Jiřího Kraupnera. Už druhým rokem se celá škola vydala na pohřeb spolužáka. Minulý rok po dlouhé nemoci zemřela Anežka Řihová z Mitrovic. Tento školní rok se žáci loučili s Janem Jankovským, kterého zabil při hře na Kalvárii špatně upevněný kámen u jednoho ze zastavení křížové cesty. V čase Velikonoc se konal den Červeného kříže, ale jeho program byl spíše velikonoční. Po Velikonocích zasáhla školu další smutná událost. Zemřel ředitel obecné školy Jan Smrčka. Ludvík Traxler po něm převzal ředitelskou pozici. Po 22 letech odešel z Miličína učitel František Štefl.

11.3 Obecná škola a Měšťanská škola v Miličíně

Poté, co se školy dostaly pod jednoho ředitele, začaly se některé aktivity jako například slavení významných dnů konat společně pro obě školy, v obecné škole se objevily nové věci známé z měšťanky. Žáci obecné školy tak poprvé uspořádali vánoční besídky nebo se zúčastnili loutkového představení nebo vycházky na Kalvárii. V dalších letech všechny zmíněné akce pokračovaly. Vánoční besídky s rozsvícením stromečku byly zakončeny rozdáváním dárků pro všechny děti. Výlety na Kalvárii se změnil na dětské dny. Na konci školního roku se i část dětí z obecné školy dočkala výletů, na které jezdily děti z měšťanské. Menší děti navštívily okolí, ale větší se jely podívat do Roudného nebo do Votic. V lednu se opět ve škole objevila chřipka.

I další rok pokračovaly školy v tomto režimu, všichni žáci si nově začali připomínat svátek matek, mezi oživení běžné školní docházky jednoznačně patřila přednáška bývalého zlatokopa z Austrálie českého původu doplněná promítáním obrázků. V tomto roce se také konala porada obecných škol, z nichž chodily děti do měšťanky. Hlavní téma porady byla jednotná klasifikace a úroveň vzdělání.

Ve školním roce 1928/29 se největší školní slavností stala ta k výročí republiky. Oslava byla veřejná a předcházela obecní slavnosti, které se také školní děti zúčastnily. Ani v tento den nemohlo chybět loutkové divadlo, které bylo pod vedením starších dětí. V prosinci se hlavně

na obecné škole rozšířily příušnice. V lednu udeřily velké mrazy a děti přicházející do školy ze vzdálenějších míst měly velké problémy do školy dojít. *Děti do školy přicházely omrzlé a musely býti ve škole ošetřovány.*⁴³ Později se do školy vůbec nedostaly kvůli závějím. Třídy tak zely prázdnou, protože v nich sedělo 8 až 10 žáků. Nakonec v půlce února přišlo nařízení o mimořádných prázdninách. Další školní rok se poprvé ve škole slavil den sv. Václava. Loutkové divadlo bylo tak oblíbené mezi dětmi, že vznikl kroužek, který vedl František Haupt. Na konci zimy udeřila epidemie spalniček. Velká školní slavnost se konala k výročí 80. narozenin prezidenta Masaryka. Oslava byla veřejná a žáci na konci dostali brožury o životě oslavence. Na konci roku se konala v Miličíně porada učitelů obecných škol z Miličina, Hoštic, Malovic a Petrovic. Ve školním roce 1930/31 vzniklo na škole rodičovské sdružení, jeho hlavním přínosem bylo obnovení vaření polévek pro chudé děti a děti nepocházející z Miličina. Polévky se vařily několik dalších let. Nově byl zaveden poslech školního rozhlasu, který vysílal každý pátek. Vánoce v roce 1931 byly pro některé chudé žáky veselejší, jelikož Dr. Emanuel Slabý věnoval místní škole peníze na koupi bot a oblečení pro 33 žáků. Dr. Slabý vánoční příspěvky na oblečení začal posílat pravidelně v dalších letech.

Školní rok 1932/33 začal s větším počtem dětí než v minulých letech, do 4. třídy by chodilo 78 dětí, bylo tedy potřeba opět obnovit 5. třídu. Nová třída se už do budovy školy nevešla, místo našla v tělocvičně místních sokolů, kteří se museli z radnice vystěhovat. To byl impuls k výše zmíněné stavbě sokolovny. Žáci po několika letech obnovili hraní divadel pro veřejnost. Opakovaly se charitativní akce z minulého roku, dr. Slabý věnoval peníze na oděvy a stejně tak se vařily polévky pro děti. V lednu a únoru 1934 nejen, že ve škole se děti nakazily několika různými nemocemi, ale navíc opět některé děti nemohly díky sněhovým závějím dorazit do školy. U několika dětí byla zjištěna zduřená štítná žláza, děti se léčily jodovými tabletami.

V roce 1935 byly do školy zakoupeny tři psací stroje, na předmět psaní strojem se přihlásili všichni žáci třetího ročníku měšťanské školy. Na podzim onemocněly chřipkou a angínou nejen děti, ale i část učitelského sboru. Pro ředitele Ludvíka Traxlera se stalo toto onemocnění osudným, v lednu předal vedení školy svému zástupci a odjel se léčit do Poděbrad. V únoru se utopila Vlasta Vrtišková, když si se spolužačkami šla hrát na zamrzlé koupaliště. V březnu zemřel po návratu domů ředitel Traxler. Na jeho místo nastoupil do té doby jeho zástupce Pavlík. Pavlík vedl školu až do konce druhé světové války, kdy byl zastřelen v Nové Vsi.

---

⁴³ Kronika obecné a měšťanské školy v Miličíně, 1920-1936, strana 90., uložena ve Státních okresních archivu v Benešově.

11.4 Živnostenská škola pokračovací

Živnostenská škola pokračovací byla založena v Miličíně v roce 1899. Povinně do ní chodili všichni učni od 14 do 16 let. Vyučování začínalo 1. října a končilo 30. dubna. Vyučování se později prodloužilo na deset měsíců. Předsedou školního výboru byl Čeněk Kraupner. Na škole se studenti učili tyto předměty: kreslení, rýsování, písemnosti, počty, kalkulaci, účetnictví a občanské nauce. Na škole učili učitelé z občanské i měšťanské školy. Výuka probíhala jen několik dnů v týdnu: v pondělí, úterý odpoledne a v neděli dopoledne. Od roku 1931 se učilo ve čtvrtek a v neděli. Více byli zastoupeni chlapci než děvčata. Na školu chodilo okolo 50 žáků. Ve 30. letech se počet žáků snížil.

11.5 Lidová škola hospodářská

Tato škola byla založena v roce 1920. Stejně jako živnostenská škola byla i tato škola dvouletá, určená pro žáky od 14 do 16 let. Učilo se na ní ve čtvrtek celý den a v neděli dopoledne. Škola vlastnila pozemek u kostela, kde měla zahradu a sad. Tuto zahradu využívala i měšťanská škola. Předsedou školního výboru byl Jan Poustecký. Předměty opět vyučovali učitelé ze dvou škol v Miličíně, ale i další lidé z Miličina například doktor Toužimský nebo Zdeňka Voráčková. Studenti se učili předmětům obecně hospodářským, zdravotě, zahradnictví a stejně jako studenti ze živnostenské školy písemnostem, počtům, obchodní nauce a občanské nauce. Dívky měly dva speciální předměty vychovatelství a šití oděvů. Na škole studovalo více dívek než chlapců. Jejich počet se pohyboval okolo 40 studentů. Stejně jako na živnostenské škole i lidová škola hospodářská zaznamenala úbytek žáků ve 30. letech. To znamenalo zrušení jedné třídy a škola se otevírala jednou za dva roky. Škola konala exkurze na velkostatky v Záhoří, v Petrovicích a Měšicích.

11.6 Miličínská knihovna

Děti i dospělí si mohou v Miličíně půjčovat knihy od roku 1881. Knihovna tehdy sídlila v domě Františka Červencla. On a jeho přátelé Hynek Laubendorf a Jan Hubert věnovali své knihy obci a stali se tak zakladateli knihovny. Knihovna fungovala obdobně jako dnešní knihovny, knihy byly půjčovány členům, jejichž povinnost byla zaplatit členský příspěvek. Později se knihovna přestěhovala do jedné z místností na radnici, kde se platilo přímo za půjčení knihy. Od roku 1904 odpadly veškeré příspěvky. Přidělená místnost na radnici byla v předsálí sokolské tělocvičny, ale místo moc neprosplávalo knihám. V roce 1927 se knihovna dočkala nové místnosti ve stejné budově. V budově radnice knihovna sídlí do dnešních dnů. Dlouholetým knihovníkem od roku 1913 byl učitel, později řídící učitel, Václav Voráček. V meziválečném období byla knihovna otevřena každý čtvrtek. V zimních měsících byla otevřena čítárna ve

škole v neděli odpoledne, lidé si zde mohli přijít přečíst hlavně časopisy. Výběr byl docela rozsáhlý od novin jako Lidový deník nebo Národní politiku, přes Český jih a odborné časopisy až po ženské časopisy jako byly Listy paní a dívek.

11.7 Škola v Petrovicích

11.7.1 Škola v Nové Vsi u Mladé Vožice

Školáci a školačky z obce Petrovice se vlastní školy v obci dočkali až v roce 1927. Do té doby museli docházet do školy v Nové Vsi. Školu v Nové Vsi už před válkou trápil nedostatek místa. Do školy chodilo většinou okolo 250 žáků do tří tříd. Chodily sem děti z obcí Nová Ves a Petrovice.

Během války se děti zapojovaly do různých sbírek jako například sbírka listů, oblečení, vlny či kovů. Děvčata sama zhotovovala pletené či papírové výrobky. Slavily také svátky a narozeniny členů vládnoucí rodiny a nastoupení nového panovníka Karla I. Ne vždy se však muselo do školy, někdy děti šly místo do lavice na pole. Stalo se tak poprvé po žádosti Karla Bachracha. Pomáhat s podzimními pracemi šly děti od deseti let. Později už povolení přišlo od okresní školní rady. A jak si stěžují učitelé na stránkách kroniky: *čímž značně trpěla nejen docházka školní, ale i prospěch a chování žactva.*⁴⁴ Děti zůstávaly doma i kvůli nemožnosti topení ve škole. Na začátku války děti trpěly spálou a na úplný závěr války v říjnu většina dětí a celý pedagogický sbor onemocněly chřipkou.

Velké změny přišly s podzimem 1918, už 28. října byla budova školy vyzdobena národními barvami. O pár dní později 5. listopadu se konala velká slavnost ve škole, která oslavovala události posledních dní. Akce se zúčastnili zastupitelé obcí Nová Ves i Petrovice.

Nově se slavily svátky do té doby neznámé, naopak již děti nerecitovaly ke svátku císařovny Zity a jiných členů rodiny, ale slavily se narozeniny prezidenta, Komenského, oslava Husa a jiné významné dny pro nový stát.

Učitelé občas děti vzali na nějaký výlet do okolí. Děti tak mohly navštívit hrady Šelemberk, Kozí Hrádek, města Tábor a Mladou Vožici nebo zlatonosný důl Roudný.

Epidemie chřipky a příušnic zasáhla školu ještě v roce 1922 v lednu a únoru. Škola musela být po dohodě s lékařem uzavřena. Na podzim téhož roku se zase objevily spalničky. V prvních letech po válce se také zmenšil počet dětí nastupujících do prvního ročníku školy.

---

⁴⁴ Školní kronika Nová Ves u Mladé Vožice 1900-1950, strana 42, uložena ve Státním okresním archivu v Táboře.

Ve školním roce 1923/24 čekala přespolní žáky velká změna. Ve škole přibyly nové předměty: občanská nauka a ruční práce pro chlapce a dívky měly nově nauku o domácím hospodářství. Proto se musel změnit začátek první hodiny, která dříve začínala v devět hodin. Nyní to bylo o půl hodiny dříve. V tomto roce se opět jednalo o nové školní budově, která by byla prostornější, v obci nebyly finanční prostředky. Obec Petrovice tedy zažádala o zřízení vlastní školy, jelikož škola v Nové Vsi již nevyhovovala. Školní rada v Nové Vsi a zastupitelé Nové Vsi a Horní Stříteže slíbili postavit novou budovu do dvou let, pokud nebudou mít Petrovice vlastní školu. Od 1. listopadu 1923 zahájila vyučování lidová hospodářská škola. Ve škole se učilo v neděli a ve čtvrtek.

Spor o novou školu v Petrovicích začal gradovat v dalším roce. Obci Petrovice bylo povoleno zřídit školu pro svou obec. Proti tomu samozřejmě Nová Ves protestovala a podala odvolání na ministerstvo školství. Ministerstvo školství odvolání zamítlo. Obec Nová Ves, která se nyní rozdělila na dvě obce Novou Ves a Zhoř, se se zamítnutím nesmířila a opět podala odvolání k zemskému správnímu soudu.

Další školní rok 1925/26 došlo ke zklidnění situace. Zamítnutí odvolání Nové Vsi totiž přišlo až následující školní rok v prosinci 1926. Školní rok 1926/27 byl tedy posledním celým školním rokem, kdy děti z Petrovic navštěvovaly školu v Nové Vsi.

11.7.2 Škola v Petrovicích

První dny školního roku 1927/28 děti z Petrovic ještě chodily do školy v Nové Vsi. To se však 26. října změnilo, toho dne totiž byla otevřena škola v Petrovicích, mnohým tak odpadla dlouhá cesta do školy, jiným se o hodně zkrátila. Nejen děti měnily školu, ale i jejich učitel František Kolář, který děti do té doby učil v Nové Vsi.

11.8 Škola v Malovicích

Dějiny školní výuky v Malovicích začínají rokem 1830, kdy do obce několik občanů pozvalo učitel Josefa Spintbuba. Malovice v té době neměly ani budovu, ve které by se vyučovalo, proto se učilo v jednom domě, kterému se dlouho ještě říkalo „V Žákovně“. Oficiální otevření školy nastalo až dva roky po začátku vyučování, to už v Malovicích učil Emanuel Kacál. Učilo se v různých domech a do roku 1868 se zde vystřídal několik učitelů, z nichž nejdéle učil zdejší děti František Plachý. V roce 1868 byla škola uzavřena. A děti se rozptýlily do škol v okolí, z Malovic děti chodily do Nové Vsi.

Ne však na dlouho, po třech letech se opět začalo vyučovat. Problém však dělala neexistující školní budova. Inspektorům se stav školy nelíbil a místní školní rada byla vyzvána k nápravě

situace. Stavba první školní budovy začala v červnu 1876 a skončila v říjnu, za budovu obec zaplatila 5 109 zlatých. Nová budova však nespĺňovala očekávání, materiál, ze kterého byla postavena, nebyl kvalitní, a to sebou neslo problémy s vlhkostí. S novou školou se Malovice dočkaly i učitele s patřičným vzděláním. Do školy v roce 1883 nastoupil František Klek, který nahradil bývalého učitele Matějovského, který byl vyučený švec. Po jeho odchodu se učitelský sbor rozšířil o učitele Jana Soukupa a poprvé i o industriální učitelku. V této době školu navštěvovalo v průměru okolo 55 žáků. Nejdéle na škole působil František Čikan, který zde učil 17 let do roku 1923. S místními si však moc dobře nerozuměl, stejně jako se svojí rodinou, děti tak místo psaní a čtení vařily obědy pro pana učitele. Po něm nastoupil Jan Příbyl.

Před i v průběhu první světové války se počet dětí ve třídě stále pochyboval okolo 40 až 50. Hned první rok války se děti musely vyrovnat s několika problémy, jednak to byl odchod členů rodiny na frontu, navýšení povinností doma, ale i s nemocí. Mezi dětmi se rozšířila spála, která si vyžádala i jednu dětskou oběť. Mimo to školu trápil nedostatek vody, protože voda ve školní studni se kazila a zapáchala i po několika čištění. Jinak školní rok probíhal tak jako vždy se svými slavnostmi v kostele, či oslavami vládnoucího rodu. Stejně jako děti v okolí sbíraly a tvořily, i v Malovicích probíhaly různé sbírky a výroba oblečení, které měly pomoc vojákům na frontě. Děti na počest vítězství nad Černou Horou zdobily školu nebo při nástupu nového panovníka Karla. Naopak držely smutek při úmrtí jeho předchůdce. V roce 1917 donutil nedostatek paliva k topení zavřít školu na celý měsíc březen. I poslední rok války si děti užily delší prázdniny, škola byla zavřená od půlky února do začátku dubna. Během války se snížil počet dětí docházející pravidelně do školy, to se odrazilo na jejich známkách. Děti, především ty starší pomáhaly doma i na poli.

Školní rok 1918/1919 začal chřipkovou epidemií, rodiče neposílali děti do školy, a nakonec byla škola úplně zavřená, jelikož se nakazil i učitel. Děti tak slavily vznik republiky ve škole se zpožděním, jelikož se znovu učilo až od 5. listopadu. Brzy však vyučování opět skončilo pro nemoc učitele. Místo něho dorazila posila z Oldřichova učitel Čeněk Charous, který sám také onemocněl v únoru. Ke konci školního roku ještě děti, už tak vysílené po chřipce, napadly neštovice a zákožka svrabová.

První poválečný rok ve škole nezačal zrovna nejlépe. Nejenže děti pomáhaly rodičům „dobývat“⁴⁵ brambory, ale především se rozhořel spor mezi učitelem Čikanem a obcí. Ve sporu šlo o uhlí, škola se musela zavřít v listopadu pro nedostatek topiva. Uhlí, které obec dostala

---

⁴⁵ Slovo dobývat brambory se v kraji používá místo slova vybírat.

mělo být přiděleno přednostně škole, ale to se nestalo a náprava byla provedena až v lednu. Učitel za to obviňoval především starostu obce. Obec zase tvrdila, že uhlí nejde do školy, ale do bytu pana učitele. Otevřena byla opět až v lednu. Ke konci roku učitel Čikan opět onemocněl. Děti poprvé vyslechly přednášku o významu Jana Žižky a Jana Husa, jehož oslavy se budou po několik let v obci konat.

Následující školní rok se velmi podobal minulému, co se týká topení. Škola opět na podzim neměla dřevo ani uhlí, a tak děti zůstaly doma. O tom, že se situace nelíbila rodičům, svědčí fakt, že začali dávat své děti do vzdálenějších škol, které však fungovaly, většinou do Miličína. Každý rok se objevily děti, které chodily jinam, ale tento rok bylo číslo největší. Škola poprvé slavila všechny svátky nového státu, od dne vzniku, přes narozeniny Komenského až po Husovy oslavy, které se další roky opakovaly.

Ani školní rok 1921/1922 nepřinesl lepší časy pro místní školu. Konflikty mezi učitelem a především místní školní radou, ale i ostatními obyvateli, trvaly dále. Tentokrát se spor rozhořel kvůli opravě školy, dle učitele Čikana byla oprava nedostatečná. Další roztržku vztahů měl vyvolat výskyt vztekliny v obci.

Situace, kdy se děti nemohly chodit do školy, se opakovala i v prosinci 1922 a v prvních měsících roku 1923, tentokrát za vzniklou situaci nemohly dospělí a jejich hádky o dříví, ale počasí. V prosinci a lednu se děti docházející do školy nedostaly do třídy díky sněhu a v únoru naopak sníh začal tát a rozvodily se potoky. Na jaře se ve škole rozšířila chřipka. Tento školní byl poslední rok učitele Čikana, který odešel do penze.

Novým učitelem se stal Jan Příbyl a s ním se radikálně změnil vztah obce a školy, který se v mnohém zlepšil. Změna byla viditelná například tím, že obyvatelé začali chodit do školy na státní svátky, kdy děti recitovaly a zpívaly. Nově se také ve škole pro obyvatele začaly pořádat besídky nebo dětská divadla. To se stalo popudem pro místní, kteří začali mezi sebou vybírat peníze na jeviště. S novým učitelem se začala nově vyučovat tělesná výchova. V druhém roce jeho působení byla škola vykradena. Už za jeho předchůdce začal škole svými malými dary vypomáhat Šalamoun Vogel. Později se stal dalším sponzorem školy Oldřich Turek.

V září roku 1925 nastoupil do Malovic Vojtěch Prošek, ten však v Malovicích neučil ani jeden celý rok. Jan Příbyl byl tento rok v Miličíně, ale při absencích učitele Proška se vracel do Malovice, nakonec se vrátil zpět na školu v Malovicích natrvalo. V roce 1926 s dětmi upořádal besídku k výročí postavení budovy školy. V dalším roce dětská divadla vydělala na pořízení nové tabule. Přelom roku 1928 a 1929 přinesl mrazivé počasí. *Děti z Kahlovic a Chlistova*

*chodily v ten čas málo do školy, a ty, které přišly, plakaly, že je zebou ruce a nohy. A ve třídě se neohřály, neboť nebylo možno tak silné mrazy topením zdolati.*⁴⁶ Děti nakonec byly cest na chvílku ušetřeny, jelikož byly vyhlášeny prázdniny. Na konci roku děti navštívily Tábor. A také vítaly prezidenta Masaryka v Miličíně. Další rok mohly nejen děti, ale i jejich rodiče slyšet hlas prezidenta, stalo se tak v den výročí úmrtí svatého Václava a v den 80. narozenin Masaryka, kdy učitel Příbyl přinesl do školy své rádio. V následujícím školním roce půjčoval učitel škole rádio vždy v pátek, kdy rozhlas vysílal pro děti. Byl to pro něj také poslední rok, kdy působil v Malovicích. Příbyl na vlastní žádost odešel znovu do nedaleké školy v Miličíně, kde bydlel s rodinou.

Ve školní roce 1931/1932 nastoupil na volné místo učitele Alois Slaviček. Část dětí vstoupila do Dorostu Československého kříže. Ve škole se objevil záškrt, ale onemocnělo jen pár dětí. Slaviček působil v Malovicích jen rok a v září 1932 přivítal děti ve škole Karel Klíma. Hned první rok byl založeno rodičovské sdružení a také pokračovala tradice dětských besídek, kam opět zavítali i někteří rodiče. Přes prázdniny se školní budova po letech dočkala opravy a také byla rozšířena školní zahrada. I v dalším školním roce zůstal učitel Klíma v Malovicích. Z příspěvků rodičovského sdružení se začaly v zimních měsících vařit polévky pro děti z chudších rodin a také pro děti mimo Malovice. Nejvíce přispěli na jídlo rolníci Adam a Přenosil z Chlistova. Ve škole se ze závažnějších onemocnění objevila spála a spalničky. Přes prázdniny roku 1934 se pracovalo na škole, především na školním nábytku, který byl znovu natřen. Slavnost, která se konala k 85. narozeninám T. G. Masaryka byla v roce 1935 jiná než v předchozích letech. Každý rok děti slavily ve škole, tentokrát však děti po slavnosti ve škole čekala ještě jedna, ta se uskutečnila s nově vzniklým sborem dobrovolných hasičů. Speciální besídka se dočkaly i maminky žáků ve škole, protože se poprvé slavil den matek. V březnu se rozšířila chřipka, byly proto vyhlášeny prázdniny na týden. Další školní rok přibyly k oslavám ve škole nově narozeniny prezidenta Beneše. Tento rok se opět objevily spalničky, které zasáhly téměř všechny děti. V roce 1938/1939 se také někteří žáci nemohli účastnit vyučování, důvodem byla nemoc, ne však dětí, ale dobytka, která se rozšířila v okolí a děti ze zasažených oblastí nemohly chodit do školy. Až do začátku války byl učitel Karel Klíma.

11.9 Dětství na České Sibiři

Děti na České Sibiři samozřejmě netrávily veškerý svůj čas jen školou. Doma musely pomáhat často již od malička. Starší děti hlídaly své mladší sourozence, pásly husy, kozy nebo jiná

---

⁴⁶ Malovice: Kronika obecné školy 1925-1940, strana 17, uložena ve Státní okresním archivu Benešov.

zvířata, které byly v domácnosti, pomáhaly s dřívím, nebo s nošením vody. Čeněk Habart ředitel školy ve Voticích viděl důsledky těžké práce především u chudých dětí takto: *Práce duševní a jemnější práce perem, tužkou vypadají u nich také tak nemotorně jako a hrubě, jako práce, které jsou nuceny konati na místě dospělých. Ruka jejich je těžká při psaní, nemotorná při kreslení, vkus nevypěstěný.*⁴⁷

Dětství nebyla jen práce, děti si vždy našly chvíli po škole nebo na pastvě, aby si zahrály nějakou hru nebo se šly vykoupat do rybníka či na miličínské koupaliště. Podle Habarta patřily mezi nejoblíbenější hry kuličky, které se ve 20. letech již prodávaly v mnoha barvách a byly i z různých materiálů. Stejně tak dříve nedostupný míč byl po první válce již běžnou součástí dětských her. Dále si děti hrály s fazolemi, knoflíky nebo děvčata s kamínky. Tyto hry měly několik variací. Často se děti při nich honily, trénovaly přesnost nebo si jen tipovaly, kdo má daný předmět nebo roli ve hře. Učitel Příbyl z Malovic si všiml na přelomu 20. a 30. let dalších her například na zloděje, na medové hrníčky, na ptáky nebo na koníčky. Oblíbená byla stále říkadla při hrách, především u těch, které se hrály v kruhu a byly založeny třeba na zapamatování (například hra Na zahradníka).

Děti v Miličíně se mohly na začátku 20. let pobavit i jinými způsoby. Výše zmiňované loutkové divadlo bylo jedním povyražením. Mimo divadla děti mohly v roce 1919 také vyzkoušet jinou atrakci v Miličíně. Kolotoč. Kolotoč byl zakoupen z peněz spolků a měl sloužit k vydělání peněz na spolkový dům.

Učitel Příbyl z Malovic se v monografii školy snažil zachytit vztahu rodičů k dětem. Podle něho největší lásku k dětem viděl většinou u rodin, která nebyly až tak početné. Početnější rodiny často dávaly mladší děti na starost svým starším sourozencům, jak to popisoval i učitel Habart. Většinou konstatoval, že rodiče mají své děti rádi.

Dále si všimal také nejrozšířenějších jmen, která děti dostávaly ve 20. letech. Pro chlapce to byly jména: Josef, František, Antonín, Karel a Ladislav. Mezi děvčaty byly oblíbenější jména: Anežka, Antonie, Marie, Jana, Milada, Anna, Františka a Josefa. Často se tedy jednalo o jména odvozená z mužských jmen. Děti jako i v dnešní době dokázaly vytvořit na jména krátké i delší básničky. Některé byly vtipné, některé posměšné a některé dokonce až vulgární.

---

⁴⁷ HABART, Čeněk: Sedlčansko, Sedlecko a Voticko, díl třetí, Sedlčany 1995, strana 245.

12. Spolkový život

Spolkový život je pro Českou Sibiř velmi důležitý prvek. Je to důležitý kus mozaiky, který se utvářel od 19. století a bez něhož by nebyl život ve zdejších kraji úplný. Asi nejvíce jsou zastoupeny sbory dobrovolných hasičů, těch zde najdeme několik. Stejný trend lze najít až na malé výjimky na celém Podblanicku. Na České Sibiři není a nikdy nebylo výjimečné, že jeden člověk je současně členem několika dalších spolků.

12.1 Spolkový život v Miličíně

Už v 19. st. století se v Miličíně probudil spolkový duch. Mezi profesní spolky patřil Živnostensko-řemeslnický založený již v roce 1852, později se nazýval Spolek smíšených živností, Spořitelní a záložnický spolek farní osady miličínské „Kampelička“ (1898) a Hospodářský spolek, který fungoval mezi lety 1895-1922. Od roku 1883 existoval Spolek vojenských vysloužilců. Dále působili ochotníci, jejichž počátky spadají do roku 1875, o tři roky později se v obci nacházejí dobrovolní hasiči, lze tu však také najít Pěvecko-hudební jednota Malát (po válce omezila svou činnost a v roce 1935 se rozpadá) a Svatomikulášské bratrstvo a také Ústřední Matici Školskou. Svatomikulášské bratrstvo může znít trochu tajemně, ale v Miličíně se pod tímto názvem skrývají tradiční postavy českých Vánoc, Mikuláš a jeho družina, která tradičně obdarovává děti v adventním čase.

12.1.1 Spolek vojenských vysloužilců

Spolek vojenských vysloužilců měl především sociální úkol, podporoval v době onemocnění vysloužilce z řad rakousko-uherské armády. Podmínkou pro podporu bylo členství ve spolku. Členové platili příspěvky. V roce 1905 spolek změnil název na Spolek podpůrných vysloužilců v Miličíně. Za války byl spolek rozpuštěn z důvodu, aby se nemusel stát válečným sborem. Poslední schůze se konala v lednu 1915.

Naopak po válce vzniká v Miličíně Družina československých válečných poškozených a invalidů.

12.1.2 SDH Miličín

Historickým mezníkem pro miličínské hasiče je rok 1878, kdy byl založen dodnes fungující sbor. Zajímavé však je, že v Miličíně měli dříve hasičskou stříkačku než prvního dobrovolného hasiče. Obec Miličín totiž vlastnila požární vybavení, které v případě požáru použil ten, kdo se k němu dostal nejdříve.

Sbor byl založen 14. dubna 1878, další schůze se odehrála o čtyři dny později, zde byly vyřešeny organizační otázky, především cvičení mužstva. Sbor začínal svou existenci s 21 členy. Hasiči měli v obci podporu a rychle se jim dostalo dostatečně velkého obnosu peněz na pořízení nejen potřebného vybavení. V červenci 1883 byl slavnostně vysvěcen prapor. Od tohoto roku patřil sbor k votické župě, ne však na dlouho, jeho novou župou se později stává Tábor. Novou stříkačku si hasiči zakoupili po několika letech šetření v roce 1893. Sbor se v této době rozrostl a měl již 54 členů. Nová stříkačka pocházela ze Smíchovského závodu, přispěla na ni obec, sbor a zemský výbor. Jelikož stříkačka dorazila v zimě, musela se slavnost svěcení přesunout na lepší počasí.⁴⁸ Slavnostní svěcení se odehrálo v dubnu za účasti okolních sborů dobrovolných hasičů (Smilkov, Chotoviny a Prčice), ostatních spolků z města a představených města. O tři roky později se Miličín dočkal i první hasičské zbrojnice. Hasiči nejen chránili obyvatele před požárem, ale přes dlouhé zimní měsíce se snažili i vzdělávat, k tomu si v roce 1905 zřídili čtenářský kroužek. Poslední velká slavnost před vypuknutím první světové války, byla v roce 1908, kdy sbor oslavil 30. let od svého založení.

Hasiči měli před válkou 58 členů aktivních, dále 8 čestných a 38 přispívajících. V prvním roce války hasiče zaměstnalo několik požárů. Roku 1915 si hasiči pořídili novou stříkačku, do konce války se neobjevil žádný oheň, tak nová stříkačka nebyla využita. V tomto roce ještě vykonávali obvyklé činnosti, o rok později však nedostatek mužstva znamenal omezení běžných aktivit. Válka neumožnila oslavy 40. výročí od založení. Sbor na konci války měl více aktivních členů než před ní a to 68. Hasiči vytvořili místní národní stráž na konci války.

Po válce se sbor navrátil ke své obvyklé činnosti, která zahrnovala ochranu obyvatel a jejich majetku především před požáry, ale také cvičení, návštěvy sjezdů a jejich pořádání, organizace kulturních podniků jako plesy či divadla, účast na pohřbech a slavnostech a také vzdělávání se.

První požáry se v objevily po válce v roce 1919 na podzim. První požár se podařilo uhasit v Miličíně. Ke druhému v Mezně místní požárníci nedojeli, jelikož se při projíždění zatáčkou v Lažanech na návsi převrhla stříkačka, zranění byli dva členové sboru.

Následující rok byl naplánován v Miličíně okrskový sjezd, první termín zmařilo počasí, o týden později 18.7. se však uskutečnil. Sjezd navštívili okolní sbory.

Dva požáry vypukly v Miličíně první květnový den roku 1923, kdy bylo pracovní volno, proto se první požár podařilo brzy uhasit. Ke druhému ani hasiči povoláni nebyli. Rok nato slavili

---

⁴⁸ V době přivezení stříkačky do železniční stanice Sodoměřice, udává kronika přes dva metry sněhu v Miličíně. (První pamětní kniha města Miličina, strana 15.)

hasiči neobvyklé 46. výročí fungování sboru, při něm bylo rozdáno šest diplomů za 25 let služby. Na slavnost přijeli hasiči z Votic, Ješetic, Mitrovic a Petrovic. Nechyběla obvyklá cvičení se stříkačkou, žebříky a sekyrkami. Večer byl zakončen zábavou.

Velkým rokem pro sbor byl rok 1926, kdy si místní hasiči zakoupili vůbec první motorovou stříkačku. Jednání o ní se vedly již od roku 1922. Stříkačka se kupovala na úvěr, za který ručila obec Miličín i členové sboru. Slavností předání stříkačky se uskutečnilo 18. července, ale první nasazení stříkačky při požáru bylo až 21. listopadu v Miličíně. Mimo Miličín, sbor pomáhal s hašením ohně v Žibkově, Třetuželi a Mitrovicích.

O rok později bylo požárů méně, hasiči se vydali jen na pomoc do Mitrovic a Petrovic. Spíše se věnovali kulturním akcím. Pod záštitou hasičů se konaly tři plesy a sbor sehrál v přírodním divadle na Kalvárii nacvičenou hru.

Rok 1928 byl z pohledu slavností náročným rokem, hasiči se účastnili několika slavností doma i v okolí, ale také sami slavili 50 let od založení. Slavilo se nadvakrát, první oslava v komornějším duchu byla slavnostní schůze, kam pozvali zástupce obce, spolků a poslance Křemena z Německého Záhoří. A druhá mnohem větší byla spojena s akcí pro celou župu, hasiči se stali pořadateli Župního hasičského sjezdu dne 15. července. Ve škole byla otevřena výstava o historii sboru. Účastnilo se 400 hasičů ze župy. Průvod Miličínem vedla vojenská kapela, byly položeny květiny k památníku a nemohla chybět různá cvičení. Večer se konala zábava v hostinci U Šabatků.

Ani v roce 1929 si hasiči neodpočinuli. Mimo hasičských sjezdů v okolí, které navštívili, se dvakrát dostavili k požáru. O rok později to bylo pět požárů, z nichž jeden byl žhářský útok na stodolu starosty Šabatky. Ve sboru objevily první ženy jako členky samaritánského výboru.

Ve 30. letech začalo ubývat požárů, počet členů sboru se udržoval na vysokém čísle okolo 170 členů. Stále pomalu spláceli dluh za novou stříkačku u místní kempeličky. Požáry většinou vznikaly z nedbalosti nebo od blesků při bouřkách. Stále se však děly i žhářské útoky jako například ten z roku 1932, kdy Albín Zavadil zapálil dům svému synovi Josefovi ze msty a poté se zastřelil. Hořet začalo před půlnocí a jen díky náhodně projíždějícímu autu se podařilo rodinu zachránit.

Jelikož požárů ubývalo, sbor se mohl soustředit i na vzdělavatelskou a divadelní činnost, v roce 1934 uspořádal sbor den brannosti a na Kalvárii sehrál divadelní hru inspirovanou událostmi první světové války a československými legiemi.

Přes trvání světové války činnost divadelní či vzdělávací ustala, pokračovaly divadelní stráže nebo nově zřízené požární prohlídky na půdách. Při jednom cvičení v roce 1940 se rozbila stříkačka. Tím se Miličín a okolí ocitlo bez požární ochrany v době války. Na naléhání starosty Špačka se starosta sboru Ladislav Šabatka a Václav Petrůň vypravili do Prahy pořídit novou, na kterou si sbor musel půjčit 32 000 korun. Rozbitá stříkačka se poslala do Prahy na opravu. Mimo to hasiči konali noční hlídky. Později se k nim připojili i ostatní nehasiči z řad občanů.

Po válce hasiči neobnovili všechny své aktivity, ale objevily se nové výzvy, do kterých se pustili. Opět navštěvovali okresní soutěže, účastnili se brigád a pořádali kulturní akce. V 50. letech se mohli hasiči pyšnit novou stříkačkou PS 8. Později ji doplnila modernější PS 12, kterou má sbor dodnes. A také byl sboru přidělen hasičský automobil. Důležitá byla pro sbor také stavba hasičské zbrojnice na konci vesnice vedle fotbalového hřiště. Sbor se také zaměřil na výchovu mladých hasičů, se kterými se od 70. let 20. století účastní soutěže Plamen. Později měl sbor mimo dětského kolektivu i ženský tým.

12.1.3 Tělovýchovná jednota Sokol Miličín

Sokolové v Miličíně působí od roku 1902, kdy u založení jednoty stál Čeněk Kraupner a Josef Dvořák. Ze začátku členové cvičili především venku, později našli zázemí v přízemí radničního domu. Díky kresbám v kronice od Čenka Kraupnera je dochováno, jak první „sokolovna“ vypadala.

Sokolové během války hodně prořídli, většina aktivních členů byla na frontě a doma zůstali jen přispívající členové. V roce 1914 měl Sokol v Miličíně 40 členů. Za války se musela vyklidit tělocvična a čítárna na radnici, původně zde měla být nemocnice, nakonec vyklizené prostory sloužily jako skladiště obilí. Konec války oslavili sokolové spolu s ostatními občany pálením obrazů Habsburků na Šibeníku.

Pár měsíců po skončení války se opět mohlo začít cvičit v radničních prostorech. Členové Sokola se také vydávali znovu k odvodům, aby mohli bránit Slovensko, vstupovali do tzv. pluků „Stráže svobody“. Ve dvacátých letech se naplno vrhli do kulturní a sportovní činnosti. V Sokole cvičili jak dospělí, tak i dorostenci. Pořádali a sami jezdili na veřejná cvičení, která se odehrávala na venkovním hřišti, případně i jinde v přírodě. Ve dvacátých letech nebyla veřejná cvičení navštěvovaná tak, jak by si sokolové přáli. V roce 1925 kronikář Traxler připojuje o činnosti tuto poznámku: *Ačkoliv jednota čítá dosti značný počet členů, není činnost veliká, jak by býti měla.*⁴⁹ Roku 1927 jednota slavila 25 let od svého vzniku. Hlavní oslava se

---

⁴⁹ Tamtéž, strana 132.

26. července konala odpoledne na Kalvárii a na večer byl v sále hostince Františka Šabatky připraven propagační večírek, jehož cílem bylo získání nových členů. O rok později se členská základna moc nezvýšila, ale přesto i Sokol chtěl nějak přispět k oslavám tohoto roku, uspořádal proto okrskový sjezd, do Miličina přijelo 300 členů Sokola. S blížící se zimou se v Sokolu zrodila myšlenka na zřízení lyžařského odboru, než se však konal první kurz, tak sních roztál.

Ve třicátých letech se Sokol pustil do velké stavební činnosti. Prvním velkým podnikem bylo vybudování koupaliště V Nivách. Stavba koupaliště byla nápadem Čenka Kraupnera, který si od tohoto projektu sliboval zvýšení turistické atraktivity Miličina, jelikož nejbližší rybník vhodný ke koupání byl až v Horním Borku. Práce začala na podzim roku 1930. Obec pronajala pozemek Sokolů na 99 let za 1 korunu ročně. Na jaře roku 1931 bylo koupaliště připraveno k letní sezoně. Druhý stavební podnik souvisí s rokem 1932, kdy Sokol musel opustit svoje dlouholeté útočiště v radnici, kam se přestěhovala jedna školní třída. To velmi omezilo činnost jednoty, navíc se někteří členové raději věnovali fotbalu v nově založeném klubu S. K. Miličín. Sokol tedy zůstal v roce 1932 bez peněz, jelikož veškeré peníze byly investovány do koupaliště, a bez tělocvičny, s rozpadající se členskou základnou. Zasáhl zakladatel Kraupner, který v roce 1935 daroval jednotě pozemek. Stavba nové sokolovny však už nebyla jen sokolský projekt, stavbu řídila především rodina Kraupnerova, ale na stavbu se finančně složili a také na ní pracovali lidé z okolí. O stavbě sokolovny se podrobněji zmiňuje kapitola popisující Miličín ve 30. letech. Sokolovna byla slavnostně otevřena v roce 1938. V roce 1934 postavili členové Sokola lyžařský můstek na Kalvárii.

Kulturní akce, které Sokol pořádal, byly často besídky, jejichž program byl vyplněn hudebními a literárními výstupy, ale občas secvičili i divadelní hru. Pro lepší vzdělání členů se konaly přednášky a také výlety do přírody nebo do historických měst. Jednota odebírala několik časopisů. Sokolové také pořádali zábavy, plesy nebo šibřinky, maškarní plesy. Popis jednoho z roku 1935 zevrubně popsal Vojtěch Kraupner, nebo spíše popsal výzdobu, kterou zhotovil. Jednalo se o obrazy znázorňující nejen Miličín, ale poprvé i další místa z České Sibíře v zimě, na obrazech se však objevily fantastické prvky jako hrad na Kalvárii a princ s doprovodem nebo vyděšené prase skákající z nově vybudovaného lyžařského můstku před zraky rytíře z Blaníku kontrolujícího lva.

Za války byla v roce 1941 zakázána činnost Sokola. Sokolovna však byla využívána po celou dobu války.

Po válce se činnost Sokola hodně změnila, ke slovu přišel především fotbal, ale i další sporty jako hokej, volejbal nebo ping-pong. Dodnes se hraje v Miličíně především fotbal. Fotbalové hřiště bylo otevřeno v roce 1956. Problémy nastaly pro sokoly na počátku 21. století, sokolovna se v roce 2007 dostala do havarijního stavu. Sokolové se opět dostali do stejné situace jako kdysi jejich předchůdci, peníze na opravu nebyly a obec nemohla dávat peníze do soukromého majetku. Proto se využilo stejné možnosti jako ve 30. letech. A veřejná sbírka opět pomohla zachránit spolkový život. Na sbírku přispívali jak jednotlivci, tak spolky.

12.1.4 Spolek divadelních ochotníků

Ochotníci v Miličíně fungují od roku 1875. Za tu dobu spolek odehrál mnoho veseloher i vážných dramát. V meziválečné době ochotníci každý rok sehráli většinou osm divadelních představení, v nichž účinkovali jak dospělí, tak mnohdy i děti. Mimo samotných divadelních představení pořádal spolek i plesy nebo zábavy sám nebo ve spojení se Sokolem. Spolek vlastnil knihovnu, jejíž fond tvořily především divadelní hry a časopis Československé divadlo.

Podobně jako sokolové, tak i ochotníci přišli o některé své členy během války. Situace ochotníků už byla špatná před začátkem války, kdy bylo málo členů a výnosy z divadel sotva pokryly náklady, jak si stěžuje v kronice Miličina Vít Kraupner. Za války se sehrálo první představení až v roce 1916, peníze vydělané z tohoto i dalších představení musely být povinně odvedeny na dobročinné účely. Ne všechny se však díky šikovnosti vedení spolku odvedly. V pokladní knize byly maskovány jako příspěvky od neznámých dárců.

Po válce v roce 1923 bylo vyřazeno staré jeviště a zakoupeno nové. Na nové se konala veřejná sbírka, protože spolek neměl dostatek prostředků. V témže roce se také stal spolek členem Ústřední matice divadelního ochotnictva československého, spadal pod okrsek Votice. Jeviště nevyužívali jen ochotníci ze spolku, ale bylo půjčováno i jiným spolkům nebo škole, kteří občas nacvičili nějaký divadelní kus. V roce 1927 spolek pořídil elektrické osvětlení jeviště. O tři roky později byly zakoupeny nové židle pro diváky.

V roce 1925 oslavil sbor již 50. výročí existence, čestným členem byl jmenován Čeněk Kraupner, který byl ve spolku 40 let.

Za druhé světové války ochotníci hráli v nově postavené sokolovně. Divadelní představení v této době měla velký počet návštěvníků, zisky dosahovaly okolo 600 až 1 000 korun. Ke konci války dokonce až 5 000 korun. V roce 1941 se po velké pauze začalo hrát v Miličíně opět loutkové divadlo, loutky vytvořil Vojtěch Kraupner.

Po válce činnost divadla upadala až v 60. letech skončila úplně. Ochotníci se po dlouhé pauze v Miličíně objevili v roce 1997 a hrají dodnes. I přestože ochotníci na dlouhá léta zmizeli, neznamenalo to, že se v Miličíně nehrálo divadlo. Od roku 1977 do roku 1994 hrály v Miličíně divadlo děti ze základní školy, kde fungoval dramatický kroužek.

12.1.5 Spořitelni a záložni spolek v Miličíně „Kampelička“

Místní kampelička byla založena tehdejším farářem a archivářem Františkem Teplým, Františkem Červencem a Janem Baborem v roce 1898. Důvodem k založení této instituce mělo být lichvářství místních židovských rodin. František Červencel byl starostou rady od založení až do roku 1937. Kampelička sloužila k ukládání vkladů nebo poskytování půjček lidem, ale i spolkům z okolí.

12.1.6 Okrašlovací spolek

Okrašlovací spolek byl založen těsně před první válkou. Zakladatelem spolku byl Čeněk Kraupner. Kronika o spolku a Kraupnerovi hovoří takto: *Místní okrašlovací spolek koná tichou, ale velmi záslužnou práci ve prospěch všeho občanstva zdejšího města, hlavně zásluhou svého neúnavného zakladatele a jednatele Čěnka Kraupnera, který jest duší spolku.*⁵⁰

Hlavním úkolem spolku bylo vylepšit stav Miličina. Jeho činnost byla ohromující. Například: upravil náměstí, vybudoval několik parků, budoval chodníky a odvody odpadních vod, spravoval budovy a studny, staral se o zeleň, vysazoval květiny, stromy a keře. Do parků nechal dát lavičky. *Spolek pomáhal obci tam, kde tato svými prostředky nevystačovala.*⁵¹ A také jako první začal pracovat na pozvednutí cestovního ruchu. Po první válce se spolek zaměřil nejen na úpravu Miličina, ale také na Kalvárii s Miličínským lvem. Na úpravě Kalvárie a jeho výletišť se finančně podíleli hasiči, ochotníci a sokolové. Ve 30. letech se Miličín a okolí již pyšnilo turistickými značkami, stezkami a cestami. První turistická stezka se jmenovala právě po Čěňku Kraupnerovi, pojmenovali ji lyžaři, kteří do Miličina jezdili, za pomoc při stavbě můstku. O většinu svých již dokončených projektů se spolek staral i nadále. Ve spolku opět působilo mnoho členů rodiny Kraupnerových. Spolek obstarával peníze hraním po domech, pořádáním koncertů nebo provozováním kolotoče.

Okrašlovací spolek skončil své první období práce v roce 1950. Další kapitola spolku začíná až po dlouhých letech v roce 2012, kdy byla zbudována turistická stezka na Kalvárii, která nese

---

⁵⁰ Tamtéž, strana 182.

⁵¹ Tamtéž strana 424.

jméno po původním zakladateli. Jinak se aktivity novodobého spolku moc nepodobají původnímu zaměření spolku.

12.1.7 Sportovní klub S. K. Miličín

Počátky fotbalu jsou v Miličíně a vlastně na celé České Sibiři spojeny právě s tímto klubem, jenž své první zápasy odehrál v roce 1932. V tomto roce byl klub založen díky iniciativě Václava Skalníka, jehož podpořili především učitelé Traxler a Haupt. Do konce roku vzniklo i druhé družstvo. Výkony ze začátku nebyly nijak vynikající, ale lze to přičíst tomu, že kapitán týmu Skalník přes týden pracoval v Praze.

Fotbal se dodnes hraje ze všech zmíněných vsí jen v Miličíně, dnes již Sportovní klub S. K. Miličín neexistuje. Fotbalisté spadají pod Tělovýchovnou jednotu Sokol Miličín.

12.1.8 Včelařský spolek pro Miličín a okolí

Včelařský spolek se vznikl v roce 1920, založil ho kaplan František Krákora. Tento spolek opravdu spojoval včelaře z celé České Sibiře. Byli zde včelaři nejen z obcí Miličina, Malovic, Německého Záhoří, Petrovic, Horního Borku, ale i dalších jako Jiřetice, Oldřichov, Nemyšl, Mitrovce. Celkem bylo zastoupeno 30 vesnic a osad, kde byla včelstva. Spolek pořádal různé kurzy jako například pletení úlů ze slámy a přednášky, vysazoval rostliny, organizoval zájezdy. Vlastnil odbornou knihovnu. Prvních dvanáct let existence spolek náležel do Benešova, od roku 1932 přidělil Zemský ústřední včelařský spolek místní včelaře do tábořské župy.

I včelařský spolek přežil léta války a fungoval po celou druhou polovinu 20. století, a přestože včelstva i včelaři ubývají, spolek stále existuje a v roce 2020 oslavil výstavou na obecním úřadě svých 100 let.

12.1.9 Spolek rodáků a přátel z Miličina a okolí

První zmínka o tomto spolku se objevuje ve spojitosti s pokládáním základního kamene v Miličínské sokolovně. Spolek sídlil v Praze a byli v něm sdružení, jak napovídá název, lidé pocházející z České Sibiře, kteří odešli za prací do Prahy. Prvním předsedou byl Václav Kubeč. Spolek měl téměř od začátku tři čestné členy. František Teplý získal čestné členství za svou knihu o historii Miličina, Čeněk Kraupner za práci pro obec a místní obyvatele a Emanuel Slabý za finanční podporu při stavbě sokolovny a každoroční příspěvky na chudé.

12.2 Spolkový život v obcích Petrovice a Malovice

12.2.1 SDH Petrovice

SDH Petrovice: předválečné události

První hasičský sbor ve vesnici se objevil již v roce 1878, avšak z neznámých příčin zanikl. Dnešní sbor byl založen v létě 1911. První schůze se odehrála v červenci 1911 a zde byl zvolen první výbor. Starostou se stal Karel Bachrach, velitelem byl zvolen Vojtěch Brožek a jeho náměstkem František Kolář. Mimo nich tvořili výbor další čtyři členové a dva náhradníci. Další tři členové vykonávali funkci účetních dozorců. Celkem měl sbor na svém počátku 21 členů. Sbor náležel k hasičské župě tábořské. Pomocnou ruku při zakládání sboru podal nedaleký sbor v Miličíně, jehož členové se také účastnili první schůze.

Za první rok fungování sboru se nestalo nic mimořádného. Členové se účastnili různých slavností, cvičení a veřejných vystoupení. Sbor odebíral časopisy Hasičské rozhledy, Český jih a zakoupil Hasičskou knihovnu. Již v prvním zápisu z valné hromady se objevuje žádost o stavbu hasičského skladiště.

Druhý rok fungování byl pro sbor významnější. V neděli 13. července 1913 se v Petrovicích svítla první hasičská stříkačka a také se zde konal okrskový sjezd. Přípravy na akci ohrožovalo deštivé počasí, v neděli se však umoudřilo a oslavy mohly proběhnout. Celá vesnice byla vyzdobena červeno-bílými prapory. Stříkačku posvětil farář Tůma z Nové Vsi, ten sloužil i následnou mši v zámecké kapli. Odpoledne pokračovala slavnost veřejným cvičením. Z okolí dorazily sbory dobrovolných hasičů z Oldřichova, z Mladé Vožice, z Miličina, Horní Stříteže, z Mitrovic a z Vrcholtic. Po cvičení oslavy pokračovaly koncertem v zámecké zahradě a věnečkem. Ale nejen oslavy čekaly tento rok hasiče z Petrovic. První požár, kterého se hasiči účastnili, vypukl v Mladé Vožici 26. 8., kde začala hořet stodola hraběte Kumberka. *Jelikož nabyl požár velikých rozměrů tak že spočátku se myslelo že hoří v Těmicích snad nejdále ve Zhoří.*⁵²

Následující rok se měly ve sboru konat volby, která však byly na radu redakce Hasičských rozhledů odloženy na rok 1915. Do činnosti sboru však zasáhla válka, která odvelela některé členy a obyvatele obce na frontu. Ke konci roku se hasiči vydali opět k požáru, tentokrát hořelo v obci. Požár zachvátil stoh starosty sboru Bachracha. Hasiči se použili veškeré své vybavení, i přesto oheň byl nad jejich síly a stoh shořel.

---

⁵² Pamětní kniha Sboru dobrovolných hasičů v Petrovicích (1911-1928), nestránkováno, uloženo u kronikáře SDH Petrovice.

Roku 1915 se uskutečnily volby, těch se zúčastnil jen malý počet členů kvůli zuřící válce. Správce náciní opět vyzýval členy ke stavbě skladiště. Bylo rozhodnuto, že skladiště bude postaveno až po zřízení stavby silnice, aby se co nejvhodněji určila jeho poloha. Do čela sboru byli opět zvoleni Karel Bachrach a Vojtěch Brožek. Sbor se účastnil uhašení požáru v Německém Záhoří, kde se objevil požár v místním dvoře. Šlo jednu budovu, ve které se nacházela obytná jednotka, lihovar a hospodářské budovy. Oheň nenapáchal větší škody.

Zápisem roku 1915 končí zprávy, které máme o sboru před vznikem Československé republiky, další zápisy se objevují až v roce 1919.

Sbor dobrovolných hasičů Petrovice v meziválečném období

Na předválečnou činnost navázal sbor roku 1919, kdy starosta sboru Bachrach svolal valnou hromadu. Ta se jako mnoho minulých i nadcházejících odehrála na statku Brožkových. Proběhla volba nového výboru, ale žádné větší změny ve vedení nenastaly. V čele sboru po celou meziválečnou dobu stály zakládající osobnosti. Starostou byl tedy zvolen Dr. Karel Bachrach a velitelem se stal Vojtěch Brožek. Sbor se věnoval stejným aktivitám jako před první světovou válkou. Navštěvoval církevní slavnosti Božího těla v kostele v Nové Vsi, účastnil se okrskových soutěží, výročí a ostatních hasičských akcí v okolí. V domovské vsi pořádal soutěže, byl aktivní v oslavách ve vsi, které často organizoval. K povinnostem členů sboru také patřila účast na pohřbu svých kolegů a jejich rodinných příslušníků. Mimo veřejných akcí se samozřejmě věnoval svému prvotnímu a v této době stále důležitému úkolu. Hašení požárů a pomoc při živelných katastrofách. Sbor odebíral méně časopisů oproti minulosti, již pouze Hasičské rozhledy. Členská základna se pohybovala mezi 15-20 členy.

První důležitou akcí pro sbor se stala stavba hasičského skladiště, po kterém volaly některé hlasy již od první valné hromady. Stavba se byla spojen s desetiletým výročím sboru. Zahájena i ukončena byla v roce 1921. Materiál na stavbu sbor odkoupil za levnější ceny od Dr. Bachracha. Kámen na stavbu zdarma poskytl majitel lomu Slunečko. Zdarma byl také odvoz veškerého materiálu. Na stavbě se mimo členů podíleli i další obyvatelé Petrovic a okolí. Stavba celkem stála necelých 5 000 Kč.

Oslava 10. výročí byla spojena s okrskovým cvičením, které se odehrálo 12. 6. Na okrsek se dostavili členové ze sboru Oldřichov, Miličín, Mladá Vožice, Horní Střítež, Sudoměřice, Nemyšl a Moraveč. Mimo samotné cvičení se odpoledne konal koncert a večer zábava. Výnos z okrskového cvičení byl použit k uhrazení dluhu za stavbu skladiště.

Další rok byl klidnější, hasiči se mimo obvyklých povinností účastnili hasičského sjezdu v Šebířově, kde se konal ustavující schůze hasičské župy mladovožické, ke které nyní přináleželi.

Na jaře 1923 se zrodil u místních nápad, jak oživit kulturní život ve vesnici. V květnu se v hostinci U Vanišů odehrála schůze SDH a místní mládeže. Účelem této schůze bylo založení divadelního odboru a koupě jeviště. Dostavili se všichni členové sboru a 19 nových ochotníků. Všichni až na Jaroslava Matouška, který byl z Nasavrku, pocházeli z Petrovic. Prvním režisérem byl zvolen Jaroslav Rubeš. Ten spolu s ochotníky Vanišem a Pavlíkem dostal za úkol koupit starší jeviště. Ochotníci byly po celou dobu první republiky dost aktivní. V první roce existence sehráli čtyři hry a další roky hráli minimálně jednu či spíše dvě hry ročně. Výnosy sloužily různým účelům jako nákup knih či pomůcek pro školu. Doprovázeli také mnohé slavnosti ve vsi. K ochotníkům se později připojily děti ze školy, které také občas nacvičily divadelní hry. Ochotnická tradice byla obnovena po válce, a poté byla několikrát přerušena. Dnes je tradice hasičských ochotníků opět živá. Dnešní představení se v Petrovicích koná jednou za rok při příležitosti masopustu, kdy navazuje opět na starší tradici, ta se zrodila v druhé polovině 20. století.

Mimo kulturních záležitostí byli hasiči povoláni k požárům v Petrovicích a Miličíně. V Petrovicích shořela střecha domkáře Josefa Kumše, hasiči zachránili samotný dům i jeho vybavení. Druhý požár se vyskytl v Miličíně u kováře Dvořáka. Vojtěch Brožek a František Vaniš byli vysláni na hasičský zemský sjezd v Praze.

SDH Petrovice po druhé světové válce

Důležitý milník nastal pro sbor dobrovolných hasičů, nově od roku 1947 spadaly pod sbor nejen vesnice Petrovice a Nové Dvory, nově to byly Nasavrky a Kahlovice. Do sboru tento rok vstoupili příslušníci Svazu brannosti a díky tomu byla obnovena členská základna. Petrovický sbor byl za to vyzdvihován v novinách i v rozhlase. V roce 1954 sbor získal první motorovou stříkačku PS-8. Hned další rok se umístil s novou stříkačkou na druhém místě na okresní soutěži. Ke konci 50. let se místní sbor mohl pochlubit několika družstvy nejen mužskými, ale i ženským a dětským. V dalších letech pořádali hasiči různé kulturní události jako masopustní průvody, plesy či oslavy MDŽ. Aktivní byl i na hasičském poli, hasiči pořádali a navštěvovali hasičské soutěže, a to i v postupových kolech. Postavena byla nová hasičárna. Ve druhé polovině 90. let vzniklo nové ženské družstvo, které navázalo na své předchůdkyně z 50. let a svými úspěchy je předčilo. V prvních letech nového století se obnovení dostalo i nejmladšímu kolektivu dětí. V novém století pokračuje kulturní a sportovní činnost sboru. Sbor pořádá

soutěže v požárním sportu, pochod Kanape, organizuje masopustní průvody a divadla, Mikulášské besídky, nebo třeba pálení čarodějnic a stavbu Máje, vydává občasník Kanape.

12.2.2 SDH Malovice

Nápad na založení hasičského sboru se v Malovicích zrodil v roce 1934. První ustanovující schůze se konala těsně před Vánoci 16. prosince. Schůze se mimo obyvatel obce zúčastnili i hasiči Petrůň a Vinduška z Miličina, kteří vysvětlili organizační věci k zakládání sboru a práce v něm. Na této schůzi se přihlásilo prvních osm hasičů a dalších 16 se zapsalo jako přispívající.

První valná hromada se konala 13. ledna 1935, byl zvolen výbor, kdy většinu hlasů pro post starosty získal Jan Michálek a stejně jasná byla i volba velitele sboru, tím se stal Antonín Michálek. Po složení slibu se na schůzi řešilo i první vybavení od stejnokrojů až po koupi stříkačky. Plánování rozpočtu se řešilo i na dalších schůzích v zimních měsících. Nakonec se rozpočet vyšplhal na deset tisíc korun, ty byly vypůjčeny z kempeličky v Nové Vsi, záruku za dluhy převzala obec. Do konce roku se dluh ještě o pět tisíc zvýšil. Na schůzích bylo zakázáno pít alkohol i kouřit. Jako každý sbor i spolek je ve svých začátcích aktivní, tak ani Malovice nebyly výjimkou. Hned na začátek své existence se rozhodli 16. února organizovat masopustní ples. Zisk z plesu činil 1 098, 50 korun. Plesy se konaly do začátku války každý rok. Na ples se chodilo zvat do všech okolních vsí, mezi hosty tak mohli být lidé z Miličina, Stříteže, tak i z Oldřichova a Nové Vsi. Po plese hasiči spolu s dětmi ze školy oslavili narozeniny Tomáše G. Masaryka. Oslavy se v dalších letech konaly i s postavenou hranicí, která se večer zapálila. Mezi další kulturní akce, jejichž organizátor byl sbor, patřily oslavy Jana Husa a divadelní představení. Divadlo se začalo hrát v roce 1935. První hra se jmenovala Hořem ke štěstí. Ze zápisů schůzí se dozvídáme, že divadla se museli povinně účastnit všichni členové. Sbor také pořádal taneční nebo dožínkové slavnosti. Stejně jako sbory v okolí odebíral Hasičské rozhledy a Sborník.

První problémy se objevily s příchodem jara, schůze konaná 2. dubna měla *dosti rušný průběh a je nutno zaznamenati, že zvláštní výstřelky rázu jak osobního, politického i náboženského nebudou napříště ve sboru trpěny.*⁵³ To, co způsobilo onen rozruch na schůzi, byla hádka o tom, zda se nová stříkačka bude světit nebo ne. Jelikož řád zakazoval nošení uniforem na náboženských akcích, stříkačka nebyla vysvěcena, i přestože část členů nesouhlasila. Na jaře se také připravovaly plány na stavbu hasičárny, která byla dokončena další rok. Vypracování plánů bylo zadáno Vojtěchu Kraupnerovi, ale pod podmínkou, že *nebude za zhotovení mnoho*

---

⁵³ Kniha zápisů ze schůzí SDH Malovice 1935-1956, nestránkováno, uloženo u kronikáře SDH Malovice.

*účtovat.*⁵⁴ Mimo to však v Malovicích žili přípravou na první okrskový sjezd mladovožické župy. Na sjezdu byla slavnostně předána nová stříkačka. Všichni členové se snažili na první velké akci náležitě nový sbor předvést, motivováni ke cvičení byli i pokutami. Pokuta byla stanovena na 3 korun za to, když se člen nedostavil na cvičení bez omluvy. Při stavbě hasičárny došlo i k vyloučení jednoho člena, Josef Slunéčko byl zpočátku velmi aktivní hasič a při nákupu svých tašek na střechu pořídil i tašky pro hasiče. Problém nastal při placení tašek, nakonec se Slunéčko s hasiči rozešel a urazil je v dopisech, sbor ho za to vyloučil. V zimě čekalo na hasiče několik přednášek mimo jiné i o protiletectvé ochraně. I na konci roku sbor čelil roztržkám mezi členy, a to hlavně kvůli politice, náboženství, ale také to byly spory čistě osobní. První rok existence byl zakončen taneční zábavou na Mikuláše.

Druhý rok se nesl ještě v aktivní atmosféře prvního roku, ale činnost některých bratrů pomalu začala stagnovat. To mělo za příčinu prodloužení stavby hasičárny. Sbor však přišel v tomto roce s převratnou myšlenkou, kterou zatím neměl žádný sbor v okolí, podle dochovaných pramenů. Objevily se první bratři, kteří po vzoru jiných sborů ze župy, chtěli založit žakovskou, jinošskou, ale i ženskou družinu. O založení prvních dvou oddílů se měli postarat Karel Klíma a Antonín Michálek.

Malovice díky dobrovolným hasičům zažily protiplynový den spojený s cvičením CPO a taneční zábavou v září 1936. Hasiči poprvé také zasahovali v červnu u požáru. A mohli se pochlubit hospodařením s vyrovnaným rozpočtem.

Do třetího roku své existence vstoupil sbor s celkem 16 činnými hasiči, naopak přispívající členové poklesli, nyní jich bylo jen deset. Sbor se také snažil pokročit se svým plánem přivést do sboru nejmladší hasiče. Vedení sboru vyzývalo především členy, aby přivedli své děti. Nakonec si v Malovicích museli na dětské i ženské družstvo počkat ještě pár desítek let, než se tato myšlenka zakladatelů uvedla v realitu.

Při prvním setkání roku 1938 sbor začal plánovat oslavy 20. výročí republiky. Hasiči chtěli na oslavy upravit obec a také se hovořilo o stavbě pomníku, který by připomínal mrtvé z první světové války. Hasiči sice své oslavy neuspořádali ani pomník nepostavili, ale aspoň zavítali na otevření sokolovny v Miličíně. Postupem času byli hasiči nabádáni, aby ve zhoršující se době zanechali sporů a snažili se spolupracovat.

Roku 1939 už v knize zápisů je pouze zmínka o přípravě plesu.

---

⁵⁴ Tamtéž.

Za války počet schůzí poklesl stejně jako aktivita sboru. Kontroloval se jen inventář a doplňovala se hlavně lékárnička, ale i další menší vybavení.

Po válce se hasiči vrátili ke své předválečné činnosti. Za roky války jejich vybavení zastaralo a bylo potřeba ho obnovit, ale problém byl nedostatek financí. Hasiči především potřebovali novou stříkačku PS8, sbor disponoval pouze ruční stříkačkou, proto se několikrát obrátili na obec s prosbou o pomoc při koupi. Na hasičárně se provedly nezbytné opravy. Opět se začaly konat plesy, ale divadlo se po válce už nehrálo. Hasiči nakonec motorovou stříkačku zakoupili. Okrskové soutěže členové navštěvovali každý rok. Postupně se, jako každý sbor v okolí, začali věnovat nově vzniklému požárnímu sportu.

Sbor za posledních dvacet let spěje k jednomu ze svých vrcholů, od začátku století do roku 2009 se podařilo získat mladé členy z Malovic a okolí. Družstva žen i dětí tu fungují několik let. Od roku 2011 se účastní Benešovské hasičské ligy a od roku 2013 je sbor každoročně pořadatelem jednoho kola této ligy. Hasiči organizují v Miličíně v sokolovně plesy. V Malovicích pořádají různé kulturní akce jako například rybářské závody a výlovy rybníka nebo letní posezení.

12.3 Myslivost na České Sibiři

O nejstarší minulosti myslivosti na České Sibiři zanechal své vzpomínky na stránkách kroniky MS Miličín Josef Fantyš z Miličina. Miličínská honitba byla před první světovou válkou pronajímána od hraběte Künberga za 60 zlatých. Od roku 1870 až do 1918 si honitbu pronajímal Karel Pilz. V honitbě byla jiná skladba zvěře než dnes. Nejvíce se objevovaly koroptve, dále byly vysoké stavy králíků, zajíců a srnčí zvěře. Novým nájemce se po roce 1918 stal Mikuláš Ohnesorg, který měl řeznictví v Miličíně. Ten honitbu neužíval sám, rozdělil ji na několik částí, kde hospodařili další myslivci. V roce 1924 si honitbu pronajal Dör ze Smilkova, ten dříve užíval jen část honitby. Jeho vztah k zvěři hodnotí jedna z vět v kronice: *To nebyl hospodář, to byl milovník zvěře „na pekáči“*.⁵⁵ Za jeho hospodaření se snížily stavy zvěře. Dalším, kdo si pronajal honitbu byl Karel Fantyš, ten ji měl pronajatou po celou dobu trvání republiky. Honitba byla opět využívána několika dalšími lidmi. Koroptve se brzy vrátily a za sezónu se jich nastřílelo i okolo 1500. Zajíců na výřadu bylo okolo 40 až 50. Králíci se po delší době také vzpamatovali, a dokonce se přemnožili. Počet srnčí zvěře se pohyboval okolo 35 kusů, střílelo

---

⁵⁵ Kronika MS Miličín, nestránkováno, uloženo u kronikáře MS Miličín.

se proto jen velmi málo, dva až tři kusy za sezonu. V roce 1934 se v honitbě po dlouhé době 30 let objevila liška, další se objevila až v roce 1942.

V této době bylo v okolí několik hájoven, dodnes se jich zachovalo jen minimum.

Dějiny organizované myslivosti na České Sibiři se začínají psát v roce 1942, kdy vznikla myslivecká společnost Česká Sibiř. Tu tvořily Miličín, Reksyně a Žibkov. Po druhé světové válce vznikly i další myslivecké společnosti byl to Horní Borek (Horní Borek, Třetužel a státní polesí Nuzov). Horní Borek se v roce 1948 rozšířil o Ješetice a v roce 1955 se část spojila s Českou Sibiří. Druhá část se připojila k Červenému Újezdu. Nuzov zůstal samostatný, později se však také stává součástí MS České Sibiře. Ve společnosti České Zahoří byli myslivci z vesnic Zahoří a Malovice. S Českou Sibiří se spojili v roce 1961. V roce 1963 se podle nového zákona myslivecká společnost přeměnila na myslivecké sdružení Česká Sibiř Miličín. Ke konci šedesátých let byla postavena první střelnice na Malovských stráních, dnešní podoba pochází ze 70. let stejně jako budova odchovny na bažanty. Poslední společnost byla v Petrovicích. Petrovice ještě po roce 1945 tvořily myslivecké sdružení s Novou Vsí a Horní Stříteží. Po roce 1960 však musely Petrovice sdružení opustit, jelikož nově patřily pod okres Benešov a zbylé dvě vesnice naopak patřily do okresu Tábor. V lednu 1961 tedy vzniká MS Petrovice, kam patřili myslivci z Petrovic a Nasavrky a dalších okolních osad. V roce 1982 došlo k očekávanému sloučení Petrovic, Miličina a Nuzova z rozhodnutí okresní správy. Tehdejší název zněl pouze MS Miličín, později však opět přibyl název oblasti MS Česká Sibiř Miličín.

Po druhé světové válce se také proměnila skladba zvěře. Zvětšily se stavy srnčí zvěře a lišek, naopak se postupně zmenšovaly stavy zajíců. Koroptve, křepelky a bažanti se objevují jen zřídka. Bažanti se uměle chovají v odchovně v Miličíně a poté jsou vypouštěni. Divoký králík úplně vymizel z oblasti. Podobný osud potkal po melioracích a regulaci potoků například raky a pstruhy. Hojně se rozšířila černá⁵⁶ a dančí zvěř, a to díky monokulturám jak v lesnictví, tak zemědělství. Její přemnožení způsobuje škody v těchto odvětvích. Jen pro srovnání kronika uvádí v roce 1979 ulovené tři kusy černé jako *velké překvapení*. Na Petrovsku se střelily mezi lety 1960 až 1980 jen dva kusy. V roce 1980 se objevila vzteklina v sousedních Ješeticích a brzy zasáhla nejen místní sdružení, ale i další části Benešovska.

Myslivci na České Sibiři se mimo starání o zvěř a její životní prostředí také podíleli na kulturním životě nebo pomoci místním občanům. Účastnili se brigád v JZD, pro státní lesy nebo svých vlastních, vedli myslivecké kroužky pro místní děti a od konce 50. let pořádali a pořádají

---

⁵⁶ V myslivecké mluvě označuje černá zvěř divoká prasata.

myslivecké plesy v Miličíně a Petrovicích. Po celou dobu existence společností, sdružení a dnes spolků se myslivci snažili a snaží udržovat myslivecké tradice a zvyky, pečují o zvěř dle nejnovějších metod či vychovávají lovecké psy podle zásad lovecké kynologie.

13. Zvyky, tradice a pověsti

13.1 Mikuláš a jeho družina

V předvečer svátku svatého Mikuláše i děti na České Sibiři obdarovával Mikuláš a jeho pomocníci. Někde chodíval tradičně Mikuláš za dětmi, jinde to bylo trochu jinak, ale vždy hodné děti odměnil.

V Miličíně existovalo Mikulášské bratrstvo, to zaznamenávalo své adventní procházky již od roku 1844. Bratrstvo tvořil tradičně samotný Mikuláš, anděl, několik čertů, ale také dva apoštolové, smrtka a poustevník.

Na České Sibiři existovala jedna zvláštnost v této tradici, která je už zaznamenaná v roce 1924 v kronice Miličina. Některé děti nenavštěvoval Mikuláš s čertem a andělem doma, ale naopak děti musely za nimi do hostinců. V této tradici dodnes pokračuje SDH Petrovice, po zrušení hospody však děti chodí před hasičárnu. Tam vstupují do „pekla“ nebo do „nebe“, kde na ně čeká svatý Mikuláš.

13.2 Plesy a zábavy

Plesy a zábavy patřily a patří ke každé vesnici a ani vesnice na České Sibiři nejsou výjimkou. Popis jednoho z plesů, přesněji maškarního plesu Sokola z roku 1935, zapsal kronikář a sokol Vojtěch Kraupner. Plesy začínaly okolo 20:00 hodiny. Muzikanti hráli do půlnoci, kdy měli přestávku, po níž hráli ještě nějaký čas. Tančil se především valčík a polka. Oproti dnešku se změnil trochu nápojový lístek. Stálice pivo se od dob první republiky drží na první pozici, nejvíce se vypilo světlého, ale dříve se jen v malém množství pilo víno. Zato oblíbené byly limonády jako malinovka, sodovka a citronovka. Na hasičských plesech v Malovicích se mohla koupit čokoláda a růže. Na plesy se chodilo zvat dům od domu v okolních vesnicích. Plesy pořádaly jednak spolky, ale i politické strany. Často v okolí hrála tzv. *mitrovská hudba*, v zápise ze schůze hasičů z Malovic se dochovala cena této kapely, *nabízí hru za 30 Kč za muže, večeri a pět tupláků piva*.⁵⁷ Stejnou cenu si účtovala i hudba z Vylejvů.

I přestože plesy a zábavy ubývají nejen na České Sibiři, ale na celém Podblanicku, několik zábav a plesů se udrželo. Odehrávají se v sokolovně v Miličíně nebo v sále v Petrovicích. Plesy pořádají myslivci a hasiči. Zábavy hasiči a sportovci.

---

⁵⁷ Kniha zápisů SDH Malovice 1935-1956, nestránkováno.

13.3 Maškara neboli masopust

Tradiční maškary chodily v každé obci a dodnes se v některých vesnicích udržují. Nejstarší zmínka o masopustu z Miličina pochází z roku 1829. V Malovicích na masopust v druhé polovině 19. století vzpomínal muzikant Hynek Slunéčko takto: *Muzikanti dva dni hráli. Na takové muzikanty čekal již celý maškarní průvod. Pak se šlo od čísla k číslu. V sednici se vždy postavila „kasa“ a muzika hrála. Tancovala panímáma, sedlák jejich dcera i děvečka a za to se muselo platit. Po obejití vesnice se šlo do hospody. Tancovalo se až do půl noci. Tu hodinu oznamoval vždy starosta. A tehdy nikdo se neodvážil tancovat přes půl noc. Jak bylo vše rozjařeno, tak vše zmlklo. To byl konec masopustu.*⁵⁸ Maškary vybíraly jak peníze, tak koblíhy i obilí. Z vybraných peněz se zaplatila útrata v hospodě. Mezi válkami se masopust slavil pravidelně. Po průvodu se chodilo také chodilo slavit do hospody, mohlo být případně sehrané nějaké divadlo. V Miličíně se také dávala různá témata masopustu, například: Roční období, Hollywood film nebo Princ Carneval a jeho dvůr.

Po přestávce, kdy se maškary v některých obcích odmlčely, se od 90. let opět začaly k masopustu vracet, zpočátku se dodrželo i masopustní úterý, dnes se však masopustní rej přesunuje na některou sobotu. Nechybí muzikanti ani koblíhy a stále se chodí *od čísla k číslu* a večer pokračuje v hospodě. V Miličíně a Petrovicích dodnes pokračuje i tradice masopustních představení.

13.4 Posvícení

Další ze zvyků, který se dodnes v některých domácnostech slaví, je posvícení. Při posvícení je a bylo hlavní především pečení. Ze sladkého se pekly tradiční koláče a hnětýnky. „*Hnětýnky*“, *toť pravé jídlo posvícenské, jež nezapomene hospodyně udělat, aby mohla hosta uctíti.*⁵⁹ Jako hlavní chod se pekla husa. Někdy se zabila koza nebo ovce. A samozřejmě večer mladší členové rodiny chodili k muzice do hospody.

13.5 Poutě

Jelikož je Česká Sibiř rozdělena do několik farností, tak každá vesnice slavila pouť jindy dle svého kostela. Poutě s houpačkami a střelnicí se odehrávala v Miličíně na přelomu srpna a září. Kostel v Nové Vsi je zasvěcen svatě Kateřině.

---

⁵⁸ Malovice: Monografie obecné školy 1928-29, uloženo ve Státním okresním archivu Benešov, strana 99-100.

⁵⁹ Tamtéž, strana 102.

Oslavy poutě jsou velmi podobné oslavám posvícení, chodilo se na taneční zábavy a v domácnostech se pekly koláče. I dnes někteří lidé drží poutě a v Miličíně a Petrovicích se konají taneční zábavy.

Mezi další typické zvyky patřilo například koledování na Velikonoce, pálení čarodějnic a stavba Máje. Ke svatbám, ke křtinám a pohřbům se také vázaly určité tradiční postupy, které se dodržovaly.

13.6 Pověsti

Podblanicko je oblast, která je z velké části utvářena pověstmi. Většina lidí zná ze školy pověst o rytířích svatého Václava spící v hoře Blaník, kteří vyjedou zachránit naši zemi před nepřítelem tak, tak ji sepsal Alois Jirásek. Bez pověstí není ani Česká Sibiř. Většina pověstí je už zapomenuta, ale některé jsou stále živé.

Asi ta nejznámější, která k České Sibiři patří a spojuje ji s celým Podblanicem, je ta O Miličinském lvu. V pověsti od Jiráska se dozvídáme, že rytíři z Blaníku vyjedou v okamžiku, kdy bude naše země v ohrožení. O tom, jak se rytíři probudí ze spánku, mluví pověst z Miličina. Na hoře Kalvárii je skalní útvar, který připomíná lva, navíc je přímo naproti hoře Blaník. Z toho tedy vznikla pověst, že svatý Václav nechal svého lva hlídat na protější hoře. Lev je obrácen k jihu, odkud by mělo přijít nepřátelské vojsko. Hlídá už tak dlouho, že zkameněl. Stále však ho tajnou chodbou chodí navštěvovat rytíři, kteří hlídají, zda je stále ostražitý. Až lev zpozoruje nepřátele, tak zařve a tím spící rytíře v hoře Blaník probudí.

Pověst a lev se staly jednou z turistických atrakcí České Sibiře již za první republiky. Za lvem vedla první turistická stezka v Miličíně. Lev se spojením Česká Sibiř se také objevil na malbě v sokolovně. A dnes zdobí turistickou známku.

Další pověsti vážící se k vesnicím na České Sibiře se podobají jiným známým pověstem. Často se objevují pověsti o pytlácích, kteří potkali strašidla například v lese Hájku to byly pekelné vozy nebo u Malovic to bylo setkání s vlky. Další známá strašidla jsou hejkalové, v Malovicích se vyprávělo několik pověstí o setkání se světýlky. Babička Macháčková se jich zbavila větou: „Kam vás čerti nesou“, podobně se zachoval brusič Vitman, starý Brázda cestou z Nových Mlýnů zase díky nim bloudil celou noc a mlynáři Bláhovi nepomohlo ani se schovat do necek, ale až když zaklel, tak se světýlek zbavil. I v nedalekém Záhoří, kde se světýlka také objevovala platilo, nemodlit se, ale naopak zaklít, aby se světýlka ztratila. Josef Kabát z Kahlovic zase potkal valící se sud cestou z Malovic domů. Podobný sud se objevil i v Německém Záhoří. A babička Adamová z Chlistova cestou z Kahlovic do Chlistova šlápla na bludný kořen a bloudila

až ke Kamberku, kde ji poradili cestu domů.⁶⁰ V některých místech se mají zjevovat přízraky většinou dívek nebo dětí, které na místě zemřely. V Malovicích se mělo zjevovat dítě na cestě do Nové Vsi a to mělo znamenat blízkou smrt dítěte z vesnice. Na českém venkově nemůžou chybět vodníci, jeden měl žít v rybníce Radkov u Miličina.

Některé pověsti měly výchovný charakter, například ta o hejkalovi, který profackoval podnapilého muže cestou z Miličina a dal mu napomenutí, že nemá večer hejkat v lese.

---

⁶⁰ Tato pověst má nejspíše původ v lesích okolo Kahlovic, které jsou velmi nepřehledné a mnoho lidí v nich už zabloudilo.

14. Didaktická část

14.1 Didaktický projekt: Na České Sibiři za první republiky

Při přemýšlení o využití tohoto tématu k výuce ve školách jsem se inspirovala metodickou příručkou Expedice Podyjí⁶¹, kterou tvoří několik pracovních listů. Tyto pracovní listy studenti vyplňují při výletu do této oblasti. Procházejí historickou krajinou, a přitom se učí ji poznávat ne díky výkladu učitele, ale v roli aktivních badatelů. Učí se nejen poznatky ze školního dějepisu, ale i dalších předmětů.

Především mě na celém projektu zaujal motiv putování. Díky zkušenosti s online výukou způsobenou koronavirem jsem nakonec zhodnotila prvek přímého putování krajinou České Sibiře jako limitující pro mnohé školy, žáky a učitele. Vytvořila jsem proto pracovní listy, které se dají používat ve školní třídě stejně jako při práci doma, alternativně je lze i použít v daném prostředí při výletu na Českou Sibiř. Místo putování krajinou, jsem zvolila putování po dějinách České Sibiře v období mezi světovými válkami.

Pracovní listy v příloze č. 2 této práce jsou rozděleny na šest částí. Jedná se o Úvodní část (Úvod aneb vítejte na České Sibiři!), škola a dětství (Ve škole za Masaryka aneb V čem se lišíme od spolužáků před sto lety?), zemědělství (Zemědělství aneb Jak se lidé živili?), volný čas a zábava (Volný čas aneb Jak se lidé bavili před sto lety?), návštěva TGM (Masaryk v Miličíně aneb Jak se vítal prezident?) a závěrečná část (Závěr aneb Co jsme se dozvěděli?).

Cílem je, aby studenti a žáci poznali nejen regionální dějiny, ale také skrze ně dějiny našeho státu v dané době. Další z cílů je poznání každodenního života, na který většinou ve škole nezbývá čas. Žáci zde sami objevují, tvoří, pracují s různými prameny. Jednotlivé úkoly mají přesah do dalších školních předmětů jako například zeměpis, biologie, výtvarná a tělesná výchova nebo český jazyk a literatura. Ve větší části úkolů je brán zřetel na kontinuitu a trvání, jde o to, aby si studenti uvědomili, jak podobný nebo naopak rozdílný život vedeme my oproti našim předkům a co s nimi máme společného. Mimo tohoto konceptu historického myšlení od Petera Seixase⁶² se v pracovních listech objevují i další jako například využívání primárních pramenů (téměř ve všech cvičeních), analýza příčin a následků nebo zaujímání historické perspektivy.

Při tvorbě této diplomové práce jsem při studiu pramenů narazila na velké množství nejen písemných textů, ale i na obrazové materiály, které jsem se rozhodla použít do pracovních listů.

---

⁶¹ NAJBERT, Jaroslav, PALATKA, Stanislav: Expedice Podyjí: Devět mlýnů a Podmolí: náměty na badatelské aktivity pro žáky základních a středních škol. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2017.

⁶² <http://historicalthinking.ca/historical-thinking-concepts>, Stav ke dni 15.11.2021.

Žáci a studenti, tak během práce nepracují jen s texty, ale i s fotografiemi nebo plakáty. Sami tvoří texty a zakreslují mapu. Dále používají i sekundární zdroje, učí se hledat informace v digitalizovaných fondech archivů či vyhledávat potřebné informace na internetu nebo ve slovnících, v odborných knihách a v dalších zdrojích.

Cvičení jsou koncipována pro žáky posledních ročníků základní školy (popřípadě pro osmé ročníky ZŠ) a pro studenty na středních školách. Pracovní listy by měly navazovat na výuky dějin 20. století. Myslím si, že nejvhodnější by bylo využít tento projekt na školách v okolí České Sibíře, tedy na Benešovsku, Voticku, Vlašimsku a Tábořsku, kde nejen studenti, ale i učitelé sami mohou mít vazby na danou oblast, což zvyšuje motivaci pro zapojení se do projektu. Zde mohou sloužit k výuce regionálních dějin. Určitě je možné použít pracovní listy i ve školách mimo daný region například pro výuku každodennosti.

14.1.1 Navrhovaný postup práce:

Pracovní listy lze vyplňovat v průběhu pololetí (každý měsíc jedno téma), což mi přijde jako nejvhodnější varianta. Pracovat s žáky na projektu lze i po dobu celého školního roku, popřípadě během jednoho týdne nebo několika dnů (výlety, školy v přírodě, projektové dny, ...). Měla by však být dodržena posloupnost jednotlivých částí, jak je popsána výše. A to především z důvodu obtížnosti a také logické následnosti. S pracovními listy může učitel se studenty pracovat přímo ve škole, zadat jim je jako domácí úkol nebo obě varianty zkombinovat. Poslední možnost se mi jeví jako nejlepší vzhledem k vymezenému času na hodiny dějepisu. Projekt lze využít nejen v běžných hodinách dějepisu, ale také v hodinách seminářů z dějepisu, které si mohou volit studenti a žáci jevící větší zájem o tento předmět. Zde je i větší prostor pro reflexi nebo doplňující informace.

Pracovní listy může vyplňovat jednotlivec, skupina nebo celá třída. Opět záleží na učiteli a jeho preferencích a samozřejmě na třídě samotné a povaze úkolu. Myslím, že je vhodné zkombinovat všechny tři možnosti při práci s převahou skupinové práce nebo kooperativní výukou. Důležité je, aby při splnění úkolu či jeho opravě učitelem proběhla diskuze o úkolu ve třídě.

Všechny listy by si žáci či studenti měli schovávat do svého portfolia, aby v závěru mohli zhodnotit svou práci. Určitě je vhodnější listy rozdávat postupně, než všechny najednou a riskovat ztrátu.

14.1.2 Jednotlivé části projektu:

1. Úvod aneb Vítejte na České Sibíři!

Úvodní část žáky a studenty seznamuje s daným regionem a dobou. Tato část obsahuje jeden úkol. Cílem je, aby žáci vyčetli z daných primárních i sekundárních pramenů informace (jedná se o kroniky, vlastivědné sborníky, beletrii a turistickou brožurku) o dané oblasti a vytvořili mapku České Sibiře. Na pomoc si mohou vzít atlasy nebo jiné mapy. První úkol obsahuje záměrně jen přepisy pramenů. Je to z důvodu, že žáci nejsou zvyklí většinou pracovat s textovým pramenem a velké obtíže jim dělá právě čtení pramenů. Což je může odradit hned na začátku. V dalších úkolech se již objevují fotografie pramenů.

Úkol je kratší a má ukázat z čeho všeho můžeme čerpat informace o dějinách. Učitel může o České Sibiři doplnit další informace a tím spolu s prvním úkolem namotivovat studenty k další práci.

2. Ve škole za Masaryka aneb V čem se lišíme od spolužáků před sto lety?

Druhá část se zabývá školou a dětstvím. Záměrně je zařazena jako druhá, aby opět plnila motivační funkci, protože tyto témata jsou studentům a žákům blízká. *Rodina a škola představují klíčové sociální rámce, v nichž se naši žáci pohybují, v nichž dospívají. Dějepisné znalosti mohou perspektivou rodinného či školního prostředí získat sociální rozměr, který je nezbytný pro to, aby žáci vnímali dějiny jako lidské jednání v historickém kontextu, aby se naučili „historicky myslet“.*⁶³

Tato část obsahuje tři úkoly. Ještě před úkoly je krátký text popisující školy na České Sibiře, kam mohly děti chodit až do 14 let. První úkol je opět lehčí, jde o to, aby zapojil žáky do práce. Jedná se o práci se jmény. Žáci porovnávají oblíbená jména s dnešními, často užívanými jmény a přemýšlejí, co mohlo stát za změnou nebo naopak, proč jsou stále oblíbená.

Druhý úkol už je náročnější, žáci se mají „vypravit“ do online archivu, vybrat si a popsat jeden školní rok ze tří možných škol (obecná škola v Malovicích a Miličíně a měšťanská škola v Miličíně). Po tomto úkolu je nutná diskuze se studenty o tom, jak se škola změnila, a naopak co zůstává stále stejné ve školních lavicích a katedrách. Digitalizované kroniky výše zmíněných škol jsou dostupné na této webové adrese: <https://ebadatelna.soapraha.cz>⁶⁴. Zde už žáci trénují čtení starého rukopisu, ale mohou si vybrat z několika rukopisů ten, který jim vyhovuje nejvíce.

Třetí úkol se věnuje dětské hře spojené s říkadlem. Pramen, se kterým mají studenti pracovat, se zabývá dnes již málo známou dětskou činností, otloukání píšťaličky. Text pramene se inspiroval opět dnes i pro vesnické děti neznámou aktivitou, a to telením skotu. Proto by při

⁶³ Kamil Činátl: Dějiny ve filmu: Film ve výuce dějepisu, Praha: ÚSTR, 2014, strana 113.

⁶⁴ Stav ke dni 21.11.2021.

této činnosti měli žáci pracovat s dalšími zdroji, kde si mohou informace dohledat (internet, slovníky, ...).

Závěr tohoto úkolu přináší informaci o tom, že už před více jak sto lety se školy věnovaly aktivitě, kterou bychom mohli dnes zařadit do enviromentální výchovy. Šlo o sázení stromů.

3. Zemědělství aneb Jak se lidé živili?

Po části věnované škole, by se měli studenti věnovat nejdlejší části, která jim však přiblíží práci většiny lidí žijících na České Sibiři. V části o zemědělství na žáky čeká několik textových pramenů včetně nezvyklého textového pramene – tabulky a také práce s knihou od *Josefa Petráně: Dějiny českého venkova v příběhu Ouběnic*. Očekávám, že obstarat tuto knihu, minimálně na Podblanicku, by neměl být problém.

První úkol navazuje na úvodní část, kde se žáci seznámili s informací o přírodních podmínkách a také o tom, že většina lidí pracovala v zemědělské výrobě. A proč tomu tak je, mají odhalit studenti v prvním úkolu. Mají k dispozici pramen, kde si na tuto otázku odpovídá jeden z učitelů z Miličina a také knihu, kde si na stejnou otázku odpovídá historik Petráň.

Při dalším úkolu žáci zjišťují, jakými plodinami byly osázeny pole a jaká zvířata se chovala. Zde by byla dobrá mezipředmětová výpomoc s učiteli biologie nebo přírodopisu, protože část úkolu se zabývá i dnešním stavem polí a chovanými zvířaty nebo nemocemi zvířat. Pokud by na to vedení školy přistoupilo, tak by se mi jako optimální jevila týmová výuka, která může být zajímavá jak pro žáky, tak pro učitele. Další propojení je zde s češtinou, žáci mají k dispozici výkladový slovník nebo jiný zdroj, kde si mohou hledat dnes již málo používaná slova.

Poslední úkol žákům ukazuje, jakým těžkým zkouškám museli zemědělci čelit. Dva prameny se zabývají hospodářskou krizí na přelomu 20. a 30 let a epidemií kulhavky a slintavky v roce 1938. Ke třetí otázce mohou opět využívat studenti další zdroje informací (informace o krizi a o nemocech zvířat).

4. Volný čas aneb Jak se lidé bavili před sto lety?

I čtvrtý úkol začíná menším úvodem o spolkové činnosti na České Sibiři. Oproti předchozí části zde najdeme jen jednu rozsáhlou otázku, která se věnuje změně spolků. Toto téma je dle mého názoru méně náročné než předchozí zemědělská část. Jistě se ve třídě najdou lidé, kteří mají rádi sport či kulturu. Proto bych čekala, že toto téma opět zvedne motivaci pro práci, protože si ho dokážou žáci spojit s aktivitami ve svém volném čase. Oproti zemědělské části pracuje tato část hodně s obrazovým materiálem.

První podotázky se věnují ochotnickému divadlu. Studenti zde pracují s plakáty na dvě komedie, mladší je z roku 2013 a starší z roku 1929. Mají je porovnat a zjistit, jaké změny nastaly. Také si mají vybrat plakát, jež je zaujal. Volbu mají zdůvodnit. Zde je přesah do estetické výchovy, popřípadě do výtvarné výchovy.

Druhá část tématu se zabývá sbory dobrovolných hasičů. Žáci se seznámí s méně známým, ale na vesnicích oblíbeným požárním sportem. K tomuto úkolu budou potřebovat přístup k internetu nebo odbornou literaturu zabývající se požárním sportem, aby mohli úkol splnit. Zjišťují, jak se k nám sport dostal, kde vznikl a jaké úspěchy v něm reprezentace ČR dosahuje. Pokud je to možné, tak by se nabízela spolupráce s vyučujícím tělocvikem. Druhá část úkolu již pracuje s obrazovým pramenem. Žáci porovnávají a zjišťují, jak se změnil sbory (oblečení, vybavení, složení, ...).

V poslední části úkolu se žáci seznámí s fungováním TJ Sokol Miličín. Žáci opět pracují s pramenem, ale i s internetem. Jejich úkol je zjistit, čemu se sokolové věnovali za první republiky a jaké měli problémy. Mají také najít, čemu se jednota (jako i jiné jednoty) věnuje dnes.

5. Masaryk v Miličíně aneb Jak se vítal prezident?

Předposlední část věnovaná prvnímu československému prezidentovi začíná úvodem o důležitosti silničního spojení. Dvakrát po této silnici projížděl prezident Masaryk. V roce 1929, kdy mířil na výstavu do Tábora, se v městečku Miličín zastavil. Právě této události se věnuje převážná část otázky. Tato část se mi jeví jako nejobtížnější, jelikož studenti pracují s textovými prameny i fotografií a mají sami na závěr zpracovat podle pramenů článek.

Jako první mají žáci za úkol připomenout si tuto významnou osobnost našich dějin. V druhém úkolu hledají žáci, jaký vztah asi měli lidé za první republiky k prezidentovi. Poslední velký úkol v tomto projektu je napsat článek podle všech pramenů, se kterými pracovali v této části. Zde by měli zúročit vše, co se během práce na projektu naučili. Vyučující může vyhledat článek starosty Ladislava Šabatky, aby si žáci v závěrečné reflexi mohli porovnat svůj výkon s daným článkem.

6. Závěr aneb Co jsem se dozvěděl?

Na úplný závěr projektu už nejsou připraveny žádné úkoly týkající se pramenů. Na žáky čeká několik otázek, ve kterých mají shrnout, co se při práci na projektu naučili. Mimo to se v závěrečné reflexi mohou bavit o tom, co je bavilo, jak se změnil jejich pohled na danou dobu,

kteřá cvičení jim dělala problémy a o mnoha dalších věcech, které je napadaly při práci na projektu.

Bonus: Česká Sibiř na starých fotografiích aneb Jak se mění krajina kolem nás?

Bonusový list je vytvořen pro případ, že by se třída rozhodla vydat do míst, se kterými se seznámila pomocí pracovních listů. Nabízí možnost, jak prozkoumat místa České Sibiře, která jsou spojena nejen s dobou první republiky.

Studenti mají za úkol projít si pomocí mapy několik zastávek a porovnat dnešní stav budov a jejich okolí se stavem přibližně před sto lety. Porovnávání dělají podle fotografií, popřípadě sadě fotografií, které obdrží od vyučujících. Vyučující také mohou fotografie poschovávat ve formě kešky (cache) a zadat studentům souřadnice, kde ukryté fotografie objeví. Studenti kromě porovnávání mohou uvažovat i o dalších otázkách jako například: Co mohlo stát za změnou stavu? K čemu místo dříve sloužilo? K čemu slouží dnes? Samozřejmě se žáci mohou zaměřit i na další věci jako je například oblečení a uniformy lidí, zvířata a jejich využití nebo elektrické vedení, které na starších fotografiích nelze vidět, protože ještě není zavedeno do obce. Celkem studenti projdou sedm zastávek, které jsou v mapě označeny červenými body. Šest je jich v Miličíně, sedmá se nachází v Petrovicích (zde je bodů více, ale všechny jsou viditelné z jednoho místa). Ke každému bodu by měli také zapsat, jak se místo jmenuje.

Zastávky v Miličíně jsou napojeny na Naučnou stezku Čenka Kraupnera s jedním odbočením k sokolovně, která je neodmyslitelně spojena s touto osobností. Druhá zastávka, kam se školní skupina může vypravit pěšky nebo autobusem, je vesnice Petrovice. Kde se porovná především náves a studenti mohou uvažovat na příkladu zbořeného zámku na významu památek a jejich ochrany.

Stezka Čenka Kraupnera začíná na Hájkově náměstí v Miličíně, kde by žáci měli obdržet první sadu fotografií dokumentující náměstí. Také se díky informačnímu panelu dozví něco o osobnosti, po které je stezka pojmenovaná. Mimo to na budově obecního úřadu je také informační cedulka o budově. Vyučující může připomenout i osobnost Jana Hájka, zakladatel nadace, která podporovala nadané chudé žáky ve studiu. Poté by se žáci měli uhnout ze stezky a pokračovat k budově sokolovny, kde je další z bodů. Ani zde nechybí informační panel. Další dva body se nacházejí naproti sobě a vracejí školní skupinu zpět na stezku. Jedná se o školu a kostel s památníkem na oběti světových válek. Po překročení státní silnice se žáci dostanou k dalšímu informačnímu panelu a prvnímu zastavení křížové cesty, která vede na vrchol Kalvárie, kde jsou dva poslední body a tj. kaple Utrpení páně a skalní útvar ve tvaru lva tzv.

Miličinský lev. Stezka obsahuje ještě dvě další zastávky s informačními panely a měla by studenty dovést zpět na Hájkovo náměstí. Odtud mohou žáci pokračovat do druhé vesnice, kde na ně čekají úkoly spojené se změnou návsi.

Studenti mohou pracovat samostatně, ale z důvodu množství kopií fotografií, kterých učitel nemůže mít mnoho, bych doporučila práci ve skupině. Optimální skupina by měla mít čtyři členy. Členové skupiny by se měli také pokusit formulovat vlastní otázky týkající se pramenů. Pokud se vyučující rozhodne pro formu kešek, bude potřebovat několik krabiček, do kterých ukryje fotografie. Nevýhoda je, že učitel musí být na trase dříve než žáci, aby ukryl krabičky s fotografiemi. Při této formě odpadá práce s mapou, žáci musí být vybaveni chytrým mobilem s GPS, což by v dnešní době neměl být problém. Navíc učitel musí formulovat všechny otázky k fotografiím, protože nebude na místě, aby je žákům řekl sám. Pro žáky může být tato forma atraktivnější.

Po ukončení programu by měla následovat reflexe o tom, co si žáci z výletu a práce odnesli.

15. Závěr

Česká Sibiř je místo, kde život lidí nebyl jednoduchý v žádné dějinné etapě. I přesto se zde našli a najdou lidé, kteří dokážou žít na tomto místě někdy po celé generace a pracovat na tom, aby život zde byl snadnější a příjemnější.

Příroda byla a je dodnes spojená s Českou Sibiří, formuje místní krajinu a možná i místní lidi, jak se domníval na začátku 20. století Jan Herben. Díky poloze České Sibiře byla většina lidí odkázána na zemědělskou práci. Počasí bylo tedy jejich hlavním pomocníkem a často i nepřítelem. Dalším nepřítelem se stala ekonomická krize konce 20. let 20. století, která potrápila všechny, nejen zemědělce, a v neposlední řadě to byly nemoci zvířat. Velkým mezníkem, který znamenal ulehčení práce zdejšími lidem, bylo zavedení elektřiny po první válce.

Dnešní obec Miličín je složena ze čtyř bývalých politických obcí. Byly to obce Miličín, Německé Záhoří, Kahlovice a Petrovice. V obcích byli nejvíce zastoupeni voliči agrárníků. V obci Miličín po skončení války zavládly na radnici roztržky, které skončily novými volbami. Poté se život v komunální politice vrátil do běžného stavu. Každé volební období se zde objevil nový starosta. To v menších obcích panoval klidnější stav, starostové si své funkce většinou udrželi delší dobu, často se jednalo o vlastníky největších statků v obci. Příkladem může být Vojtěch Brožek z Petrovic nebo Antonín Adam z Chlistova starosta v Malovicích. Největší politickou událostí byla bezesporu návštěva prezidenta Masaryka v Miličíně, který se zde zastavil na krátkou návštěvu při cestě do Tábora.

V době mezi světovými válkami existovaly na České Sibiři tři obecné školy. Nejstarší byla v Miličíně, druhá v Malovicích a nejmladší školu získaly děti v Petrovicích. Navíc se hned po válce podařilo v Miličíně otevřít měšťanskou školu, kam docházely děti z celého okolí. Další školy jako lidová hospodářská a živnostenská škola pokračovací sídlily taktéž v Miličíně. Školy řešily různé problémy jako byly nemoci dětí, nedostatek pomůcek nebo třeba rozmary počasí, díky kterým se nemohlo vyučovat. I přesto se snažily poskytovat dětem mimo vzdělání i další aktivity jako bylo pořádání besídek, návštěvy památek v okolí nebo hraní divadel. Děti školou povinné také nechyběly u žádné větší slavnosti v dané obci.

Spolková činnost byla a je na České Sibiři důležitá součástí života místních lidí. Spolky nechyběly při žádné větší události ve svých obcích. Samy pořádaly mnohé slavnosti, plesy, zábavy nebo divadla. V každé obci byl sbor dobrovolných hasičů, v obci Malovice dokonce před válkou existovaly dva (SDH Malovice a SDH Chlistov). Mimo to v Miličíně bylo několik dalších, ať už sportovních spolků jako S.K. Miličín nebo TJ Sokol Miličín nebo spolků věnující

se kultuře (ochotníci, pěvecká jednota Malát), případně spolků jako byla kampelička, okrašlovací spolek, včelaři nebo profesní spolky. Spolky musely řešit mnoho problémů, často to byl nedostatek peněz, hádky uvnitř spolků nebo nezájem svých členů. I přesto mnohé spolky přežily do dnešních dnů, a i přes problémy, které mají často společně se svými předchůdci se snaží pokračovat v jejich práci a tradici spolkové života.

Čeněk Kraupner se stal jedním z hlavních postav mého vyprávění o dějinách České Sibíře. Kraupner byl obchodník, miličinský starosta a člen několika spolků, u některých dokonce jejich zakladatel. Tento muž se snažil z Miličina a jeho okolí vybudovat atraktivní turistické místo. Nelze mu jistě upřít zájem o blaho jeho rodiště, ale na druhou stranu nesmíme zapomenout, že on a jeho rodina vlastnili v Miličíně několik obchodů a poskytovali služby, které by potenciální turisté mohli využít. Ke svému cíli využil chytrě označení, pocházející od Jana Herbena, Česká Sibiř, které před válkou Herben umístil na Hostišov a přestěhoval ho o pár kilometrů dále do oblasti okolo Miličina v období mezi válkami. Čeněk Kraupner nebyl na své aktivity sám, v Miličíně měl rozsáhlou rodinu, jejíž členové zasedali ve výborech téměř všech spolků v Miličíně. Svou vizi České Sibíře rodina Kraupnerova vtiskla do zdí sokolovny, o jejíž stavbu se rodina hodně zasloužila. Zde je určitě na místě zmínit Vojtěcha Kraupnera, stavitele sokolovny a autora většiny obrazů. Sen Čenka Kraupnera, že se Miličín stane vyhledávanou turistickou lokalitou, se nikdy nestal skutečností. I přesto se zachoval jeho odkaz v názvu oblasti, na který jsou místní náležitě hrdí dodnes.

Jako byli Kraupnerovi důležitými osobnostmi v Miličíně, tak důležitou osobou pro Petrovice byl určitě Karel Bachrach, který zakoupil místní velkostatek před první světovou válkou. Karel Bachrach spolu s dlouholetým starostou Vojtěchem Brožkem vykonali pro obec mnoho prospěšných věcí. Mimo založení sboru dobrovolných hasičů se Karel Bachrach podílel na vzniku školy v Petrovicích. Několikrát nabídl ke společenským akcím svoje pozemky. Bachrach na druhou stranu samozřejmě agitoval za svou politickou stranu na různých schůzích v obci a za svou aktivitu získával hlasy pro agrárníky od místních. Bachrachovým se stal osudný jejich židovský původ za druhé světové války.

Pokud se mám zmínit ještě o jedné důležité postavě této práce, tak by to nebyla postava z masa a kostí, ale z cihel a betonu. Miličinská sokolovna. Nejen kulturní dům pro celou oblast. Místo, kde je ve zdích zanesen vznik a minulost České Sibíře a na jejíchž prknech se odehrává přítomnost a díky sbírkám od lidí a spolků, kteří ji už dvakrát zachránili, možná také budoucnost.

V didaktické části jsem se snažila případným žákům a studentům přiblížit Českou Sibiř v meziválečné éře pomocí pracovních listů, které jsou rozděleny na šest oblastí. V těchto listech poznávají nejen každodenní život lidí a dětí v dané oblasti, ale postupně se seznamují s různými prameny, se kterými pracují. Pokud by učitele a studenty zaujala oblast a její historie a chtěli se vydat na výlet do České Sibiře, mohou využít sedmý bonusový pracovní list. Tento list tvoří především dobové fotografie díky, kterým mohou zkoumat, jak se proměnila místa zachycená před sto lety na fotografiích.

16. Seznam pramenů a literatury:

16.1 Prameny:

Archiv obce Miličín

První pamětní kniha města Miličina, uloženo na Obecním úřadu v Miličíně, Dostupné online na: <http://www.ceskasibir.cz/milicin/kronika/kroniky.php>. (všechny díly do roku 1989) Stav ke dni 21.11.2021.

Druhá pamětní kniha města Miličina, uloženo na Obecním úřadu v Miličíně.

Třetí pamětní kniha města Miličina, uloženo na Obecním úřadu v Miličíně.

Čtvrtá pamětní kniha města Miličina, uloženo na Obecním úřadě v Miličíně.

Pátá pamětní kniha města Miličina, uloženo na Obecním úřadě v Miličíně.

Šestá pamětní kniha města Miličina, uloženo na Obecním úřadě v Miličíně.

Sedmá pamětní kniha města Miličina, uloženo na Obecním úřadě v Miličíně.

Archiv Obecné a Měšťanské školy v Miličíně

Památná kniha obecné školy v Miličíně, 1887-1952, uloženo ve Státním okresním archivu v Benešově.

Kronika obecné a měšťanské školy v Miličíně, 1920-1936, uloženo ve Státním okresním archivu v Benešově.

Vlastivědný sborník Miličínska, 1929, uloženo ve Státním okresním archivu v Benešově.

Archiv MS Miličín

Kronika MS Miličín, uloženo u kronikáře MS Miličín.

Archiv Církve československé v Miličíně

ČENĚK, Kraupner: Založení Církve Česko Moravské v Miličíně 1921, Miličín. V držení potomků autora. Dostupné online na: <http://www.ceskasibir.cz/dok/d44.php>. Stav ke dni 20.11.2021.

Archiv Obecné školy v Malovicích

Malovice: Kronika obecné školy 1925-1940, uloženo ve Státním okresním archivu v Benešově.

Malovice: Monografie obecné školy 1928-1929, uloženo ve Státním okresním archivu v Benešově.

Archiv SDH Malovice

Kniha zápisů ze schůzí SDH Malovice 1935-1956, uloženo u kronikáře SDH Malovice.

Archiv Obecné školy v Nové Vsi

Školní kronika Nová Ves u Mladé Vožice 1900-1950, uloženo ve Státním okresním archivu v Táboře.

Archiv obce Petrovice

Kronika obce Petrovice od roku 1925 (1925–1983), uloženo u kronikáře bývalé obce Petrovice.

Archiv SDH Petrovice

Pamětní kniha Sboru dobrovolných hasičů v Petrovicích (1911-1928), uloženo u kronikáře SDH Petrovice.

16.2 Literatura:

100 let požárního sboru Miličín: 1878-1978, Základní organizace Svazu požární ochrany Miličín, 1978.

BŮŽEK, Václav (ed.): Dílo Josefa Petráně a současná historická věda: Pocta Jihočeské univerzity českému historikovi, Praha: NLN, 2020.

BROŽEK, Jiří: 90 let Sboru dobrovolných hasičů Petrovice: 1911-2001, Petrovice, 2001.

BROŽEK, Jiří, BROŽEK, Jiří a AUGUSTA, Luděk: 100 let SDH Petrovice: 1911-2011, Petrovice 2011.

BIELIK, Michal: Jiří Küenburg a Mladá Vožice. Bakalářská práce, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2011.

ČADILOVÁ, Olga a VYSPOUŽILOVÁ, Markéta (ed.): Miličín, Praha: Maroli, 1998.

ČINÁTL, Kamil: Dějiny ve filmu: Film ve výuce dějepisu, Praha: ÚSTR, 2014.

HABART, Čeněk: Sedlčansko, Sedlecko a Voticko, díl první, Sedlčany 1995.

- HABART, Čeněk: Sedlčansko, Sedlecko a Voticko, díl druhý, Sedlčany 1995.
- HABART, Čeněk: Sedlčansko, Sedlecko a Voticko, díl třetí, Sedlčany 1995.
- HABART, Čeněk: Sedlčansko, Sedlecko a Voticko, díl čtvrtý, Sedlčany 1995.
- HERBEN, Jan: Hostišov, Praha: Grosmann a Svoboda, 1907.
- HAVEL, Rudolf, OPELÍK, Jiří a kol.: Slovník českých spisovatelů, Praha: Československý spisovatel, 1964.
- JIRÁSEK, Alois: Staré pověsti české, Praha: Albatros, 1988.
- Kostel Narození Panny Marie v Miličíně, Obec Miličín 2017. (Informační brožura)
- NAJBERT, Jaroslav, PALATKA, Stanislav: Expedice Podyjí: Devět mlýnů a Podmolí: náměty na badatelské aktivity pro žáky základních a středních škol. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2017.
- OTRUBA, Mojmír, PEŠAT, Zdeněk a HOMOLOVÁ, Květa (ed.) Čeští spisovatelé 19. a počátku 20. století: slovníková příručka, Praha: Československý spisovatel, 1973.
- PETRÁŇ, Josef: Dějin českého venkova v příběhu Ouběnic, Praha: NLN, 2011.
- TEPLÝ, František: Paměti starožitného města Miličina a jeho okolí, Praha, 1899.
- TŮMOVÁ, Jaroslava: Posázaví, Postupice, 2015.

16.3 Tisk

- CIKHART, Roman: Vladykové z Petrovic, in Věstník jihočeských museí, č.3, r. 1911, str. 17-18.
- HAŠEK, Jaroslav: Karikatury 1911, seriál Galerie karikatur č. XVIII-XIX.
- Po letech, in Čas, r. XXI, č. 178, 30.6. 1907 s.1
- Správce přežil tři generace majitelů – Br. Mikula v Petrovicích oslaví pětadesátiny, in Svobodné Slovo Tábořska, 22.4.1947.
- ZAHRADNÍČEK, Tomáš: Objevení České Sibíře: Chalupář Jan Herben v Hostišově, in Dějiny a současnost, roč. 29, č. 2, 2007, s. 16-19.

16.4 Internetové zdroje:

Čas z 30.6.1907: <https://kramerius5.nkp.cz/view/uuid:71e1eef0-9c36-11e9-b601-005056825209?page=uuid:4e059bb0-9c83-11e9-b601-005056825209> Stav ke dni 20.11.2021.

Hostišov: <https://kramerius5.nkp.cz/view/uuid:093a5d50-d4e7-11e2-bb18-005056827e51?page=uuid:4b84afd0-2a64-11e3-bd38-5ef3fc9ae867> Stav ke dni 20.11.2021.

Charakteristika oblasti:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Vla%C5%A1imsk%C3%A1_pahorkatina Stav ke dni 20.11.2021.

Koncept historického myšlení: <http://historicalthinking.ca/historical-thinking-concepts> Stav ke dni 20.11.2021.

Kroniky uložené ve Státním okresním archivu v Benešově: <https://ebadatelna.soapraha.cz> Stav ke dni 20.11.2021.

Karel Bachrach: [http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/BACHRACH_Karel_18.11.1876-18.\(20.\)5.1939](http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/BACHRACH_Karel_18.11.1876-18.(20.)5.1939) Stav ke dni 20.11.2021.

<https://www.geni.com/people/Karl-Bachrach/6000000006183213003> Stav ke dni 20.11.2021.

Muzeum České Sibiře: <http://www.ceskasibir.cz/> Stav ke dni 20.11.2021.

Sokolovna v Miličíně: <https://regiony.rozhlas.cz/fresky-v-milicinske-sokolovne-vznikly-jedinecnym-zpusobem-malbou-do-vlhke-omitky-7433722> Stav ke dni 20.11.2021.

https://benesovsky.denik.cz/kultura_region/sokol20070831.html Stav ke dni 20.11.2021.

17. Příloha č. 1: Významné osobnosti z České Sibiře

Čeněk Kraupner

Otec rozsáhlé rodiny Kraupnerových se narodil 15. února 1867 v bývalém zámku v Miličíně. Původně vyučený švec se živil jako obchodník. Po návratu z Vídně, kam odešel v mládí, se usadil ve svém rodné obci Miličín, kde žil celý život. Ve dvacátých letech se stal na necelé jedno období starostou i v dalších letech působil v zastupitelstvu. Byl členem a velkým propagátorem Církve československé.

Byl členem několika spolků. Ten okrašlovací dokonce před první válkou sám založil. Mimo to byl členem Sokola, u jehož zakládání také stál, a také ochotnickým hercem v Miličíně. Do dějin Miličina se zapsal několika svými činy. Jednak to bylo prací okrašlovacího spolku, který upravoval veřejné prostranství a často nahrazoval obec, která neměla dostatek finančních prostředků. Okrašlovací spolek také vytvořil první turistické značení v Miličíně. Čeněk Kraupner je tedy první propagátor turistického ruchu na Miličínsku. Místním sokolům věnoval pozemek a materiál na stavbu sokolovny.

Se svojí ženou Annou měl početnou rodinu, celkem vychovali deset dětí. Jeho potomstvo byla velká pomoc při nejrůznějších projektech. Ti, co zůstali v Miličíně, se stali opěrnou silou pro nápady svého otce, jelikož byli členy Sokola v Miličíně, okrašlovacího spolku, ochotnického spolku, ale také Sboru dobrovolných hasičů Miličín nebo Sportovního klubu Miličín. Často byli v řídicích funkcích celého spolku. Děti také zdědily hudební talent po otci, jenž založil vlastní kapelu.

Čeněk Kraupner zemřel v červenci 1951.⁶⁵ Dnes nikoho s příjmením Kraupner v Miličíně nenajdeme.

Vojtěch Kraupner

Syn Vojtěch se narodil v Miličíně 18. 3. 1905, byl to architekt a malíř. On sám se nejraději oslovoval jako stavitel. Působil jako asistent profesora Josefa Fanty, rodáka ze Sudoměřic. Podílel se na projektu paláce Ministerstva obchodu, průmyslu, živností a patentního úřadu v Praze. Kraupner s manželkou Annou procestoval část Evropy, navštívili Polsko, Francii, Švýcarsko, Rakousko, Itálii, Německo, Dánsko a Belgie.

---

⁶⁵ Často se udává den úmrtí 16. července, to však byl den jeho pohřbu.

S bratrem Jiřím procestoval na motocyklu Itálii. Jiří vlastnil autodílnu v Miličíně. Na motorkách dokonce závodil. Jeho znalostí využil stát při akci UNRRA, mimo jiné také pro jeho znalost angličtiny, jelikož žil po nějakou dobu v USA. Lásku k rychlým strojům s bratry sdílel ještě další sourozenec, Stanislav, který zahynul při cestě do Tábora, kam jel se svou sestrou Annou na motocyklu před Vánoci v roce 1936.⁶⁶

Po návratu do rodného městečka se Kraupner pustil do stavitelské činnosti i zde. Jeho žena zakoupila od strážmistra Vindušky pozemek, který pojmenovali s manželem Favel podle dánského pozdravu. Jak bylo zmíněno výše doufali, že v Miličíně zakládají novou výstavní čtvrť. Největší stavební úspěch byla pro Kraupnera v Miličíně stavba a výzdoba sokolovny. Těsně před válkou se podílel na stavbě opevnění ČSR. Za války byl hlášen jako „pracující v zemědělství“, ale věnoval se zachycení staveb z okolí Miličina před jejich zánikem. Po válce uspořádal v Táboře výstavu, zde také pracoval na zpřístupnění tábořského sklepení. Poté opět začal pracovat v Praze. Manželka Anna se věnovala vyšívání, které také učila. S Annou měli syna Iva, který šel ve stopách svého otce a vystudoval ČVUT, věnoval se stejně jako otec a dědeček hudbě. Vojtěch Kraupner v Miličíně psal a maloval po většinu svého života obecní kroniku.

Karel Bachrach

Karel Bachrach se narodil 18.11. 1876 v Žirovnici v jižních Čechách, kde jeho otec Benno podnikal v zemědělství. Po absolvování střední školy se také věnoval zemědělské činnosti v okolí Jindřichova Hradce. Roku 1911 kupuje zemědělský dvůr a zámek od barona Pecheho v Petrovicích. Na zámek se přestěhoval se svojí rodinou, kterou tvořili v té době manželka Olga a děti Karolína a Jiří. Na zámku v Petrovicích se narodili ještě dvě další děti Viktor Hugo a Věra.

Po první světové válce vystudoval na ČVUT obory zaměřené na zemědělství a lesnictví. Později zde získal doktorát. Jeho zájem se soustředil na lihovarnický průmysl, pěstování brambor a pojišťovnictví. Byl předsedou Společnosti pro zpeněžení lihu, Družstva hospodářských lihovarů a Ústavu pro zušlechťování zemáků ve Slapech u Tábora, který také spoluzaložil. Za svůj život napsal několik publikací věnující se zemědělství.

---

⁶⁶ Vášej pro rychlé stroje se přenesla i do další generace. Jejich synovci Jiří Příbyl a Milan Kraupner v roce 1946 zkoušeli v Miličíně kluzák. Jiří navázal také na cestovatelské touhy rodiny v 80. letech 20. století byl vyslán jako strojní inženýr do Nigérie.

Na statek do Petrovic si ze Žirovnice přivedl správce Josefa Mikulu, který v Petrovicích bydlel s rodinou. A jeho potomci využívají bývalou kovárnu velkostatku jako rekreační objekt dodnes.

Mimo zemědělství a správě svého statku se věnoval Karel Bachrach také politice. Byl členem Republikánské strany a pohyboval se v nejvyšší politice.

V Žirovnici se Bachrach věnoval sokolskému hnutí. Po příchodu do Petrovic se stal jedním z organizátorů vzniku sboru dobrovolných hasičů. Sokolskému hnutí zůstal i nadále věrný a přispěl na stavbu sokolovny v Miličíně. Finančně podporoval i obec Petrovice (například poskytl škole svoji budovu) a sbor hasičů.

I přestože Bachrach je židovské příjmení, Bachrachovi byli římský katolíci. Židovský původ se rodině stal osudným za druhé světové války. Karel Bachrach zemřel v Táboře ve vězení, kam byl přivezen gestapem, v květnu 1939. Syn Viktor Hugo zemřel v koncentračním táboře Mauthausen. Druhý syn Jiří zemřel ještě před začátkem války. Zbytek rodiny válku přežil. Nějaký čas žili na zámku, dokud se nemuseli vystěhovat v 50. letech. Část rodiny odešla do Austrálie. Manželka Olga zemřela ve Vojkově u Sedlčan. Manžela přežila o jedenáct let.

18. Příloha č. 2: Pracovní listy

Pracovní listy k projektu: Na Česká Sibiři za první republiky

Úvod aneb Vítejte na České Sibiři!

1. Jak to vypadalo na České Sibiři za první republiky?

V prvním úkole putování po České Sibiři se seznámíme s oblastí v dané době a dozvíme se, co je pro ni charakteristické. **Přečtěte si následující prameny a zkuste podle nich popsat, jak vypadala Česká Sibiř a život lidí, kteří zde žili. Zkuste z pramenů zjistit například: jaké zde byli spolky, jaké převládalo počasí, kde se přibližně daná oblast nachází, ... Na závěr zkuste nakreslit polohu Miličina.**

Malovice čítají 30 domků, z nichž číslo 22 schází, bývalá to pastouška. Jsou to domky dřevěné, z větší části však zděné, nejvíce taškami kryté a různě sestavené. U každého domku skoro jest malá zahrádka.

Školní kronika obecné školy v Malovicích do roku 1925, s. 2-3.

S bývalým sídlem zastupitelského okresu, Mladou Vožicí, spojuje Miličín silnice ne zrovna v nejlepším stavu a občané zdejší neradi po ní jezdí a chodí a cesta do Mladé Vožice počítá se za velmi nepříjemnou.

Vlastivědný sborník Miličína, 1931, nestránkováno.

Jako v předešlých letech, i letos 5. července v předvečer Husova svátku shromáždily se na popud Osvětové komise před školní budovou večer pokrokové spolky: Sokol s dorostem a žactvem, legionáři, hasiči, církev československá a českobratrská a četné občanstvo.

Průvodem šlo se pak k tzv. „Haldě“ při silnici proti Šibeníku. Tam před shromážděnými zástupy přednesl zdejší učitel Frt. Štefl řeč, v níž plně vystihl význam Husův pro náš národ. Po přednesení básni Jos. Novákem ml. a uč. Traxlerem zapálena hranice a za zpěvu písně „Hranice vzplála“ zazářily plameny do dáli, hlásající, že v Miličíně jsou také ctitelé Husovy památky.

První pamětní kniha města Miličina, 1921, s. 101.

Četl jsem nedávno, že jeden muzikant z tohoto kraje říkaval: „Odkud je vidět Blaník, tam nepůjdu hrát. To je všecko samá bída.“ A mluvil pravdu.

Jan Herben: Hostišov, 1907, s. 119.

Obloha klene se modrojasně nad vrchy, však málokdy bez mráčků, které chodívají pravidelně od západu. A poněvadž žijeme ve výši 600-700 metrů nad hladinou mořskou je tu zima a zimavo vždy. Zima třeskatá 10-15° pod nulou závěje sněhu vysoké; chalupám na svazích dosahují někdy až po komíny.

Celá tato krajina od Votic až po Miličín je není s žádné strany chráněná, trčí nejvýš nad Táborskem a proto ji stále skoro profukují větry, často vichřice. Lesy při nich řvou a trpí hojnými vývraty.

Jan Herben: Hositišov, s. 121.

Občané zabývají se zemědělstvím které jest na českém jihu vůbec hlavní představitelem hospodářského podnikání.

Kronika obce Petrovice, s. 5.

Když necháte řeku Sázavu za zády a vydáte se na jihozápad, dostane se do kraje, který je kvůli jeho chladnému klimatu nazval spisovatel Jan Herben Českou Sibiří. Najdete tu množství historických zajímavostí i přírodních krás. Pomyslnou branou k nim je město Votice.

Posázaví, strana 53 (turistická brožura)

Jižně od Votic, v srdci České Sibiře, leží obec Miličín. Její dominantou je kostel Narození Panny Marie, postavený Rožmberky v letech 1380-1384. V roce 1754 byl barokně přestavěn. O historii obce, zajímavostech i okolí hodně napoví Naučná stezka Čeňka Kraupnera pojmenovaná po významném miličínském občanovi žijícím v letech 1872-1851. Dovede vás na nedalekou horu Kalvárii s křížovou cestou a kaplí utrpení Páně nebo k Miličínskému lvu – skále připomínající tvarem krále zvířat, který je podle pověsti zkamenělou stráží blanických rytířů.

Posázaví, s. 56

Váš popis:

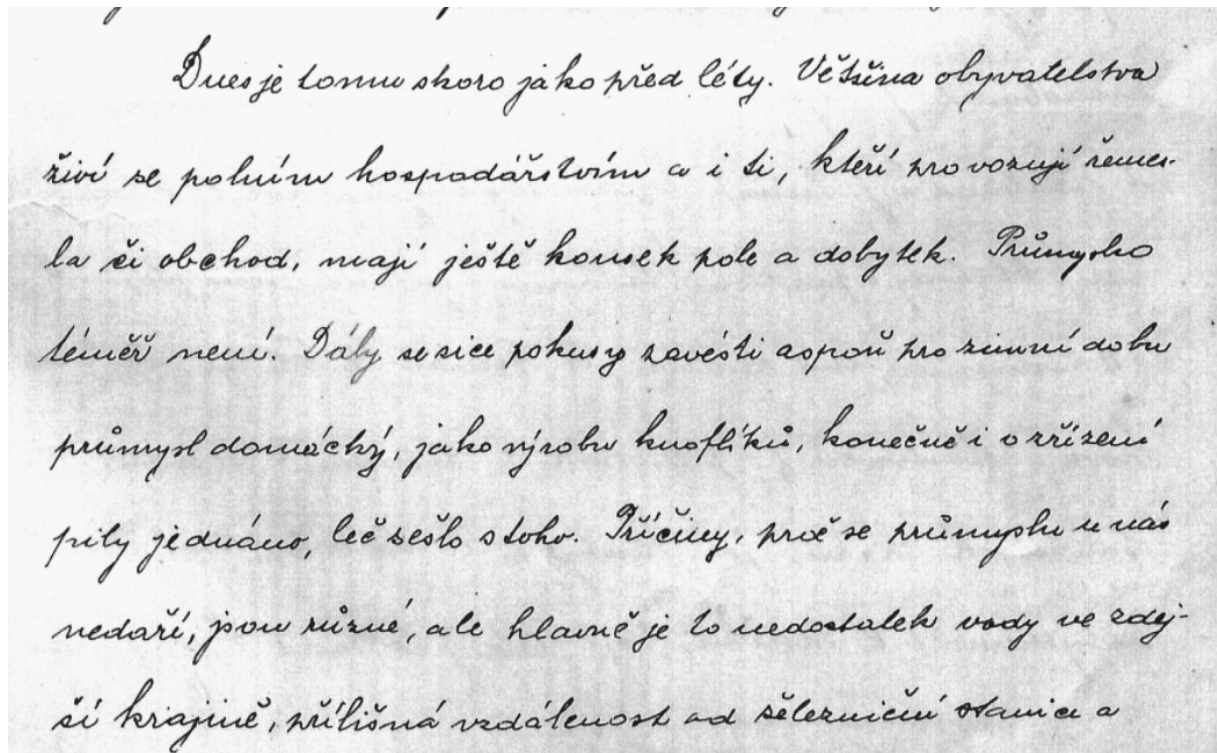

těchto dětí inspirovat a udělat něco podobného pro naše životní prostředí, jako dělaly děti před více jak sto lety.

Zemědělství aneb Jak se lidé živili?

1. Proč se většina lidí živila zemědělstvím?

V dalším zastavení na České Sibiři se budeme věnovat zemědělství. Jak už víme z úvodu, zemědělstvím se živila většina obyvatel, kteří žili nejen na Miličínsku, ale i v jeho okolí. Nad tím, **proč se zde na Podblanicku živila zemědělstvím většina lidí**, se zamýšlel ve své knize o rodných Ouběnicích profesor Josef Petráň⁶⁷ (Dějiny českého venkova v příběhu Ouběnic, str. 18.), ale ještě před ním si tuto otázku položili učitelé ze škol v Miličíně při psaní Vlastivědného sborníku Miličína. **Jak si na tuto otázku odpověděli oni? Zkuste ji porovnat s odpovědí v knize o Ouběnicích.**

Dnes je tomu skoro jako před lety. Většina obyvatelstva živila se polním hospodářstvím a i ti, kteří pro vorují řemesla či obchod, mají ještě kousek pole a dobytek. Přimyslův řemeslník není. Dálo se sice pokusy zavésti aoproti pro zimní dobu přimysl domácností, jako výrobu knoflíků, konečně i o řízení pily jednáno, leč vše to sloho. Přičině, proč se přimyslu se nás nedaří, jsou různé, ale hlavně je to nedostatek vody ve vzdálenější krajině, přílišná vzdálenost od selských stanic a

nedostatek kapitálu i podnikavosti.

Vlastivědný sborník Miličína, 1929.

Poznámky:

---

⁶⁷ Pan profesor Petráň měl i přímé spojení na Miličín. Jeho prarodiče zde vlastnili hostinec U Petráňů.

Volný čas aneb Jak se bavili lidé před sto lety?

Po předchozí části, které pojednávala o práci se nyní vydáme prozkoumat, co lidé dělali, když jim skončila práce na poli, v obchodně nebo v dílně. Ke konci 19. století a na počátku 20. století začaly vznikat na České Sibiři různé spolky. Patří mezi ně sbory dobrovolných hasičů, které vznikaly ve všech obcích, dále to byl Sokol v Miličíně, ochotnické spolky, včelařský spolek nebo okrašlovací spolek. Velká část spolků, která vznikla v tomto období existuje dodnes. **A my se podíváme, jak se moc změnila či nezměnila jejich činnost.**

1. Jak se změnila činnost spolků od dob první republiky?

Jako první se podíváme na Ochotnický spolek v Miličíně, který vznikl v roce 1875. Později se začaly hrát divadla i v okolních obcích. **Vášim úkolem bude porovnat dva plakáty na komedie sehrané v Miličíně.** První plakát pochází z roku 1929 a druhý je z roku 2013.

Otázky:

Jaký plakát se Vám více líbí a proč?

Co se na plakátech změnilo a co zůstalo stejné?

**Spolek divadel. ochotníků
v Miličíně**

sehraje v neděli 10. března 1929
— v hostinci „U Burianů“ —

výbornou veselohru se zpěvy a tanci o 3 dějstvích:

ZÁMECKÉ STRAŠIDLO

Napsala Božena Rajska-Smoliková. Režie: Fr. Haupt.

OSOBY:

Matěj Kloudek, šenkýř	—	Jos. Havlíček
Růžena, jeho dcera	—	K. Hauptová
Alois Čepera, šéfků	—	J. Hovorka
Kamaryt, profesor	—	L. Sabatka
Pašička, průvodce turisty	—	Fr. Kaška
Štarda, hradiš podomek	—	Jos. Dvořák
Jiřka (Trojan,) studentka	—	V. Hrubost
Václav Svoboda,) student	—	Frant. Jára
Iska,) studentka	—	E. Dvořáková
Mička,) studentka	—	B. Pavlišová

Děj v čertu na starém hradě.

Začátek o půl 8. hod. večerní.

Ceny míst obvyklé.

Lisťky v předprodeji u p. V. Kraupnera. Dítky přístupu nemají.

Spolek připravuje na velikonoce úchvatné drama »Plukovník Švec«
od Medka.

Dostupné na: <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?372>

Stav ke dni 27.12. 2021.

profesionální hasiče a dodnes je jedním z jejich úkolů pomáhat při katastrofách jako jsou povodně nebo požáry. Dnešní SDH na České Sibiři většinou žijí však jinou aktivitou, té se říká požární sport.

Zkuste na internetu najít, kde a kdy vznikl požární sport, jak se k nám dostal a jaké úspěchy v něm dosáhla a dosahuje česká reprezentace mužů i žen.

Odpověď:

Dále si prohlédněte následující fotografii, která pochází z roku 1912 z Petrovic. Na fotografii popište důležité prvky. Poté popište, jak vypadají sbory dnes, především požární sport. Pokud nemáte vlastní zkušenost s SDH nebo požárním sportem podívejte se videa BNL na YouTube, kde najdete sportovní kategorii (mimo jiné i družstvo z ČS Malovice) nebo klasickou kategorii. Úkol můžete řešit společně jako celá třída.

Pokud jste odpověděli na otázky, je čas podívat se, **co je dnešní hlavní náplní TJ Sokol Miličín?** Odpověď vyhledejte na jejich internetových stránkách:

<http://www.tjsokolmilicin.cz/>.

Původně se tomuto sportu věnoval v Miličíně Sportovní klub S. K. Miličín založený v roce 1932.

Prezident Masaryk poprvé projížděl Miličínem v roce 1920, v Miličíně se nezastavil, přesto si pouze jeho průjezd zasloužil upomínku v místní kronice. **Přečtěte si zápis.**

1920 25. března projel Miličínem v automobilu pan prezident Masaryk na své cestě do Tábora ke slavnosti 500. leté památky založení města Tábora. Všichni zdejší spolky a škol. mládež s měřitelstvem a občanstvo utvořily spalin při silnici na Novém městě a pozdravily p. presidenta v Miličíně nadšeným provolávacím slávy.

P. prezident
projíždí Miličínem.

První pamětní kniha města Miličina, s. 87.

Podruhé se Masaryk do Miličina dostal v roce 1929. Tentokrát se však pouze neprojel, ale zdržel se v Miličíně trochu déle. **Přečtěte si následující zápisy** pocházející z kroniky v Miličíně a ze školní kroniky v Malovicích.

Otázky (na základě všech tří ukázek):

Jaký si myslíte, že byl vztah lidí k prezidentovi republiky? Co pro ně nejspíše návštěva znamenala?

První výstavu vybor podstouva uca umorovaa.

29. června k večeru, po několikaletých změnách disponicích, bylo známo, že p. prezident Masaryk pojede dne 30. června 1929 Miličínem ke slavnosti "jihadské výstavy" v Táboře. Jakmile se to občanstvo v poslední chvíli dozvědělo, hned nejnějnější přípravou během noci ke slavnostnímu uvítání. U táboře postavena slavoobrána s nápisem "Mě je náš úctyhavý táhček Masaryk", vystrojená allegorický vůz (auto p. J. Běčka) s konáři (p. Rálek a Votavil), který doprovázel p. presidenta až do Tábora. Okna vozu byla ozdobena praporek a květinami a množství lidí se spalin očekávalo soukromě p. presidenta u slavoobrány. Při svém průjezdu byl p. prezident za nadšeného provolávacího uvítání slavností p. Ladislavem Šabatkou a poslancem p. Adolfem Krámem z Městi Jachovi.

Pan prezident vystoupil u slavoobrány z auta a byl přivítán nadšenými davem lidstva až k allegorickému kovářskému vozu, odkud po celou dobu žilto konáři konvaliny. Po celou dobu stiskal p. prezident

Pan prezident
Masaryk
Miličínem.

upřimně mu na ustanov občanův podávané písnice. Tavy
lidstva byly udušeny a za velké štěstí pokládají si to, jimž se
postaralo podati mu chaběm latičku Masaryka. Obrovité
uadění a opravdová láska našeho neukončeného lidu k p. prezidentovi
je zřejma i z toho, že jedna stará babička spokojeně zvolala: „Ať ledí
jít k tomu sklidně utužit, když jsem viděla p. prezidenta Masaryka.“
Některá zastávka p. prezidenta v Miličíně byla velmi hezká,
zanechala silný dojem a dlouho a dlouho bude se o ní v rodinách
bypovídati.

První pamětník kniha města Miličín, s. 173-175.

První pamětník p. prezidenta T. G. Masaryka v Táboře - dne 30. června
t. r. oznámena byla přípisem č. 3452-21. E. 1929
všem školám zdejšího okresu. Dle tohoto oznáme-
ní mělo se řádko škol sčastniti slavnostního
světání. Usmereň bylo, aby žáci zdejšího učitelství
byli té slavnosti v Táboře přítomni a cestně by
jim bylo hraeno míst. škol. radou. V sobotu
dne 29. června vyrobily žákyně praporečky.
Stavě místo do Tábora šly děti vítati p. prezidenta
do Miličína. Původně bylo totiž oznámeno, že
pan prezident přijede do Tábora dopoledním vlá-
kem. Program tento byl však změněn a p.
prezident jel do Tábora v automobilu. Poněvadž
město Miličín jest prvním městem na okraji tábo-
řkem, připravili občané miličínské svému Obroditeli
veliké a dostojné světání. Zástupky lidstva
a s nimi řádko školy miličínské i zdejší občá-
valo přijede p. prezidenta na silnici, kde také
za svou účelu postavena byla slavnostní brána.
Pan prezident přijel po 10. hodině. Pozdavem a

přivítán poslancem p. Fr. Křemenem a Karolou
 města Tabathou, vypravil pan prezident a
 von a provázen ministru. přednosa p. Fr.
 Udělen, poslancem stá. Křemenem a Karolou
 města p. Tabathou přešel město žižky. Cestou se
 a dravil p. prezident a občany, promluvil s nimi a
 rukou jim podával. Bylo oslavného řeči, ale
 svědek to byl, pravý veliký svátek. Jedna babička,
 žijící p. prezident podal této rukou, pravila: „Tedy
 už mohu umřít. To jsem si vždycky přála,
 abych mu se to, co pro nás udělal, aspoň rukou
 svou díkala.“ — Potom šel p. prezident do aula
 a provázen této alegorickým vozem a stihl čina,
 odjel do Tabou. Z této malí, však vdečné slavnosti
 odnesly si děti velice krásný díjem oddanosti
 a opravdové lásky občany k svému velikému prezidentu.

Kronika Obecné školy v Malovicích s. 18-19.

Pan prezident T. J. Masaryk v stihl čině.

Kronika Obecné školy v Malovicích, s 19.

Závěr aneb Co jsme se dozvěděli?

Spolu s prezidentem Masaryk pomyslně odjíždíme z krajiny České Sibiře i my. Na závěr se zkuste zamyslet nad několika shrnujícími otázky, jež se týkají cvičení, které jste dělali.

Otázky:

Jak se Vám líbila práce s prameny?

Co myslíte, že Vám tato práce přinesla?

Jak se Vám líbilo vybrané téma České Sibiře a doba mezi světovými válkami?

Změnily se nějak představy, které jste měli z dřívější zkušenosti s dějinami vesnice a první republikou?

Která cvičení Vás bavila?

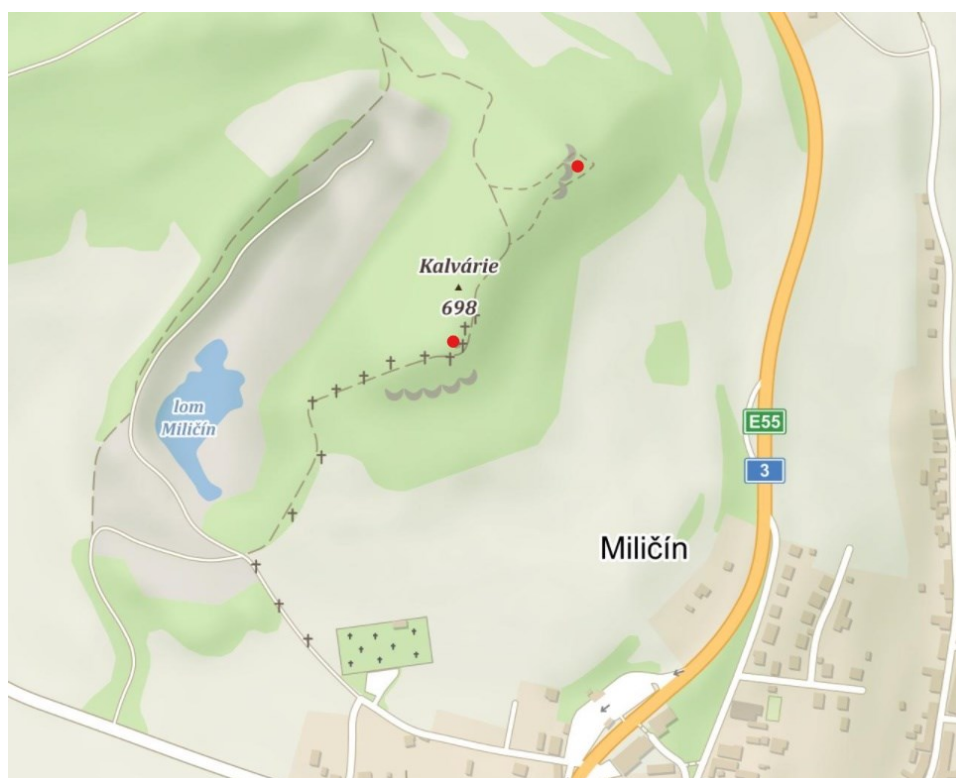
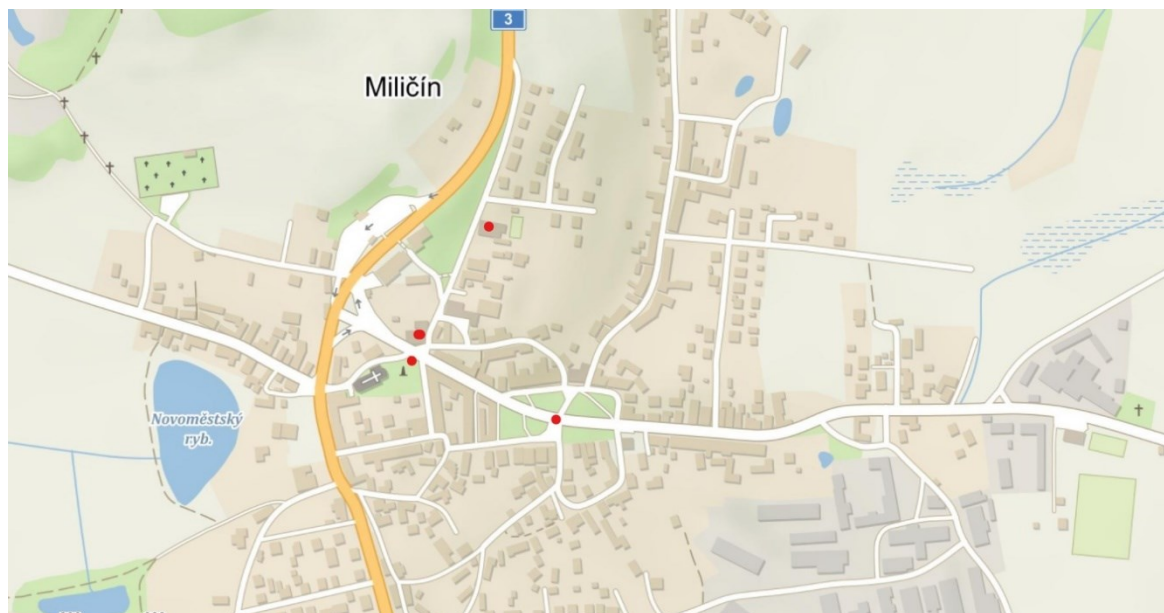
Které cvičení jste naopak „protrpěli“?

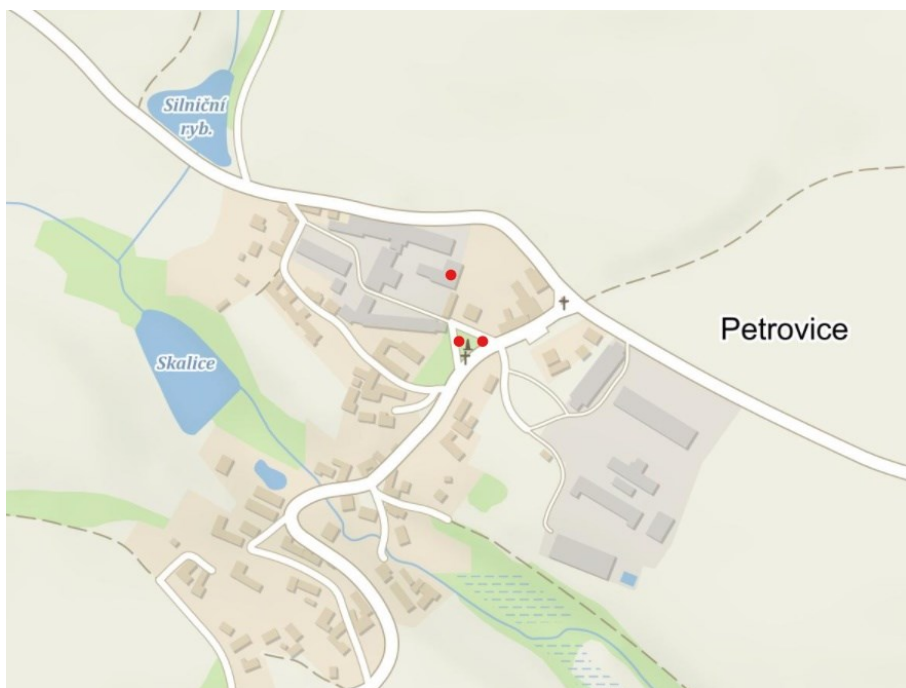
Jak byste celkově zhodnotili práci na tomto projektu?

Určitě se můžete pobavit i dalších tématech, která Vás při práci na pracovních listech zaujaly.

Česká Sibiř na starých fotografiích aneb Jak se mění krajina kolem nás?

Mapy:

Mapy dostupné online na: <https://www.mapaceska.cz/>. Stav ke dni 27.12. 2021. Upraveno.

Fotografie:

Miličín

Hájkovo náměstí okolo roku 1935

Vše dostupné online na: http://www.ceskasibir.cz/chronos/chronos_mil30.php?1. Stav ke dni 27. 12. 2021.

Náměstí v zimě rok 1935

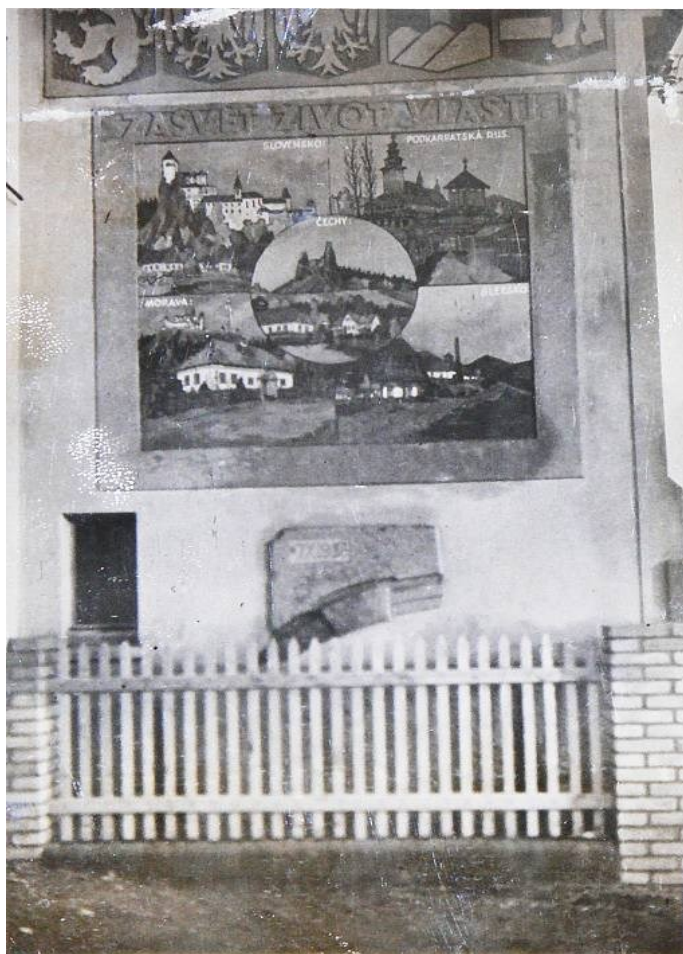

Dostupné online na: <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?397>. Stav ke dni 27.12. 2021.

Dostupné online na: <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?1645>. Stav ke dni 27.12. 2021.

Sokolovna fotografie průčelí z roku 1938

Dostupné online na: <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?2116>. Stav ke dni 27.12. 2021.

Pohled z roku 1938

Dostupné online na: <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?10033>. Stav ke dni 27.12. 2021.

Kostel okolo roku 1935

Dostupné online na: <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?1716>. Stav ke dni 27.12. 2021

Škola okolo roku 1920

Dostupné online na: <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?1877>. Stav ke dni 27.12. 2021.

Škola na pohlednici z roku 1930

Dostupné online na: <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?5084>. Stav ke dni 27.12. 2021.

Kaple a Miličinský lev na pohlednici z roku 1930

Dostupné online na: <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?23>. Stav ke dni 27.12. 2021.

Petrovice

Lihovar v Petrovicích, neznáme datum.

Dostupné online: <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?3597>. Stav ke dni 27.12. 2021.

Náves před rokem 1914

Dostupné online na: <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?5548>. Stav ke dni 27.12. 2021.

Náves při hasičské přehlídce okolo roku 1930

Dostupné online na: <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?3604>. Stav ke dni 27.12. 2021.

Stará hasičárna na návsi okolo roku 1935

Dostupné online na <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?5750>. Stav ke dni 27.12. 2021.

19. Příloha č. 3: Obrazy z České Sibiře

Všechny originály obrazů se nacházejí v sokolovně v Miličíně a autorem je Vojtěch Kraupner.

Pohled na Miličín od Vojtěcha Kraupnera. Na obraze je znázorněna sokolovna, část bývalého zámku a kostel. Originál obrazu se nachází v sále sokolovny v Miličíně, je dva metry široký.

Dostupné online na <http://www.ceskasibir.cz/foto/f710.jpg>. Stav ke dni 20.11.2021.

Pohled na dnes neexistující zámek v Petrovicích. Obraz byl namalován z tehdejšího zámeckého parku. Zahrada byla později předělána na hřiště.

Dostupné online na <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?708>. Stav ke dni 20.11.2021.

Obraz ze sokolovny v Miličíně

znázorňující statek u Adamů v Chlistově.

Dostupné online na <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?712>. Stav ke dni 20.11.2021.

Náves se zvoničkou v Záhoří. Dostupné online na:

<http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?715>. Stav ke dni 20.11.2021.

Zvonička v Kahlovicích

Dostupné online: <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?709>. Stav ke dni 20.11.2021

Zvonička v Malovicích.

Dostupné online: <http://www.ceskasibir.cz/foto/foto.php?711>. Stav ke dni 20.11.2021